

22 Nisan 1998’de Antalya Serik’te şehit düşen Cebrail ALACAATLI (Dersim) arkadaş şahsında tüm devrim şehitlerine ithaf olunur.

ŞANTIYE

Mesut AZGAN

İki üç metre ötede duran köylü, kaçıp kaçmamakta tereddütlüydü. Üzerine soluk mavi, eski-püskü bir gömlek, altında tozdan, kirden rengi zor anlaşılan pantolon ve ayakkabısında çıplak parmakları sırtıyordu. Korkudan her iki elini ovuşturuyor, bu korkuyu bastırmaya çalışıyordu. Karşısındakini sınamak ister gibi bir adım attı.

“Dayı kaçma, yoksa vururum.”

Kaçsa bütün işleri sabote edecekti.

Köylü afalladı.

Sakallı gerilla ondan önce davranmıştı.

“Gel dayı, biz de senin gibi insanız. Korkmana gerek yok.”

Köylü hala gelip-gelmekte tereddüt ediyordu. Diğer bir gerillanın oğlunu çalılıkların arasından çıkardığını gördü.

Oğluna bir kötülük yapmadıklarını görünce; O da yumuşayıp, yanlarına döndü. İçten gelen zavallı bir sesle;

“Abey vallahi bir şey yapmadım. Kimseye zararım yok. Evimden dağa, dağdan evime gidiyorum”.

İskenderun kırsalında çobanlık yapan bir Türkmen'di. Geçimini bununla sağlıyordu.

Sakallı yetişince, tokalaştı.

“Sana bir şey yapmayacağız. Korkmana gerek yok. Yoksa bizi kötü mü anlattılar size?” Bunu sorarken gülümsedi. Samimi bir gülümsemeydi. Köylünün içi az da olsa rahatlamıştı, konuşmaya başladı;

“Yok abey, yanıma geldiğinizi duysalar vallahi beni falakaya yatırırılar. Evde elime bakan sekiz çocuk var, acıyın.”

“Merak etme, buraya geldiğimizi kimse görmedi. Sen söylemezsen kimse duymaz. Gel şöyle oturalım.” Köylü itiraz etmeden gerillanın gösterdiği yere oturdu. Oğlu da yukarılarda bir taşın üstüne çömeldi.

‘Siz buna mı layıksınız’ diye kendi kendine söylendi gerilla. Birden düşüncelerinden sıyrılıp;

“Bir de oğluna bak” dedi.

Sakallı bunu söylerken, bir eliyle yukarıda oturan oğlunu gösteriyordu. Köylü oğlunu yeni görmüş gibi o tarafa uzun uzun baktı. Doğruydı söyledikleri. Bir camii dilencisinden farksızdı. Çökük avurtları, şaşkın ve korku dolu gözlerini daha da ortaya çıkarıyordu. Ceviz yemekten dudakları simsiyah olmuştu. Üzerindeki elbiseleri bir tahtaya ilıştırilmiş gibi boşa sallanıyordu. Elinde tuttuğu değnekle beraber oturduğu yerde titremekteydi. Babası oğlunun bu haline acıdı. Ama elden bir şey gelmiyordu. İşin iyisi olurluna bırakmaktı. Yine Sakallı gerilla köylüye hitaben konuştu;

“Bu dağlarda, böyle dolaşmak hoşumuza mı gidiyor sanıyorsun? Gördüğün arkadaşlarımın çoğu okumuş

insanlardır. Biz gerillaya katılmasaydık, belki de şimdi rütbeli olurduk. Ama kabul etmedik. Neden diyeceksin? Senin gibi böyle perişan insanlar varken, vicdanımız rütbeli olmayı kabul edemezdi. Bakın dünya da neler olup bitiyor. Yarın bu çocuğa ne vereceksin. Bu çocuk ona bir şey bırakmadığın için gelecekte sana lanet etmez mi? Bir geleceği var mı onun? Yarın o da senin gibi çobanlık yapacak bu dağlarda.”

Çoban kuşku dolu gözlerle oğluna baktı. Gerçekten de lanet okuyacak mıydı? Sonra gözlerini her iki nöbetçi gerillaya dikti. Silahları ellerinde dikkatle çevreyi gözlüyorlardı. Diğer dördü ayakta, onun yanındaydılar. Oturmuyorlardı nedense. Ani olacak şeylere hazır gibiydiler. ‘Çok saygılı insanlara benziyorlar’ diye düşündü. Sonra tedirginlikle kafasından sildi bu düşünceyi. Gerilla grubuna herhangi bir bilgi vermeyeceğine karar verdi. Ama Sakallı gerilla susmuyor, durmadan konuşuyor, elini içtenlikle çobanın omzuna koyuyor; böylece çoban içindeki kalıplaşmış fikirleri eritmeye zorluyordu.

“Millet neden bu kadar aç, perişan biliyor musun dayı? On beş yıldır sürdürdükleri, kirli savaşa harcadıkları para yetmiyor da ondan. Aldıklarını da saymıyoruz” dedi.

Köylünün kafası karman-çorman olmuştu. Bir yandan Sakallı’nın söylediklerini düşünmeye çalışıyor, diğer yandan da biraz sonra yanına gelecek çobanları düşünüyordu. Diğer çobanlar da onları görürse; ihbar etme düşüncesi kaçınılmaz olacaktı. Aksi halde asker onu falakaya yatırarak, işini kaybedecekti. Ya hapse atarlarsa, çocuklara kim bakacaktı? Korkuyla bunlardan sıyrılmaya çalıştı. Ağır bir taş göğsüne inmiş, adeta nefes almasını engelliyordu. Ter içinde kaldı.

Bir an önce bu teröristleri başından savacaktı. Kendini toparladı ve iki yüzlülükle;

“Sizin iyi insanlar olduğunuzu duymuştum. Ne istiyorsanız söyleyin vereyim. Bir çoban arkadaşım söylemişti. Sizin arkadaşları görmüş, çay içmişler, yemek yemişler. Sonra da sohbet edip bırakmışlar. O gün bu gündür iyi insanlar olduğunuzu anladım. Kuran-ı Kerim üzerine yemin ederim ki sizi şikayet etmem. Ne ihtiyacınız varsa, aha kulübem şuradadır” deyip elleriyle yukarıyı işaret etti. “Ne istiyorsanız getirebilirim. Ama biraz daha kalırsanız... Evde kalan çocuklarım var” dedi.

Sakallı;

“Dayı senden bir şey istediğimiz yok. Buraları pek bilmiyoruz. Onun için bize biraz öncülük etmen gerekiyor. Şu ileride bir şantiye var. Kim var, kim yok, onun hakkında ne biliyorsun. Güvenliği var mı?” Gerilla konuşurken sakın görünüyordu. Ya da köylü heyecanlı olduğu için ona öyle geliyordu.

Sakallı köylünün kuşkulu gözleri altında silahını düzeltiyor, gözlerini köylüden ayırmıyordu. Oğlu bir nöbetçilere bir de konuşana bakıyordu. Korkusunu yavaş yavaş bastırmış, hatta gerillaların birkaç sorusuna, yarım-yamalak da olsa cevap vermişti. Babası her konuşmasını bitirdiğinde, elindeki ince uzun çubuktan bir parça kırıyordu. Baba ve oğlun yüreğine inen korku, nedense onları bir şeylerle uğraşmaya zorlamaktaydı. Güçlkle kendini toparlayıp, yüzünü ciddileştirerek;

“Orda yirmi iki işçi çalışıyor. Bir tane de silahlı bekçisi var” dedi.

“Peki telefonları var mı?” diye sordu Sakallı.

“Çavuşta bir cep telefonun olduğunu görmüştüm.”

“Peki ne zaman işi bırakırlar?”

“İki saat sonra.”

“İyi. Bizi oraya kadar götür, sonra işine dönersin.”

Köylünün azalmakta olan korkusu yeniden çoğaldı. Olanlara inanmak istemiyordu. Şöyle düşünüyordu;

“Beni buradan, oğlumun yanından uzaklaştırıp vuracaklar.” Sırtında soğuk bir ürperti duydu. Kaçmayı düşündü. Ama onunla konuşan Sakallı’nın sıcak tavırları ve oğlunun onların elinde kalacak olması, köylüyü düşüncesinden uzaklaştırıyordu.

“İşim var abey, gelemem” dedi köylü. Yine sesini yalvarır gibi uzatıyordu.

“Dayı gel, hiç olmazsa uzaktan göster, işinin başına sonra dönersin. Fazla uzak mı ki?”

“Yoo on beş dakika ya sürer, ya sürmez.”

“Hadi gidelim öyleyse.”

Köylü cevap verdiğine pişman oldu. İtiraz etme cesaretini gösteremedi. Yürüyen birkaç gerillanın ardına düştü. Yolu görünce aklına bir şey gelmiş gibi oğluna döndü;

“Çobanlar geldi miydi, babam aha şuraya indi de. Onları burada beklet, ben gelene kadar.”

Çocuk başını ‘evet’ anlamında salladı. Ve sıra sıra yürüyen gerillalara baktı. Yürüyüş sırasını sadece babası bozuyordu. Yürüyüşü gerillaların yürüyüşüne hiç benzemiyordu. Sallanarak, adımını korka korka atıyordu. Uzaktan bakıldığında, zorla götürülen, ya da isteksiz yürüyen bir insan olduğu hemen anlaşılırdı. İsteksizlik, adımlarını ağırlaştırıyor. Yürümesini engelliyordu. Çocuk virajı dönene kadar grubu izledi. Grup sonra sık ormanlıkta kayboldu.

“Şu sulak yer bahçe mi?” diye sordu. Köylü ilgisizce oraya baktı;

“Neresi?”

“Şurası... şu yeşil yer” deyip işaretle orayı gösterdi. Köylü boğuk bir ses tonuyla;

‘Evet’ diye onayladı. Konuşmak istemediği ses tonundan anlaşılıyordu. Sakallı ısrarla konuşuyordu;

“Halkı; Kürdü de, Türkü de iliklerine kadar soyanlar var. Bütün bunları yapan da başınızdaki bir avuç insan... Üstelik savaştan dolayı yüklü paralar kazandıkları için, savaşın bitmesini de istemiyorlar. Çocuklarını savaşa gönderme yerine, ülke dışına çıkarıyorlar. Olan da yoksul halka oluyor. Biz diyoruz ki, herkes eşit haklara sahip olsun. Kötü müdür bu? Ama bu grup, kene gibi insanlarımızın kanını emmeye devam ediyor. Bunları görmemiz lazım. Yoksa sağlıklı bir sonuca varamazsınız. Anlayışımızda gerilla halkın hizmetçisidir. Biz sizler için varız.”

“Söylediklerinin hepsi de doğru. Ama sen ne kadar konuşsan da bizim millet anlamaz ki.”

Köylü ikna olmuş insanlara özgü düşüncesini zaptedemiyor, ya da kendini böyle göstermek istiyordu. Artık konuşmuyor gözleri konuşan gerillayla yol arasında gidip geliyordu. Ne kadar da içten konuşuyordu. Acaba söyledikleri doğru muydu?” diye kendi kendine düşündü. Ne kadar doğru söylüyor, beynimi mi yıkıyor acaba? Kandırıyor mu? Söyledikleri yalan olsa eline ne geçecek ki?” diye düşünüyordu. Yine de onların yanındayken kimseye görünmemeliydi. Fırsatını buldu mu, çevreyi iyicene kolaçan ediyor, birilerinin kendilerini görüp-görmediğini anlamaya çalışıyordu. Acaba direk onu şantiyeye mi götüreceklerdi?

Kendisine bir zarar vermeyeceklerini anlamıştı ama sadece gidecekleri yerle ilgili ayrıntılar onu rahatsız ediyordu. Hafızasını ne kadar zorladıysa da Sakallı'nın ilk karşılaşmalarında kendisine söylediklerini tam anımsayamadı. Anımsadığı tek şey, oğlunun ona lanet okuyacağı, onun gibi Amanoslarda çoban olacağıydı.

Arabaların maden aldıkları yere az kalmıştı. Öncü bir el işaretiyle beklemelerini istedi. Herkes olduğu yerde mesafeli durdu. Öncüler, kısa bir keşif için uzaklaştılar. Onlar “gel” işaretini vermeden grup gitmeyecekti. Sakallı ve köylü yan yana çömelmişlerdi. Biraz sonra köylü yorulup tümenden oturdu. Ama diğerleri aynı pozisyonda bekliyorlardı. Köylü cebinden sigara paketini çıkarıp uzattı;

“Şimdi içemeyiz, uygun değil” dedi Sakallı gerilla.

Anlam vermeyen ve şaşırان köylü paketini cebine koydu. Sıkıntılı bir bekleyişin içine daldı.

Kurşuni sis kümeleri dağların zirvelerine doğru akıyor, yamaçlarında yoğunlaşıyordu. Güneş parça pörçük bulutların ardından göz kırpmıyor, her göz kırpması, doğayı baştan sona, yepyeni bir yaşamla buluşturuyordu. Nemli bir hava bu derede hareketliydi. Deniz tarafından esen rüzgar, uzak limanların yosun kokularını, bembeyaz köpüklerin inci tanelerini, görkemli dalgaların insanda ürperti uyandıran sessizliğini ve derin okyanusların gökkuşağı rengini taşıyordu. Öndeki gerillalardan biri arkaya doğru seslenerek; “Öncü arkadaş işaret verdi” dedi.

Ve hareket başladı. Köylüyü baştan ayağa bir titreme tuttu. Bunu önlemeye çalışıyor, ama başaramıyordu. Karısını, çocuklarını bir bir hafızasından geçirdi. Herhalde biraz sonra çatışma başlayacaktı. Amanoslarda bu kadar çoban varken,

bula bula kör kader onu bulmuştu. Bazı zamanlarda “Ben kadersizim” demekle haklıydı demek ki. Köylü yazgısını bu biçimiyle düşünürken; maden çıkarılan yerin başlangıcına vardıklarını fark etmemişti bile. Sakallı köylüye;

“Acaba arabalar seferlerini buraya kadar yapıyorlar mı?” diye sordu. Köylü çevresine bakındı. İçinden bu zorlu yürüyüşe lanetler yağdırırken;

“Evet” dedi zoraki bir sesle.

“Korkma bir şey olmayacak. Sana böylesi yakışmıyor” dedi Sakallı, içinden geçenleri okumuş gibi. Bu sözler köylünün zoruna gitmişti. Aslında doğru söylüyordu. Ödleşin tekiydi. Bu sırada öndeki gerillaların biri Sakallı’ya dönerek;

“Kamyon seferleri bitti herhalde buraya gelemeyecekler” dedi bir arkadaşı. Köylü korkmadığını ispat etmek ister gibi diretti;

“Paydosa daha on beş dakika var.”

Tam bu sırada aynı gerilla;

“Köylü doğru söylüyor. İşte son kamyon geliyor” dedi.

Gerçektende bir yük kamyonu, arkasında tozu dumana katarak iri bir karınca gibi ağır ağır şantiyeye doğru ilerliyordu.

“Bekleyelim, belki bir sefer daha yapabilir” dedi Sakallı. Bunun üzerine yine aynı şekilde çömeliş, gözlerini şantiyeye diktiler.

Sakallı bir şeyi hatırlar gibi elini cebine attı. Ve cebinden çıkardığı gümüş bir çakmağı köylüye uzattı.

“Bu sana hediyem” dedi.

Gerillanın bu davranışı bardağı taşıran son damla oldu. Köylü çarpılmış gibi gözlerini parlak gümüşten alamıyor, bir yandan da ne söyleyeceğini düşünüyordu. İlk gördüğünde,

aklına gelen şey onu almaktı. Arkadaşları, karısı ve çocukları bu zarif çakmağı gördüler mi ağızları şaşkınlıktan bir karış açık kalacaktı.

“Yok abey, size lazım olur, alamam” dedi ama hemen de hediyeği geri çevirdiğine pişman oldu. “Ya vermezse.”

“Benim başka bir çakmağım var. Hem bu çok süslü. Dağda pek işime yaramıyor.”

“O zaman sende bunu alırsan olur“ dedi köylü ve cebinden kir tutmuş çakmağını çıkararak ona çekingen uzattı.

“Kamyon geliyor” dedi gerillalardan biri.

Sakallı hemen yol üstündeki çalılığın içine kendini attı. Diğer gerillalar ve köylü de virajın bitiminde mevzilendiler. Kamyon virajı alınca ilk onları görecekti.

Köylü daha da heyecanlandı ve kalbi daha hızla atmaya başladı. ‘Birazdan şoförü yere serecekler’ diye düşündü. Kamyon yavaş yavaş virajı alıyordu ki, Sakallı kaleşnikofunu kamyonu doğru uzattı. Ve ‘dur’ anlamında işaret verdi. Şoför bu beklenmedik karşılaşmaya müthiş şaşmıştı. Gözleri patlayacakmış gibi iri iri açıldı. Bir anda ne tepki vereceğini kestirememişti. Duyuları birbirine karışmış, durağanlaşmıştı. Artık kaçamıyordu da.

Sakallı, gel anlamında işaret etti. Şoförün çok korkmuş olduğunu anladı. Ona güven verecek bir şey yaptı; gülümsedi. Bu gülümsemede hiçbir art niyet yoktu. Dostça, çekici bir gülümsemeydi. Şoförün buzları erimiş olsa da, hala o soğukluğu yaşıyordu.

Birbirini kovalayan toz bulutu, kamyonun durmasıyla, oradakilerin üzerine çöktü. Kamyonun kalabalık gürültüsü bir anda sustu. Şoför kapıyı açıp, aşağıya atladı. Genç olmasına rağmen tozdan beyazlaşmış saçları yüzüne yaşlı bir

adam izlenimi veriyordu. Sıksa denilecek kadar zayıftı. Çakır rengi gözlerinde korkuyla karışmış şaşkınlık hala duruyordu. Üzerinde rengi zor seçilebilen eski bir tişört vardı. Yarısından keserek şort haline getirdiği kirli pantolonu, çıplak çöp gibi titreyen bacaklarını saklayamıyordu. Ayağında tabanları eriyen terlikle birbirini tamamlayan bir hali vardı. Yarım ve yoksul olan ne varsa bu adamda toplanmıştı.

“Merhaba” deyip elini uzattı Sakallı.

“Merhaba gardaş” dedi şoför.

Bacaklarının korkudan titrediği gerillanın gözünden kaçmamıştı.

“Korkmana gerek yok. Sana bir zararımız olmayacak.”

“Ne bileyim gardaş. Sizi çok farlı anlattılar. Dediler; “Seni gördükleri yerde vururlar.” Bunu söylerken etrafındaki silahlı gençlere bakıyordu.

Gerillalar, kendilerini ve amaçlarını özce açıkladılar. Şoför sus-pus olmuş dinliyordu. Yalnız sorulan sorulara kısa cevaplar veriyordu. Önceki planlarına göre hareket edeceklerini söyledi Sakallı. Engellemek isteyen olursa, karşılığını bulacak, yok kimse engellemeye kalkmazsa, propaganda yapıp, şantiyeye ait bütün makineler, kamyonlar yakılacaktı. Şoför, daha fazla dinleyemedi;

“Bak gardaş, ihtiyacınız varsa gidip getireyim. Siz gelerseniz iyi olmaz. Bekçiyle aranızda bir çatışma çıkabilir” dedi.

Zayıf, kısa boylu bir gerilla;

“Kendimizi oradaki insanlara tanıtmaktan başka, bir şeye ihtiyacımız yok. Niçin bu dağlarda olduğumuzu, onlara anlatmamız gerek.”

Şoför başka diyecek bir şey bulamadı. Gerillalar sözünü tutmuş, kamyon durdurulmadan köylü gönderilmişti. Köylü gönderildiğinden, öncülük görevi ona düşmüştü. Herkes kamyona bindi. Sakallı;

“Heval silahlarınızı iyice saklayın. Kimse görmesin” diye uyardı arkadaşlarını. Kendisi de şoförün yanına bindi. Bir süre sonra, şoförün direksiyonu kavrayan parmaklarında, altın bir nişan yüzüğü gözüne çarptı. Şaşıracak;

“Nişanlı mısın?”

“Evet abi. Zaten başıma ne geldiyse, bu nişan işi yüzünden geldi. Düğünü yapmak için, sabahtan akşama kadar, işte gördüğün gibi direksiyon sallıyorum. Bazen nişanlıma telefon etmek için Denizci’ye gidiyorum. Bir keresinde polis kimliğime baktıktan sonra; “Ulan sen teröristlere eşyayı götürüyorsun” diye bağırmasın mı. Aslen Mersinliyim. Buraya çalışmak için geldim. Şantiyede şoförlük yapıyorum. Benim onlarla ne işim olabilir. Halis Türküm” dedim. Fark etmez” dedi. “Onlara Türklerin katılmadığını mı sanıyorsun?” dedi. Ne yalan söyleyeyim şaşırdım. Pazardan aldığım eşyalarımın bir kısmını aldı. “Bundan sonra ne alırsan, listesini bize gösterip öyle gideceksin!” deyip arabasının kapısını yüzüme çarpar gibi kapattı. Kusura bakma abi, sizin aranızda gerçekten Türk var mı?”

“Var” dedi Sakallı gülerek.

İnanmaz bir ifadeyle;

“Hanginiz?” diye sordu.

“Zaman olursa sana gösteririm, konuşursun” dedi Sakallı gerilla. Hala gülümsüyordu. Sonra ikisi de sustu. Yol gevşek bir ip gibi kıvrılarak şantiyede son buluyordu. Gerillalar Amanoslara açıldıktan sonra gerillaların yola pusu atma

eylemlerine karşı ilk önlem olarak yol kenarlarındaki çam ağaçları kesilmiş, huzur veren yeşil görüntüleri bir anda gözlerden silinmişti. Kesimden arta kalan kütüklerse; iç karartan görüntüler gibi kırılmış bir kafanın üzerinde biten saç tellerini andırıyordu. Yamaçtan yuvarlanmış iri taşlar, yol kenarında birikmişti. Kamyonun kirli camından görünen uzaklardaki çamlık alanlar, o muazzam yeşilliğini yitiriyor, kamyon yürüdükçe gerilerde seyrediyordu. Güneşin canlı ışınları, yerini sarımsı, cılız ışıklara bırakmıştı. Güneş yavaş yavaş can veriyor gibiydi. Cılız ışıklar, korkusuz, yürüyen arabanın önüne seriliyordu.

Kamyon şantiyenin ortasında durdu. İşçiler kamyonun içindekilerini beklemiyor olacaktı ki, merakla onlara bakıyorlardı. Bir değişiklik görmüşlerdi. Daha ne olduğunu anlamadan, hepsini bir araya topladılar. İki nöbetçi ovadan gelen yola pusu atmaya gittiler.

İşçiler düşündüklerinden daha iyi çıktı. Hatta bazıları makineleri, arabaları yakmak için onlara yardım bile ediyordu. Sakallı gerilla bir araya toplanan işçilere toplantı yaptı. Aralarında işçi tulumunda kaybolan çocuk yaştaki işçiler de vardı. En çok gerillaların gelmesine onlar sevinmişti. Gruba gereken eşyaları, geldikleri kamyonu yüklediler. Aynen planladıkları gibi olmuştu eylem.

Göbeği, gömleğinden neredeyse dışarı taşmış bir adam, kırmızı suratını gerilla komutanı Sakallı'ya çevirerek konuştu;

“Abi ne olur kepçemi yakmayın. Taksitlerini bile bitiremedim daha. Ekmek teknedir.

“Bu sizin mi?” diye sordu Sakallı. Adam onun işaret ettiği yere, başını çeviremiyormuş gibi yan yan baktı.

“Evet abi. Ta kendisi” dedi acınacak bir sesle.

“Doğru söylüyorsun değil mi?”

“Vallahi doğru, istersen bunlara sor” deyip eliyle yanındaki işçileri işaret etti.

“Bireysel malınıza, zerre kadar zarar vermeyeceğimizi söylemiştik. Ama bunu arkamızda kötüye kullanmayın yoksa, gün gelir hesabını sorarız.” Adam Sakallı’nın ne demek istediğini anlamıştı ki yüzünü önüne eğdi. Diğer taraftan araçları mazotlayan arkadaşı Sakallı’ya seslendi; “Heval hepsini mazotladık.”

“Tamam, şu çeşmenin oradaki kepçeyi yakmayın. Bu arkadaşınmış.”

“Tamam.”

Bu arada kepçe şoförü dualar etmeye başladı.

Her şey tamamlanmıştı. Yanan makinelerden çıkan simsiyah duman, göğe yükseliyordu. İşçiler yolun kenarına toplanmış, korkudan mıdır, sevinçten midir giden gruba el sallıyorlardı. Kamyon işçilerin üzerine kocaman bir toz bulutu bıraktıktan sonra, geldiği yöne doğru geri döndü.

Kamyon bir yengeç gibi, yolun bitiminde, uçurumun tam kenarında durdu. Her şeylerini indirdikten sonra onu da yaktılar. Şoför; gerillalarla vedalaşmadan önce Sakallı’ya dönerek sordu;

“Türk olanınızı bana göstermeyecek misin?”

Sakallı bir an düşündü sonra;

“Benim, Adıyaman Türkmenlerindenim. Adım Cebrail.” Şoför tanıdık birine rastlamış gibi onu kucaklayıp öptü. Ve arkasına bir kez olsun geri dönüp bakmadan, yol boyunca yürüdü, gitti.

Herkesin yükü ağırdı. Buna rağmen sıralarını bozmuyor ve

mesafeli yürüyorlardı. Çobanla karşılaştıkları yere vardıklarında, çobanın ta yukarılara çıktığını gördüler. Biraz sonra hafif bir sis ortalığı yeniden doldurdu. Tam bu sırada helikopter sesleri gelmeye başladı. İki helikopter şantiyenin üzerinden, oldukları yere doğru hem uçuyor, hem de sağa-sola gelişigüzel ateş ediyordu. Atışlar dağlardan büyük yankı kopardı. Grup, mesafesini bozmadan, yolun altındaki ağaçların arasına dağılarak saklandılar. Uğursuz iki sinek, habire tepelerinde dolaşıyor, atış yapıyordu.

Hava karardıktan sonra helikopterler geri çekildiler. Grup eylem yerinden uzaklaşmamıştı.

“O şişko işçi, kepçeyle şehre gidip bizi ihbar etmiş” dedi bir gerilla. “Eğer yaksaydık, bizi ihbar etmeyecek, bu kobralar da peşimize takılmayacaktı.”

“Alçak adam, bir şeyden anlamadı ki.”

On beş yirmi dakikaya kadar, yolun üzerindeki araziden yürüdüler. Havanın kararması ve arazinin sarp kayalıklılı olması yürüyüşlerini engelliyordu. Düz bir yer bulup geceyi burada geçirmeye karar verdiler.

Ağırlık yapacak bütün eşyalarını gömdüler. Sadece taşıyabilecekleri kadar aldılar. Şantiyeden aldıkları somun ekmekle peynir yedikten sonra, herkes yan-yana uzanarak, kefiyelerini örtündüler. Sabaha dinç uyanmaları gerekiyordu. Nöbetçi hemen tepelerinde ayakta bekledi.

Gece ay yoktu. Ayın olmayışı, yıldızları daha da parlak gösteriyordu. Gökyüzünde dizilmiş yıldızlar kervanı insanın gözünü alıyordu. Onların ardındaki simsiyah boşluk bilinmezler topluluğuydu. Kayan yıldızlar bu bilinmezliğe çarpıyor ve dipsiz bir boşluğa akıyordu. Ufak-tefek milyonlarca cisim, en ufak hayat belirtisini anında yakalıyor

ve yeryüzüne yansıtıyordu. Tek çizgi ışık, bundan kurtulamıyordu.

Nöbet bitimine yaklaşık on dakika vardı. Sakallı uzaklardan gelen bir patlama sesi duydu. Sonra gece yeniden geniş sessizliğine boğuldu, kaldı.

ALTIN ÇOCUK

Tepelerde pamuk yığınınını andıran karlar, sıcak mayıs ayının etkisiyle derelerde berrak sulara dönüşüyordu.

Ölüm çemberindeyken bunları seyrediyordu.

Yerini terk etmeliydi.

Dört kişilik grubun önünde yandaki sırta saldırıya geçti. Dördünü de karşıya geçirdi ama kendisi arkada kaldı. Bir şeylerin sırtına değdiğini, bu basınçla yere düştüğünü anlamıştı. Sürünerek bir dereciğe girdi. Israrlarına rağmen, bütün eşyasını ve silahını arkadaşlarına teslim etti, tek bir bomba dışında... Her taraf kurşun yağmuru altındaydı.

Uzandı, yarası soğuyordu. Sanki birileri kör bir bıçakla sırtını oymaktaydı. Yanında mevzilenen iki yoldaşının morali bozulmasın diye inlemiyordu. İçini kavuran bu acıya dayanmalıydı. Her iki arkadaşı tek bir askere aman tanımıyordu. Zilan on beş yaşında, Rojbin yirmi dört. Rojbin;

“On iki kişi ihanete gitmiş” dedi kaygıyla. Sinan sözcüklerin ağzında inlemeye dönüşeceğinden korktu, cevaplayamadı yoldaşının bu söylemini.

Kutsal bir ışık gözlerini kamaştırdı. Bu ışığın içinde O’nun

yüzünü görüyordu; insanın içini ürperten şahin gözlerini. Fikir ve umut akıyordu bu gözlerden. İçini çekti Sinan.

Amed'teydi; bir akşam vaktinde, yağmur sonrası ıslanan sokaklarında, sokağın yanan lambaları ve evlerin pencerelerinden yansıyan ışıklar, ince bir ışık dilimiyle kaldırımları ve yolu yakamoz gibi parıltılı bir ışık deryasına boğmuştu. İşte önünde sağlı-sollu birbirlerine yaslanır gibi uzanmış gece kondular ve çocuk sesleri. Özgürlük çınlıyordu kulaklarında.

Amed! Gözyaşı, acılar diyarı. Sadece bu kadar mı? Minik bir kız çocuğu, elinde bir demet karanfil ona uzatıyordu. Titrek, masum ve inatçı gözleri...

Duygularım, düşlerim geride.

Avutamazlar beni.

“Diclem“

Neden akmıyorsun gökyüzüne?

Bize hep ölüm ve zehir mi getireceksin, söylesene!

Gazetelerin “Altın Çocuk” manşeti aklına geldi. Gerillaya ilk katılırken şöyle yazmışlardı;

“Altın çocuğu PKK kaçırdı!”...

Bir parça hüznün karışımı gülümseme düştü dudaklarına.

Ayakları kan revan.

Sırtında üç mermi

Üç kanlı göl

Düşler de dalgın

Gözler keskin

Hava kahpe;

Sesler hain

Ama gökyüzü yedi renginde

Yanı başındaki çiçeğe baktı. Yaşama olan özlemiyle göğe

yükselişini, nazlı nazlı titreyişini, yaşam dolu; kırmızı, mor ve bu rengin içinde göz kırpan diğer renkleri seyretti.

“Yoldaşlar, hevalno!

Başımız dik öleceğiz

Kuşkunuz olmasın.”

Yüreğinden sızıp gelen bu duygu fırtınasına şaştı. “Borçlu gideceğim, halkıma, insanlarıma karşı.”

Yoldaşlarına verdiği sözü hatırladı. Gözleri doldu.

Sekiz saattir buraya çakılmış, kalmışlardı. Gözleri yanı başında Zilan’ın parçalanmış vücuduna takılmıştı. Pime minicik baş parmağını geçirmişti. İrkildi Sinan.

Barbarlığa, ihanete cevabı buydu Zilan’ın.

Bomba pimi

Yürek pimi

Cesaret pimi

Ve gözleri önüne düştü Sinan’ın. “Biri daha” dedi içinden. “Rojbin gibi.”

Çember daralıyordu. İhanet mermileriyle yaklaşan peşmergeler ve binlerce asker...

“Hayallerimizi kimse engelleyemez. Beni öldürebilirsiniz ama hayallerimizi asla!”

Simetaks’ta balık avlıyordu. Derenin tatlı sesi, balıkların kıvrak süzülüşleri... Çıplak ayaklarını serin sularına değdirdi Simetaks’ın. Tek bir gözyaşı düştü yanaklarına.

“Diclem”

“Heval, Amed, Yılmaz, gökyüzü, toprak, dağ, çocuklar, serin sular, ışık, renk, doğa, çılgılık...”

Bombayı başının altına koydu. Tanınmamalıydı. Bu zevki onlara tattırmayacaktı.

Pim baş parmağında kaldı. Beyni yerlerde.

Ayaklarını taşlarla kırdıklarını, vücudunun üzerine yüzlerce mermi sıkarak delik-deşik ettiklerini hissetmedi bile.

Dicle'nin kenarındaydı, yemyeşil, göz alabildiğince uzak.

“Diclem”

Zehir ve ölüm mü getireceksin

Söylesene!

SİS

Bunca acıya nasıl dayandığıma bazen ben de şaşıyorum. Olağanüstü bir ortamda insanın hele hele kendimin, günlerce aç kalarak yaşayabileceğime inanamazdım. İmkansız görünüyordu. Ve imkansız gördüğüm şeyleri tek tek yıkıyordum. Onlarla geçirdiğim her an bana bir şeyler öğretiyordu. Gitgide içimde doğal bir gücün oluştuğunu hissettim.

İlk geldiğimde yüksek dağlara korkuyla baktım. Bir dağı haftalarca yürüyerek bile aşacağımı düşünemezdim. Her adımım sonrasında yorgunluktan, güçsüzlükten ve susuzluktan yere yıkılıp, bayılacağımı düşünüyordum. Öyle ki ilk yürüyüşler bana işkence gibi geldi. İki üç adımda durup yanımdakine soruyordum; “Gideceğimiz yere daha çok var mı?” O da şunu söylüyordu; “Şu sırtı aştık mı tamam.” Bir türlü bahsettikleri sırtta ulaşamıyorduk nedense. Ya da varıyorduk ben yorgunluktan fark edemiyordum. Yol boyunca sırtımdaki boş çantanın altında bacaklarım titrer, bu ağırlık altında gece yürüyüşlerine alışamadığım için taşlara takılır, tökezlerdim. Bazılarının ağır çantalarını

yüksünmeden sırtladıklarını görünce zayıflayan inancım kururdu.

Bir yokuş dibinde ölümü adımlar gibi yavaş ve kaygıyla başlardım yürümeye. Biraz hızlansam aynı anda bütün enerjimin yırtık bir torbadan kumun dökülmesi gibi benden döküleceğini sanıyordum. Onlarsa çevik adımlarla birkaç nefeste yokuşu geride bırakıyorlardı. Gizli bir gücün onlara yardım ettiğini, müthiş bir güç verdiğini düşünüyordum. Akıl almaz güçteydiler. Bir işe başladılar mı sonuna kadar omuzluyorlardı. Böyle bir iradeyi kimsede görmedim desem yerinde olur.

Bahçemizi kazarken, iki üç saatlik işi birkaç güne sallardık. Okul arkadaşlarım kitap okumaya niyetlendiklerinde en ince sayfalısını seçer, kalın kitaplara ellerini bile sürmeye cesaret edemezlerdi. “Bunu okuyan adam taşınması için yanında araba gezdirmesi lazım” diye alay ederlerdi. Onlarsa çukur kazarken bile kazma küreğini alır, işini bitirmeyene kadar çukurdan çıkmazlardı. Sadece arada bir sigara içmek için elinin yetiştirebileceği yere sigara tabakasını yerleştirir, çalışırken terden sıırılsıklam ıslanır, gözlerine girmesin diye yeniyle silerlerdi.

Onları tanımadan önce olağanüstü insanlar olduklarını tahmin ediyordum. Onlar hakkında bir şey bilmeyişim, onları gözümde esrarlı hale getirmişti. Sonra anladım ki onlar da bizim gibi normal insanlar. Topluluğu oluşturanlar sonuçta sivil toplumdan geliyorlardı. Tek ve olağanüstü farkları, onları birbirine, yaşama ve mücadeleye bağlayan ortak bağları ve insanlara değer vermeleri idi. Ne olursa olsun, günlük yaşamda yapılan bir hata anlayışla karşılanır, eleştirilir ve o kişiye tekrar bir şans daha verilirdi. En kötü

insanın içinde bile aslında iyi yanların olduğu, önemli olan bunların dışarıya yansımaya yardımcı olmaktı. İnsan kötü, gaddar, çirkin yaratılmamıştı. Tersine dünyayı zimmetine almak isteyenler bu hale getirmişti insanı. O zaman öze dönüş olmalıydı. Yeni insanı yaratacak olan gücün bu öz olduğuna inanılırdı.

Önceleri pek fark etmiyordum. Dikkat ettim; her iki günde bir yaşam değerlendiriliyor, yanlışlar ortaya konulup çözüm aranıyor. Eksikliğe giren kişi bir daha böyle bir hataya girmeyeceğine dair söz veriyor. Sizin anlayacağınız bir bakıma vicdan azabından kurtulup rahatlıyor insan. Böylece yaşamda tepkiler birikmiyor. Yaşam bir süre de olsa sorunsuz yürürdü böylece. Sorunlarını açmayanlar, konuşmayanlar bunalım yaşar, bu kendini açana kadar devam ederdi.

Sivil yaşamımda, ağzımdan düşürmediğim -bana göre- pek de kötü olmayan bir argo kelimeye hemen karşı çıkıyor, üsluplarına uymadığını söylüyorlardı. İkinci bir tekrarda, yaşam değerlendirmesinde eleştiri konusu oluyordu. Söylediğime bin pişman oluyordum. Bir daha söylememeye, ağzımdan kaçırmamaya yemin edemezdim ancak özeleştiri verebilirdim.

Herkes oraya sadece Kürtlerin gittiğini, katıldığını sanır. Aslında en büyük yanlış burada başlar. Sadece Kürtler değil, tersine; Alman, Laz, Arap, Fars, Türk ve daha hatırlayamadığım Kafkas ülkelerinden katılanlar da vardı. Eski bir savaşçı anlatmıştı. Bir tane Rus Kızıl Ordu'da topçu alayındaymış eskiden. Şimdi de onlara, ağır silahlar üzerine eğitim veriyor. Onlarda bayağı sevip-sayıyorlarmış.

Beraber yaşıyorduk, onlara sonsuz güveniyordum. Ama

nedense kendimi yaşamla bütünleştirme konusunda ikna edemiyordum. Fırsat buldukça geriye dönüşler yapar, okul yıllarımı geçirdiğim güzel anıları düşünür, iç geçirirdim. Lise yıllarımı düşündüm; öğleden sonraları okula gidiyordum. Büyük şehirde büyümüş olmam, iyi Türkçe konuşmam için avantajdı. Okul arkadaşlarımın nereli olduğum konusunda pek bilgileri yoktu. Okul müdürü ise her şeyimi bilirdi. Hocalarımın tavırları bana değişik geliyordu. Diğer öğrencilere davrandıkları gibi bana iyi davranmıyorlardı. Örneğin birilerine gülümsediklerinde, ansızın bakışlarımız karşılaştı yüzleri ciddi ve tedirgin bir hal alırdı. Altın suyuna da batırsam kendimi, yine de değiştiremezdim. Kendimi altın suyuna batırmaya da niyetim yoktu zaten. Nasıl bir insan bütün derisini söküp, yeni bir deri takamıyorsa ben de kendimi değiştiremezdim.

Bir gün bir hocamla karşılaştım;

“Nerelisin?”

“Aydın’da büyüdüm. Aslen Iğdır’lıyım, Kürdüm yani.”

“Biz de Kürdüz, o önemli değil.”

Biraz derslerle ilgili tartıştık. Sınıftaki başarılarıma şaşıyordu. Hoca;

“Bak oğlum gençsin, kanın sıcak, derste bazı siyasi konuşmalar yapıyorsun. Senin için iyi değil. Benim başımı yakacaksın, hem de kendi başını ağrıtacaksın böyle gidersen. Varsa düşüncelerin benimle tartışırsın. Ben de Malatya’nın Kürtlerindenim.”

Çok sevinmişim. Demek artık kendimi anlatabileceğim bir düşünce arkadaşım olmuştu. O günden sonra onunla gizli yerlerde buluşup, sık sık tartıştık. Hem de söylemesi dahi yasak olan, birileri duyduğunda tüyleri ürperecek

“Kürdistan” sözcüğünü kullanarak. Benimle konuşması iyi oldu. Artık her yerde gerekmeyen tartışmalara girmiyordum. Beni tek anlayan O idi. Öyle ya Kürt Kürdün halinden anlar.

Böyle bir resmi ortamda Kürtçe konuştuğumuz zaman, kendimi kaybederdim. Neredeyse sıradan, iki arkadaş gibi olurduk. Okumam için, ara sıra kitaplar getirirdi. En fazla iki gün uzar, verdiği kitabı okuduktan sonra borcumu ödermiş gibi kitabı ciltler, öyle verirdim. Benimle ve insanlarımla ilgili kitapları okumaya can atıyordum. Çevrede dikkat çekmemem için diskolara gitmemi ve serserilere takılmamı söylerdi. Hocam her şeyin en ince ayrıntısını benim yerime düşünürdü. Dediği çok mantıklıydı. Ancak eğlence dolu bu yol, bana tatlı gelirken, öteki düşüncelerim zayıflamaya başladı. Tümünden de “Kürdistan” sözcüğünün geçtiği düşüncelerden vazgeçemiyordum.

Kiminle arkadaşlık kursam, en fazla bir hafta sonra aramızda bir sorun baş gösterir, ayrılırdık. Onların Kürtlere aşağılayıcı şeyler söylemesi zoruma gidiyordu.

Bir gün kantinde beş kişi oturuyorduk. Yanlış hatırlamıyorsam masada benden başka Kürt yoktu. Her ne kadar kendilerini sıkıp Kürt olduğumdan dolayı beni incitmeseler de bazen bunu unuturlardı. Karşımda oturan bayan aç olduğunu söyleyip yemek istedi. Biraz sonra garson ekmek arası kuşbaşı getirdi. Bayan arkadaşımız yemeğe başlamadan önce bizi tek tek yemeğine davet etti. Dördümüz yeni yediğimizden bu teklifi reddettik. Her nedense benim yemem için ısrar ediyordu.

“Bir parçacık al canım” dedi.

“Teşekkür ederim, karnımızı tıka-basa doldurduk, size afiyet olsun.”

“Bak kırılıyorum.”

Israrında rahatsız olduğumu anlayınca hiçbir kötü niyeti olmaksızın -hatta espri yapma niyetinde olduğunu düşünüyorum- yemeğin yanında getirilen acı süs biberinden bir tanesini uzatarak;

“O zaman biber ye.”

Herkes güldü.

Hemen yanında oturan bayan bir öğrenci;

“Yesene Kürtler acıyı çok sever.”

Oturanlardan birinin kalkıp, oturduğumuz masayı devirmiş olması gibi bir hisse kapıldım. Zayıf bir yanımlı oradakilere hatırlatmışçasına utandım ve ondan nefret ettim. Kendimi herkesin önünde yere yüzüstü atarak ellerimi parçalayınca kadar betona vurmayı düşündüm. Delikanlılık duygularıyla nükteli(!) bir şekilde oynuyorlardı. Yine kapı dışarı edilmişim. Yüreğimdeki kırgın, yüzümdeki kızgın ifadeyi kimseden saklama gereğini duymadan masayı terk ettim. Bu olaydan sonra artık şehirde kalamayacağımı hocama söyledim. Gönderilmem için ilişki istedim. Hiç tanımadığım halde bunu ona nasıl söyleme cesaretini gösterdim, ben de inanmadım. Ama bazı ipuçları tanımayı bile gerektirmiyordu.

* * *

Ertesi gün kaldırımda yürürken -okuldan dönüyordum- beyaz bir otomobil yanıma yaklaştı. Neredeyse kaldırıma çıkıyordu. İçinde biri şişman, diğeri ise zayıf iki genç vardı. Zayıfın gözünde acayip bir gözlük parlıyordu. Beni yanına çağırdılar. Heyecandan nefesim tükendi. Konuşamıyordum.

Elimi güneşte yanan arabanın kaportasına dayadım.

“Adın Salim mi?”

“Evet”

“Bin arabaya!”

Nasıl olduğunu anlamadan arabaya binmişim. Arka koltukta fark etmediğim, orta yaşta iki adam kuluçkaya yatmış gibi oturuyorlardı. Arabaya bindiğimde bu iki adam adeta kımıldamaktan üşenir gibi zoraki, yanlara kayıp, bana ortalarında yer açtılar. İçerde sıkıcı, ağır bir parfüm kokusu vardı. Camı açmak istedim, ama açmama izin vermediler. Onları anlıyordum. Yasa dışı bir hareket gizli olmak zorundaydı. Boyalı camdan dışarıya bakmaya çalışıyordum. Şoför arada bir gözlerini bana dikiyordu. Hangisinin sivil gömlek giymiş gerilla olduğunu merak ediyordum.

“Kesinlikle şoför! Evet, şoför gerilla olmalı” diye karar verdim.

Çünkü diğerleri fazla genç değillerdi ve benim gözümdeki gerilla gençti, genç olmalıydı. Yoksa zorluklara nasıl katlanabilirdi ki?

Hocamın iyi niyetine, yurtseverliğine ne kadar çok övgü yağdırsam azdı. İnsan hiç araştırmadan bir büyüğüne güvenebilirdi demek ki. Kürtlerin tarihiyle ilgili ne kadar da derin bilgileri vardı. İsyanların çoğunu, nedenleri-sonuçlarıyla bana tek tek anlatan o değil miydi? Ve şimdiki özgürlük hareketini? Hepsini, hepsini ondan daha geniş öğrendim. Bana getirdiği kitaplardan, onun dışarıyla ilişkisinin olduğunu tahmin etmişim. Yoksa bu kadar kitabı -hem de satılması yasak- nereden getirebilirdi ki?

Hazırlanmadan hemen gidebileceğimi bilseydim, bazı arkadaşlarımla vedalaşabilirdim. Neyse, vedalaşmasam da

onlar yakında dağa çıktığımı anlayacaklardır.

Ülkeme olan özlemimden dolayı ona ayırdığım hayal dünyamda, kalabalık ağaçlar, lekesiz gökyüzü ve insanların konuştuğu dil vardı. Şu an o dili tam konuşamadığım, ihanet ettiğim dilim... Onları çok özlemiştim. Kır yaşamının verdiği çekicilik, nehir yataklarını ağzına kadar dolduran suları, şehrin her türlü pisliğinden uzak, yepyeni bir yaşamı özlüyordum. Bence insan kendisini keşfetmek istiyorsa ve ait olduğu yerden zorla kopartılmışsa oraya dönüp yeniden yaşamaya başlamalı. Hem de yaşadığı toprakta köklerine uzanarak. Kendimi öğrenmeden, başkasını öğrenemezdim. Hayatımın sonuna kadar, başka insanlara kölelik edemezdim. Hem de resmi köle! Onların elini bana doğru işaret ederek; “İşte pis kıro” demelerine artık dayanamazdım. Ya da okulda benim Kürt olduğumu öğrendiklerinde, sevdiğim insanın bile bana öcüymüşüm gibi bakmasına nasıl tahammül edebilirdim. Siz olsanız tahammül eder miydiniz? Bana her geçen gün biraz daha yabancılaştan bu toplumda artık duramazdım. Annem bize has Kürt giysilerini giydiğinde, onunla birlikte sokakta yürürken, etrafımdaki bakışlardan utanırdım. Ve bir daha annemle, sokağa çıkamayacağıma dair, kendi kendime söz verirdim. Her gün tepemde taşıdığım şu lanet beynim de artık benim olmalıydı; beynimde taşıdığım düşüncelerin başkasına ait olduğunu düşündükçe, kafamı duvara çarpıp parçalamak, toptan kurtulmak istiyordum. İnsanı uyuşturan ve doğal olarak afyonlaşan bu tip bir toplumdan kaçmadan kendimin bana ait olacağını sanmıyordum. Artık kurtulmuştum! Tek düşüncem bu geceyi nerede sabahlayacağımdı. Peki adamlar neden susmuş,

konuşmuyordu. Belki de benimle ne konuşacaklarını planlıyorlardı. Onlara karşı hayranlığımı zaptedemiyorum nedense. Konuşmasalar da olurdu. Demin önde oturan bir adamdan radyo sesine benzer bir hışırtı duydum. Adam cebinden bir cihaz çıkardı. Bu adamlar polise benziyordu! Evet, evet hem de ta kendisiydiler!

Soysuz öğretmenim beni fişlemişti. Hem de en çok devrimci gördüğüm insan kılıklı hayvan! Nasıl olmuştu da onda umut görmüştüm. Daha önce tanımadığım bir miyoba nasıl olur da güvenmiştim. Kendince iyi bir kanal bulmuştu, beni gerillaya göndermek için. Bana layık gördüğü tuvalet kokularının, hırsızların, katillerin, üçkağıtçıların ve pezevenklerin olduğu bir fare kapanı gibi yerd! Sekiz gün gözaltında kaldım. Genç yaşıma rağmen ağır işkenceler gördüm. Adam her şeyi kelimesi kelimesine vermişti. Polisler; “Bir daha böyle bir şeye kalkışmayacaksın. Şayet olursa, bu senin sonun olur” dediler. Beni dövdukçe içimdeki öfkem kök salıyordu. Serbest bırakılınca hemen ilk gün “Dağa” çıkacaktım. Bu işin nasıl olacağını ben de bilmiyordum. Dağlara çıkıp arayacaktım onları. Tek fikrim buydu, başka da bir şey düşünemiyordum. Unutmadan söyleyeyim; o miyobu da bulup mutlaka vuracaktım!

Tişörtümde kurumuş kanlarla sekizinci gecede bırakıldım. Saat ikiyi geçiyordu. Mahkemeye dahi çıkarılmamıştım. Ortalık birbirine girmişti; ailem her yerde beni arıyordu.

Düşündüğüm gibi ilk gün “Dağa” çıkamadım. Vücudumda dayanılmaz ağrılar dolaşıyor, eğilince omurilik kemiğim koparacakmış gibi bir sancı tutuyordu. Göz altındaki süre kadar yatağa çivilenip kaldım. Ailem onlara; beni dağlayanlara kızacağına, beddua edeceğine, bana

kızıyorlardı. Babam; “Bu işlerle uğraşırsan defol git evimden” diyordu. Ailemden şüphelenmeye başlamıştım. Polislerden kurtulup farklı bir yere geldiğimi sanıyordum....

Babam ellisine vardığı halde, elin fabrikalarında hamallık yapıyordu. Her gün vücudundaki ağrılardan şikayetçiydi. Ama bir türlü onu köyünden toprağından koparıp buralara sürgün edenleri şikayet etmiyordu. Benden sonra on bir kişilik bir aileyi nasıl geçindirecekti merak ediyordum.

Yirmi yaşına yeni girdiğim halde hasta olmasaydım, babamla tartışacaktım. Ama çekindim, bir şey söylemedim.

Tuhaf bir ruh haline tutulmuştum. Sanki bazıları gözümü yırtarcasına aralamış gerçekleri içine tıkmıştı. Çok kitap okuduğum halde içinde yaşadığım bu toplumun acımasızlığını görmemiş ve yaşamamıştım. Kafama bir sürü polis dolmuş, her davranışımı gözlüyorlardı. Yürürken elimde olmadan, kimse takip ediyor mu diye dönüp bakıyordum. Her soluk alışımında izleyenlerim vardı; eve vardığımda sokak köşelerinde redingotlu siviller yarınki randevuya şimdiden hazırdılar. Onlar gerçekte olmasa da beynimde korku duvarları örülmüştü. Beni bir an yalnız bırakmıyorlardı. Kendi kendine yaratılıyordu bunlar. Öyle ki, araba sesini duysam gelip götüreceklerini sanıyordum. Ses yaklaştıkça heyecanım kat kat çoğalırdı.

Her hışırtıyı telsiz sesi sanıyordum. Ve soğuk bir korku tepeden tırnağa beni ezip geçiyordu.

Her yerde öğretmenimi arıyordum. Okuldan uzaklaştırılmıştım. Birkaç gün uzaktan izledim okulu. Adam ortalıktan silinmişti. Eve eli boş döndüğümde saatlerce uzanıyor, kimseyle konuşmuyordum.

Gerillaya katıldım. Katıldıktan sonra, ailemi o çürümüş şehri özleyebileceğimi düşünemiyordum. Neyini özlüyordum sanki? Beni içinde kabul etmeyenleri mi? Yoksa her biri, her bir yanıma değiştirip, bana geri verenleri mi?

İnsanlarımın bana yaklaşımları, benimle konuşma üslupları beni çok etkilemişti. Bir ara erzak sıkıntısı çekiyorduk. Komutanımızın çoğu kez, benim yiyip doymam için yemeğini yarıda bırakıp kalktığını gördüm. Utandım. Bu insanların iyi niyetine rağmen, eskiye özlem duymam, bende suçluluk duygusu uyandırıyor, vicdan azabı çekiyordum.

Askeri eğitim bitmişti. Teorik eğitim sürekli vardı. Büyük önderin birkaç kitabını okuyunca, kedime yaklaşımım değişti. Metropollerdeki her Kürt genci gibi düşürülmüştüm. Geldiğim sistem bende insanlık namına hiçbir şey bırakmamıştı. Korkunç gerçekliği görmem kendime olan güvenimi de bitirdi. Maceracılık yanıma bile sönmüş, dumanları tepemde tütmeekteydi.

Yürüyorduk. Birliğimiz çok uzağımızda kalmıştı. Daha önceden arkadaşlarımın tanıdığı bir milisin köyüne gidiyorduk. Kar yağdığı için kendisi yanıma gelmemiş, erzakları almak bize düşmüştü. Yukarıdaki arkadaşların bir haftalık erzakları kalmıştı. Onlara erzak yetiştirmemiz gerekiyordu.

Her zamanki gibi içime korkular düştü. Önümüzde uzanan sonsuz karlı araziye nasıl bitirecektik. Adımımı bir sonrakine güç toplayarak atıyordum. Manga komutanımız durup çevreye baktığında fırsattan yararlanıp kara

oturuyordum. En ufak bir boşluğu gördüm mü koyuveriyordum kendimi. Bu kıyamet havada -ki yoğun kar yağıyordu- bir yerlere varma inancı bile kalmamıştı bende. Ne inin, ne cinin olmadığı dağ başında nereden erzak bulacaktık ki? Diğer sekiz arkadaşım, sanki gerçekten bir yere varıp ihtiyaçlarımızı bulacaktı gibi umutlu yürüyorlardı. Onların iradelerine şaşıyordum. Ne kar, ne soğuk hiçbir şey dinlemiyorlardı. Belki de zorunlu oldukları içindi. Oysa bacaklarım şimdiden ağrıyor, damarlarım tutulmuş bükülemiyordu bile. Yere bastığımda sanki yüzlerce iğne ayaklarıma batıyordu. ‘Tek adım bile atamam’ diye düşünürken, birkaç sırt daha geçtik. Dayanamayıp sordum.

“Daha çok var mı?”

“Bu sırtı aştık mı tamamdır.”

Bu bahsedilen sırt bir türlü görülmüyor ve zaman geçmiyor. Seyko saatime bakıyorum; On dörde dokuz dakika var. Manga komutanımız arkadakilere hitaben;

“93 kışı, yani geçen sene böyle çok kar yağmamıştı” diyor.

Nihayet köye vardık; uzaktan ışıkları ne kadar da sıcak gözüküyor, kim bilir şimdi gürül gürül yanan sobanın etrafında köylüler oturmuş, çay içiyorlardır.

Milisler bizi karşıladı. Diğer köylülere görünmeden bize ayrılan eve gittik. Korkudan mıdır, nedir ev sahibi tedirgindi. Üzerindeki yorgan kadar kalın paltosunu çenesine dek çekmişti. Kuru ottan yapılma bir süpürgeyle hepimizin üzerinde birikmiş karları sildi. Ayaklarımızı sertçe yere vurarak, ayakkabı ve paçalarımıza yapışan karları döktük.

Güvenliğimiz için her üç milis de dışarıda nöbet

tutacaklardı. Evin ikinci katına çıkarıldık. Böylece kimse, sesimizi duyamayacaktı. Alt kat boştu. İçerde ılık bir hava burnumuzu yaktı. Evin hanımı telaşla, çocuklarıyla birlikte(o zaman üç çocuk görebilmiştım) yiyecek bir şeyler hazırlamaya koyuldu. Tuhafımıza giden, çocuklarla kadın bizimle hiç ilgilenmiyorlardı. ‘Herhalde işleri vardır, ya da çekiniyorlardır’ diye düşündük.

Önce sıcak bir çay içip, içimizi ısıttık, sonra yemek geldi. Sofrayı kurduktan sonra, rahat yememiz için milis de dışarı çıktı. Gerçekten de yalnız kalınca daha rahat yemek yedik. Manga komutanımız milisi öve öve bitiremedi. Bu köyde tanıdığı en fedakar, yurtsever insandı. Daha önce bir karakol baskınında arkadaşlarla birlikte eyleme katılmış, kış üslenmelerine yardımcı olmuştu. En zor zamanlarda bile, katırına erzak yükler, Helis’ten kilometrelerce uzaktaki kampa ulaştırırmış. İçimden milise karşı acımayla karışık bir sempati duydum.

Yürüdüğümüz soğuktan sonra, sobası gürül gürül bir odada oturmak bayağı iyiydi. Vücudumuz gevşemiş, tatlı bir uykuya kapılmak üzereydik. İnsan bu sıcak odadan çıkmak istemiyordu.

Milis yemekten sonra tekrar çay getirdi. Çayımızı içene kadar, götüreceğimiz erzaklar hazırlanacaktı. Adam hasta olduğunu söyleyerek, yanımızda oturamayacağını söyledi. Dolaşsa daha iyiymiş, böylece üşümüyormuş. Gerçekten de yüzü sararmıştı. Bize çay doldururken eli titriyordu. Tekrar içimden acıdım. Bu hasta haliyle bize hizmet etmeye çalışıyordu. Çayları elinden almak istediğimde;

“Bu kadar kar yürüdünüz. Bırakın da çaylarınızı ben doldurayım” dedi. Bayağı gururlandık. Biraz sonra köylü

çıktı.

Odada yalnız kalmıştık. İkinci çayımızı dolduruyorduk ki kapı çalındı. Şaşırdık. Köylü varken neden kapı çalınsın ki? Her kimse, çok acele bir işi varmış gibi, kapıyı habire yumrukluyordu. Birbirimize baktık; “Kim olabilir?” diye. Aşağı kattan mırıltılar geliyordu. Kafamız karışmıştı. Gerillada dört duvar arasında sıkışıp kalmak kadar kötü bir şey yoktur. Uçsuz bucaksız dağda olmak ayrı, bir kutuda kalmak ayrıdır. Ev sahibinden sonra tedirginlik sırası bizdeydi.

Zorda kalmış gibi bir ses bağırdı.

“Asker, asker!”

İhbar edilmiştik. Milisin evinde bize gösterilen hürmet, yalan ve kandırmacadan başka bir şey değilmiş meğerse. Bizi evde iyice kuşatmak için zaman kazanmak istemişlerdi.

Sesi tanıdım. Bizi ilk karşılayan milisin sesiydi. Asker onları da yakalamıştı. Anlaşılan oydu ki; güven duyduğumuz köylü, bizi ve iki milisi oyuna getirmişti! Şimdi dört duvar arasında nasıl kurtulacaktık. Tek bir çıkış bile yok. Ya askerlerin arasına dalacaktık -ki buradan kurtuluşumuz olabilirdi- ya da teslim olacaktık. Başka yol yoktu.

Komutanımız pencereden atlayabileceğimizi söyledi. Yerdeki kar bizim için bir avantajdı. İlk komutanımız atladı. Aşağıdan kurşun sesleri geldi. Üç-dört bağırtı koptu. Hepimiz ayrı pencerelerden atladık. Nasıl aşağıya indiğimi bilmiyorum. Komutanımın yanına düştüm. Cansız yerdeydi. Kaçmaktan başka yapacak bir şey yoktu. Ortalık karışmıştı. Kimin kime ateş ettiği belli değildi. Onu böyle cansız görünce yüreğimden bir şeylerin koptuğunu hissettim. Yerdeki silahımı karartısını seçebildim. Yine asker

karartılarını seçip ateş ederek buluşma noktasına doğru kaçtım. Yolda yere düşmüş, yaralı askerleri görünce vuruyordum.

Buluşma noktası, köyün üzerindeki sırttı. Üç arkadaşı gördüm. Üçü de yeniydi. Sanıyorum biri yaralanmıştı. Sonra gördüm ki ayağından mermi almış. Üçü de yeni ve benden sonra gerillaya katılmışlardı.

İçimde, kaybedeceğim arkadaşların burukluğu çoğalırken, üzerime bir sorumluluğun çöktüğünü hissettim. Aşağıya, yanan zehirli ışıklara, hala patlayan mermilere ve yoldaşlarımın yere serili vücutlarının olduğu yere baktım. Onları kaybetmiştik. Güç almışım gibi kendime büyük güven duydum. Ben bir ‘hiç’ değildim. Uyanmış bir iradem vardı.

Bulduğum arkadaşlarımla kucaklaştım ve zaman kaybetmeden bizi bekleyen sisli, karlı sırtlara doğru yola koyulduk.

“YÜRÜYÜŞ“

Şafak sökmek üzereydi.

Amed’den Güney’e geçecek bir gerilla grubu, bir dağın yamacındaki patikadan yürüyorlardı. Önceki gün, akşamüzeri saat altıda yürüyüş başlamış, şimdiye kadar karakollardan, termal tanklardan, korucu köylerinden, bazı yaralı arkadaşların yavaş yürümelerinden ve yeni katılan savaşçıların zorlanmalarından ciddi bir dinlenme molası verilmemişti. Sanki upuzun dikenli bir tarlayı yalınayak

geçiyorlardı. İyi hesaplanmamış bir dinlenme molası bile, grubun sonu olabilirdi. Herkesin böyle yürümesi gerekli olduğu kanısı öncüyü şaşırtıyordu.

Havanın aydınlanması onlar için artık sorun değildi. Tehlikeli yerlerin çoğunu geçmiş. Şimdi grubu ötede görülen sarp, fakat, seyrek ağaçlı yere ulaştırsalar bile yeterliydi öncüye göre. Orada uzun bir mola verilebilirdi. Onları karşılayabilecek grubun da yarım saat yukarıdaki arazide olması gerekiyordu. Herkes bir an önce oraya ulaşp iyice dinlenmeyi düşünüyordu. Gözleri uykusuzluktan, kendiliğinden kapanıyor, bazıları uyuklayarak yürüyorlardı. Dengesiz yürüyenlerin ayakta uyuduğu anlaşılıyor, uyuyakalanları fark eden arkadaşları onları hemen uyandırıyor. Üç-dört kez yürüyüşte uyurken yere düşenler oldu. Her düşen, düşer düşmez uyanıyor, şaşkınlıkla etrafına bakıp, ne olduğunu anlamaya çalışıyor. Öncü bir yorgunluktan ve uykusuzluktan yoluna çıkan bazı şekillerin insan mı, başka bir şey mi olduğunu seçmekte güçlük çekmekteydi. Böyle durumlarda hemen silahına sarılıyor, tetikte yürüyordu.

Güneşin ilk ışıkları ova tarafındaki köylerin üzerinden, yüksek tepeleri aydınlattı. Patika derenin sağ yamacından uzanarak yukarda kayboluyordu. Öncü ormana yetişmenin verdiği güvenle adımlarını gevşetmişti. Sabahın huzurlu sakinliği her tarafa hakimdi. Karşı sırt çok yakındı. Öncü birden karşıdan birkaç taşın yuvarlandığını duydu. Ne olduğunu anlamış gibi adımlarını hızlandırıp, arkadakilere ‘çabuk olun’ anlamında el işareti yaptı. İşaretiyle birlikte karşı sırttan kendilerine doğru mermiler gelmeye başladı. Arkada yürüyen dört kişiden hariç herkes tehlikeli yeri

abucak geçti. Dördü de silahsızdı. İki yeni katılmış savaşçıydı, geride kalanların ikisi ise eski ve tecrbeliydiler. Sabahın huzurlu sessizliğinde patlayan mermiler, insanın kulağını tırmalıyordu. Geride kalanların  aşağıda, biri de patikanın hemen üstünde kalmıştı. Karşıdan gelen küfürlü sesler yankılanıyordu. Patikanın üzerinde kalan savaşçı, ayağındaki yaradan dolayı kaçıp kurtulamadı. Ayağında bomba parçaları vardı. Bir ağacın dışa vurmuş kökleri arasında iki bklmd. Ne yapacağını düşünüyordu. nde yürüyen arkadaşları pusuyu atlatmış, uzaklaşmışlardı. Savunma yapacak gte değıldiler anlaşılan. Grubun çoğunluğı yaralıydı zaten. Patikadan aşağıya inen arkadaşlarından ses yoktu. Onlar üç kişi olduğından aşağıya inerlerken, istemeden taşları ayaklarının altından yuvarlıyorlar, ya da hışırtılar ıkartıyorlardı. Böylece korucular sesin geldiğı tarafı yoğun ateş altına alıyorlardı. O zaman anladı; arkadaşlarına bir şey olmamış. Birkaç defa arkadaşlarının yanına gitmeye kalktıysa da, etrafına atılan mermiler fikrini değıştirdi. -dört mermi ayağına saptanacaktı az kalsın. Uzandığı yerden her iki ayağını karnına çekti, “Acaba buraya saklandığımı gördüler mi?” diye kendi kendine sordu. Bu yerden çıkmalıydı. Ama patikanın bundan sonraki uzantısı belli bir yere kadar çıplaktı. Geçmeye kalksa, karşıya kesin görüntü verirdi. Onu koruyacak tek ağaç yoktu. Yaralının karnına ektiğı ayağı sızlıyor, ağrısı beynine vuruyordu. ‘Keşke silahım olsa’ diye düşündü.

Küfür ve silah sesleri birbirine karışıyordu. Kendini yüzükoyun patikanın üzerine attı. Yaralı ayağı sivri bir taşa denk geldi. Ve onu bağırtacak derecede acı verdi. Ama

dudaklarından tek kelime dahi çıkarmadı. Hedefi yirmi adım ötedeki ormanlığa ulaşmaktı. Amacına ulaşmak için ses çıkarmıyordu. Yirmi adımdan sonra ayağa kalkıp, rahat yürüyebilirdi. Düştükten sonra, ayağını her oynattığında sızlıyordu.

“Ah ormanlığa bir ulaşabilsem!”

Sanki oraya ulaşırsa, sımsıkı, dereye hapsedilmiş yaşamı, yirmi adımdan sonra özgürlüğe koşacaktı. Umut dolu gözlerini o tarafa çevirdi, yutkundu, tozdan boğazı kurumuştı. Sürünmekten yırtılan derisini hissetmiyordu.

Güneş yeni bir güne doğmanın mutluluğuyla, her şeyden habersiz yükseliyordu. Işıkların düştüğü yerlerden sarı sıcaklar çevreye yayılıyordu. Köy tarafında harman yerleri bölük bölük ayrılmıştı. Kuşlar silah seslerinden kaygılı ötüyorlardı.

Şoreş sürünerekten, ufak-tefek çalılıklara ulaştığında biraz dinlendi. Kimse görmemişti. Aşağıya baktı; uçurumdu. Yukarısı belli bir yere kadar yol veriyor, sonra kesiliyordu. Ormanlık araziye az kalmıştı ama sürünerek de olsa kendini burada gizleyemezdi. Bu mesafede kayalık olmadığı gibi koruculara en çok görünen parçaydı. Eline büyükçe bir taş alıp öndeki boşluğa attı. Taşın düştüğü yere mermiler isabet etmeye başladı. Kısacık mesafenin araziye ulaşmada bir köprü görevini görmesi, dikkatleri özellikle çekiyordu. İhtiyar korucular mevzilenmiş, tek tek suikast yapıyorlardı. Kısacık mesafeyi yürüyerek geçemeyeceğini anladı. Gözleri biraz yukarıdaki asmaya ilişti. Bol yapraklıydı. Onun arasına saklanabilirdi. Etrafına baktı, ortalık toz dumana boğulmuştu. Topallayarak asmaya doğru yol aldı. Hareketleri bir karıncanın ağır yük altındaki yürüyüşü

gibiydi. İzlerine dikkat ediyordu. En ufak bir iz bile onu ele verebilirdi. Asmanın etrafı çıplak olduğundan çıkan izleri daha çok silmek zorunda kalmıştı. Aslında asmanın etrafındaki yerlerin çıplak oluşu bir bakıma iyiydi, ilgileri uzaklaştırıyordu. Geniş yapraklarını aralayıp altını eşeledi. Oturduktan sonra yapraklarla üzerine örttü, yapraklı bir dalı da hiçbir şey görmek istemiyormuş gibi alnı hizasında tuttu.

Mermiler sıkılmaya devam ediyordu. Ama çoğunluk aşağı taraftandı. ‘Ne yapmalıyım’ diye düşündü. Bu ayakla hızlı yürümek olanaksızdı. Partinin ateşkes ilan ettiği bir dönemde vurulmak iyi olmadığı gibi şansızlıkta sayılırdı.

Güneş artık vadiyi aydınlatıyordu. Sabah saatleri ilerlemişti. Kurşunlar eskisi gibi sıkılmıyordu. Ama bunun yerine bağırtilar ve korucuların küfürlü konuşmaları;

“Biraz daha bekleyin, hepinizi geberteceğiz.” Bu söz çok derinden çıkıyordu. Öyle ki nefesini kelimelere yetiştiremiyordu. Dişsiz, kuru ve inatçı bir ihtiyar olduğu belliydi.

“Siz savaşıacaksınız ha. Şimdi çağırayım kobrayı da görün.” İhtiyar küstahça bir küfür savurdu ve sustu. Karşılarından tek bir mermi patlamadığı halde korucular, taşın ardından çıkmaya cesaret edemiyorlardı.

Patikadan ayak sesleri geldi. Ses yabancı değildi. “Heval neredesiniz?” Şoreş usulca ses vermeye çalıştı.

“Rojhat, Rojhat yukarı çık.”

Arazi havanlarla dövölüyordu şimdi. Rojhat’ın sesi bu gürültüde kayboldu. Bir daha duyamadı. Bir süre sonra havan atışları durdu. Karşı yamaçtaki korucular aşağılara indiler, araziye kontrol etmeye başladılar. Patikadan tekrardan ses gelmeye başladı. Arada boğuk silah sesleri

duyuluyordu. Anladı ki arkadaşlarını ya vurdular ya da yaraladılar. Bunu yaparken de kudurmuş köpek ulumaları çıkarıyorlardı. ‘Cigara paramızı bulduk’ diyordu koruculardan biri. Diğerleri acayip, ürkütücü çığlıklar atıyorlardı. Ölüm bu dar vadide arkadaşlarına kallesçe vurmuştu.

Saat bire gelmişti. Hala buradan kurtulmak için çareler düşünüyordu. Buradan kurtulması için atılan havanlardan dolayı ormanın tutuşmuş olması bir fırsattı. Dumandan görüş mesafesi düşmüştü. Can havliyle, asmanın dibinden fırladı. Patikaya hızla indi. Kendisi de nasıl indiğini anlayamamıştı. Çabucak kısa mesafeyi alıp, koca bir kayanın ardına ulaştı. Etrafı dinledi; sesler yukarılarda birikmişti. Öksürmemek için çok dumanlı yerlerde iyice eğilerek geçiyordu. Kuruyan boğazına, ağzına biriktirdiği tükürüğü yutarak ıslatmaya çalışıyordu.

Yazın ortasındaki bu soğuk hava da neyin nesiydi? Hava kararmadan yamaçtaki sazlığa ulaşmalıydı. Arkadaşlarından kopmanın ve onları kaybetmenin verdiği hüznle zor yürüyordu. Onları nerede bulacaktı? Yalnız ve kederli, sazlıkların içine uzandı. Oturduğu yer hafif ıslaktı ama hiç umursamadı. Rüzgar estikçe saçlarını savuruyor, araladığı otlar arasından uzak köy ışıklarını gösteriyor ve bugün olup bitenlerin bütün acısını yüreğine yığıyordu. Kurtulmuş sayılmazdı. Uyumamak için gözlerini zorbela açıyordu. Uyuyup kalma korkusu içine girdi. Uyku ve uyanma arasında gidip geliyordu.

Çok derinden bir ses duydu. Ses muğlaktı. Kulak kabarttı; ama bir şey anlayamıyordu. Sanki iki kişinin birbirini ikna etmeye çalışması gibi dil döküyorlar, ama tatmin olmuyor, konuşuyor, konuşuyor ama sonuca varamıyorlardı. Ürperdi. Gecenin, gerilla yaşamında önemli bir yeri varken; neden şimdi pusularla dolu; karanlık, içinde esrarlı noktalar taşıyordu. Noktalarda belirsizlikler... Yana döndü, az ötede, çalılıkların içinde bir adam gördü! Kaynar bir su, ensesinden girip, kuyruk sokumuna kadar indi. Müthiş bir ürperti duydu. Sert yüz hatlarını fark edebiliyordu. Adam hayatında hiç görmediği bir nesneye bakar gibiydi. Uzun sakalları, çenesini daha yuvarlak gösteriyordu. Gözleri kor parlamaktaydı, aynı zamanda av üstüne atlamaya hazır bekleyen bir avcının soğukkanlılığı vardı adamda. Yenlerini dirseklerine kadar kıvırmıştı. Dudakları kıpırdadı. Kelimeler yerine korkunç bir hırlama duydu. Korkudan neredeyse nefes alamayacaktı. Nihayet adam Şoreş'e doğru hareket etti. Arkasında birkaç kişi daha vardı. Silah mekanizmaları şakırdıyordu. Şimdi ne yapacaktı? “Demek izlerimi takip edip beni buldular. Ama gecenin bu karanlığında... İmkansız bir şey bu... İşte geliyor, eyvah!”

Şoreş ayağa kalkıp gözlerini kapattı. “Bu soysuzlara asla teslim olmayacağım.” Uçuruma gidip hiç tereddütsüz kendini uçurumdan aşağıya bıraktı. İçi geçti, bayıldı. Bütün gücüyle bir çığlık atmak istedi. Gel gelelim sesi boğazında düğümlendi, kaldı.

Hemen uyandı. Etrafını dinledi. Altındaki yerin ıslaklığını hissedince gördüklerinin gerçek olmadığını anlamıştı. Hava daha çok soğumuştur. Bir saat kadar uyuyabilmişti demek ki.

Sabaha kadar her saat başı uyandı. Daha sonraki saatlerde üşüdüğünden dolayı, rüyalarında çoğunlukla kendini büyük bir ateşin önünde görüyordu. Ama bir türlü ısınamıyordu.

Sabah erkenden etrafını gözledi. Çevre sabahın şeffaf yumuşaklığı altında canlanıyordu. Yerinden ayrılmadan, saat ikiye kadar bekledi. Bir yandan açlık, bir yandan kendini koruma arkadaşlarına ulaşma düşüncesi onu bayağı yordu. Kendine yiyecek bir şeyler bulmalıydı. Araziyi tam olmasa da az çok biliyordu. Yakınlarda tanıdığı bir-iki nokta vardı. Açken çok uzağa gitmesi mümkün değildi. Bir köye inmeye karar verdi. Daha önce buralardan geçerken gözü, karşı dağın yamacındaki yakın bir köye çarpmıştı. Ama köyün geneli korucu ve ispiyoncuuydu. Dün araziye çıkan korucular da o köydendi. Operasyon yerinden iyice uzaklaşarak köye inen dereye vardı. Böğürtlen yiyerek bahçeye kadar indi. Silahsız bir şekilde köylülerden ne isteyebilirdi? Buraya kadar bunu hiç düşünmemişti. ‘Herhangi bir terslik çıkarsa yapacağım bir şey olmaz’ diye düşündü. Açken sağlıklı düşünemediği kesindi. İlk eve vardığında bir plan kurmuştu kafasında.

Daha eve iyice yaklaşmamıştı ki bir ihtiyar onu pencereden gördü. Bir ihtiyardan beklenmeyecek çeviklikte koşarak Şoreş’in yanına vardı. Elbiselerinden tanımıştı Şoreş’i. Gerillalar böyle giyinirdi.

“Heval, gündüz vakti ne arıyorsun buralarda. Aklını mı kaçırdın. Etraf asker ve korucu dolu.”

Şoreş soğukkanlı olmaya çalışarak;

“Arkadaşlarım beni ilerde bekliyor. Dikkat çekmemek için böyle silahsız geldim. Bize acilen erzak lazım.” Sonra

birdenbire konuyu değiştirerek; “Köyde bir şey var mı?” Yaşlı adam aynı tedirginlikle tekrarladı deminki söylediğini. O arada ihtiyaşın oğlu da yanlarına gelmişti. Yirmi dört, yirmi beşinde gösteriyordu. Uzun boylu ve yanık tenliydi. İhtiyaş onu kimse görmesin diye az ötedeki viraneye dönmüş bir eve götürdü. Köylü sürekli söyleniyordu. En sonunda genç oğlu müdahale etti.

“Baba bırak da arkadaş biraz dinlensin” dedi sertçe. Bu uyarıdan sonra ihtiyaş az da olsa yatıştı. “Heval” diye söze başladı oğlu. “Düşman bu sabah iki arkadaşınızı patikanın üzerinde uyurken yakalamış. Ayrıca dört cenazeden bahsediyorlar.”

“Bizim arkadaşların mı?” diye şaşırarak sordu şoreş.

“Evet” diye yanıtladı genç.

Açlıktan şoreş’in başı dönüyordu. Gencin söylediklerini anlamakta güçlük çekiyordu. Genç anlamış olmalı ki eve gitti. Biraz dan elinde bir tepsiyle döndü.

şoreş düşüncelerini topladıktan sonra bir sigara istedi. Hiç konuşmuyor, bu haliyle baba ve oğlunu da suskunluğuna çekiyordu. Sigaradan aldığı ilk nefesi adeta vücudunun her noktasına çekti. Yemekten sonra sigara iyi gelmişti. İhtiyaş ve oğlu bir insanı değil de tuhaf bir yaratığı izlercesine şoreş’i mercek altına almışlardı. İhtiyaş sessizliğe dayanamadı;

“Hava tam kararmadan buradan gitmelisin. Yoksa korucular gelirlerse hem senin hem de bizim başımız belaya girer. İleride harman yerimiz var. İki oğlumda saman taşıyor. Sen bir oğlumun yerine boş çuvalları sırtlayıp gidersin. Uzaktan gören seni tanıyamaz, oğullarımdan biri sanır. Ondan sonra zaten kimse görmez.” şoreş bir şey demeden köylünün

planını dinledi.

Güneş batımına bir saat kala, sırtında boş çuvalarla iki kişi köyün dışındaki evden dağlara doğru yürüyor, topallayan biri ötekinin gölgesinde saklanmaya çalışıyordu. Dereye ulaşmışlardı. Her şey iyi gitmişti. Kimseye görünmeden buraya kadar gelmişlerdi. Derenin karşı tarafında oynayan kalabalık bir çocuk grubunu gören ihtiyarın oğlu yanındaki gerillaya;

“Heval sen şu çalılıkların arkasına saklan, karanlık çökünce gidersin. Çocuklar köyde tanımadıklarını görünce gidip ana babalarına söylüyorlar” dedi.

Çocuklar yarım saat kadar sonra gittiler. Genç adam o zamana kadar bahçelerden domates, biber toplayıp dönmüştü.

“Bunları da yanına al heval, yersin.”

Gencin gitmesi gerekiyorken işin gerçeği Şoreş’ten kopmak istemiyor, ondaki bir şeyler genci peşinden sürüklüyordu. Şoreş tam gideceği sırada, bu sefer de elinde kirli elbiselerle bir köylü kıızı derede çamaşırlarını yıkamaya başladı. Şoreş hiç kımıldamadan öyle bekliyordu. Kıza görünse bütün işler alt-üst olacaktı. Genç adam kendi kendisiyle konuşur gibi;

“Köy sakindir heval. İçin rahat olsun” dedi ve Şoreş’in yanından geçti. Şoreş gülümseyerek başını salladı.

* * *

Yukarılara vardığında saat dokuzaya geliyordu. Yarın için saklanacak sağlam bir yer bulmalıydı. Köylüler sıcak davranmış olsa da yine de tedbiri elden bırakmamak gerekiyordu. Uzun bir aramadan sonra saklanacak kayalık

bir yer buldu. Getirdiği yiyeceklerden biraz yedi.

Yamalı bir uykudan sonra erkenden uyandı ve keşfini yaptı. Her şey normaldi. Biraz önce uyuduğu kayalığa saklandı. Ne tam oturabiliyor, ne de tam ayakta kalabiliyordu. Ekmeğiyle beraber birkaç tatlı biber ve domatesle kahvaltı yapıp bidonundaki son suyu da içti.

Gruptan kopalı iki gün olmuştu. ‘Büyük ihtimalle operasyon gevşemiştir’ diye düşündü. Patikanın üzerinde yakalanan iki arkadaşı eğer konuşurlarsa iş iyice kötüye gidecek demekti. Her ne kadar gerilla gücünün Güney’e geri çekilme yapılacağı biliniyorsa da, hangi yolların kullanıldığı bilinmiyordu.

Yemeği vardı. Ama suyu bitmişti. Öğlen yemeğinden sonra iyice susadı. Daha önce bir çeşmeye rastlamıştı bu arazide. Yerini çıkarabilse susuzluğunu giderebilirdi. Saat dördü geçiyordu. Oyalana oyalana suyu tahmin ettiği yere doğru harekete geçti. Ayağı daha beter topallıyordu.

Suyun başında oturup biraz dinlendi. Oturunca yorulduğunu fark etti. Kulağı patikadaydı. Günün sona eriyor olması, tükenmesi ve geceye yakın olması onu rahatlatıyordu.

Böylece düşünceye daldı. Birdenbire birkaç keçinin yanında beliriverdiğini gördü. Önce inanmak istemedi. Sonra baktı ki gerçekten de sidik kokan ve peşinde sinekler kovalayan gerçek keçilerdi. Gitgide fazlalaştılar. Sürünün arkasında orta yaşlı bir adam, keçilere bas bas bağırarak suya doğru geliyordu. Adam Şoreş’i görür görmez korktu. Şoreş ayağa kalkmıştı, ama kendini saklayacak zamanı bulamamıştı.

Çaresiz, topallamamaya çalışarak çobanın yanına vardı. Adam hiç istifini bozmadan;

“Selamün aleyküm” dedi.

“Aleyküm selam” dedi az duyulur bir sesle.

“Nasılsınız, iyi misin heval?”

“Sağ ol, sizler nasılsınız?”

Adam ya duymadı ya da duymazlıktan geldi. Arkasından iki genç daha görüldü. Onlar da aynı şekilde selamlaştılar. ‘Bir siz eksiktiniz’ diye düşündü. Üç kişinin onu görmesi, yarın operasyonun çıkacağı anlamındaydı. “İşin gücün yoksa bu ayakla kaç, ha kaç. Ajan mı bunlar nedir?” diye kendi kendine konuştu. Adamlar ona operasyonla ilgili bir şey soramadılar. Çekindikleri besbelliydi. Sohbetleri genelde susarak geçiyordu. Gençle orta yaşlı adam dağılan hayvanları toplamak için ayrıldılar. Onlar uzaklaşana kadar, kalan genç ses çıkaramadı. Sonra;

“Heval sizi tanıyamadım.”

“Nereden tanıyacaksın?” dedi yarı şaşkın yarı kızgın bir şekilde. “Başıma gelenler yetmezmiş gibi, çuvala bir delikte sen aç” diye geçirdi içinden. Genç gülümsemeye çalışarak;

“Heval Sason’daki grubun milisiyim” dedi. Şoreş ne diyeceğini bilemedi. Sevinç, şaşkınlık hepsi bir arada geldi. O da gülümsedi. Milis daha hızlı davranmıştı.

“Bu son pusu şeyinden sonra mı koptun?”

“Nereden biliyorsun?”

“Görüşüğüm arkadaşlar söyledi.”

“Onlara ulaşabilmişler mi?”

“Daha tam değil.”

“Onlara ne zaman randevu verdin?”

“Heval bu akşam görüşmememiz gerekiyor. Herhangi bir olumsuzluk çıkmazsa gelirler.” Daha fazla konuşma fırsatı bulamadı. Bir an susarak patikadan gelen sesi dinledi aceleyle;

“Bugün saat yedide seni şu karşıdaki mezarlıkta bekleyeceğim. Arkadaşlara ulaşmak istiyorsan mutlaka gel” derken her iki köylü keçileri toplamış olarak yanlarına dönmüşlerdi. Şoreş olan yiyeceğini ortaya serdi, dört ekmeği iki tane de domatesi kalmıştı. Kendisinden başka, ısrarlarına rağmen üçü de yemedi;

“Yok heval, sana lazım olur, biz yemeyeceğiz.”

Kimseye bir şey söylememeleri için üçünü de uyardı. Milisi özellikle uyarması göz boyamak içindi.

Ayrıldıktan sonra, köyü görebileceği iyi bir yer seçti. Böylece gencin söylediklerinin doğru olup olmadığını daha iyi anlayacaktı. Çobanlar köye vardıktan sonra da herhangi bir değişiklik olmadı. Bu kez sıra mezarlıktaydı. Onu iyice gözetleyecekti. Nereden nasıl gideceğini, nerede bekleyeceğini planladı. Direk mezarlığa değil de, mezarlığa giden patıkada bekleyecekti. Böylece herhangi bir hareketliliği hemen fark edebilecek ve tedbirini alacaktı. İşini gözleriyle bitirdikten sonra, artık yavaş yavaş oraya, mezarlığa doğru yola koyuldu. Kayalıktan on adım yürümüştü ki bir adamla neredeyse kafa kafaya tokuşturacaktı. Burnunun dibindeki ufak tefek adama tüm hiddetiyle seslendi;

“Kiye?!”

Adamın benim ya da Ali, Veli demesi aslında bir şey değiştirmiyordu. Çünkü bu dağ başında tanıdıklara rastlamak o kadar kolay değildi. ‘Böyle giderse bütün köylülerle tanışacağım’ diye düşündü. Ama görünen oydu ki iyi bir tanışma olmayacaktı. Artık karşılaştığı insanlara ne diyeceğini kestiremiyordu. Silahı olsaydı, gördükleriyle rahatça konuşabilirdi. Karşılaştıkları köylülerde külüstür bir

silah bile olsa onu rehin alabilirlerdi. Dağda silahsız yaşamanın imkanı olmadığını düşündü. On beş yıllık savaş onda inanılmaz derecede bir tutku haline getirmişti. Bunu silahını indirirken, onsuz yürüdükten ve bir tehlikeyle karşılaştıktan sonra anlayabilmişti. Yarasından dolayı silahını indirmiş olsa da partinin yine böyle bir talimatına kuzeyden güneye çekilerek yerine getiriyordu. Başlangıçta silahlı savaşım araçken yılların aşımına uğramış ve bu bir amaçmış gibi ortaya çıkmıştı. Onsuz değil yürümek biriyle karşılaşmak, nefes almak, su içmek, konuşmak kısacası yaşamak zordu onun gözünde. Her şeye rağmen, savaşın acılarını, zorluklarını bildiğinden barışı tercih ederdi. Şimdi artık ateşkes ilan edilmişti. Kafası karışık. Bir türlü anlam veremiyordu. Her ne kadar bunu istese de hemen kabullenemiyordu. Bu karışıklıklar yetmezmiş gibi, şimdiyse tam arkadaşlarının izine rastlamışken köylüyle karşılaşmış tehlike artmıştı.

“Gel oturalım şöyle” diye işaret etti Şoreş. Köylü bir şey demeden gösterdiği yere oturdu. Hala bir şey demiyordu. Havayı yumuşatmak için;

“Nasılsın, iyi misin?” diye sordu.

“Sağ ol, Allah sizi başımızdan eksik etmesin” dedi. Sonra hemen ekledi. “Nereye gidiyorsun heval böyle, yaralı mısın yoksa?”

“Yok heval biraz ayağım ağrıyor, başka bir şey yok. Köyde bir şey var mı?”

“Heval operasyon bitti. Köy sakin. Sadece çeteler şu sırtta pusu atıyor. Bunun dışında bir şey yok. Heval aç mısın, şunları ye” deyip elinde tuttuğu çeltikten ekmek-peynir çıkardı. Yanına bir salkım da üzüm koydu. Bahçeden yeni

toplamıştı anlaşılan. Şoreş;

“Sağ ol yeni yedim” dedi.

“Vallahi yiyeceksin” diye üsteledi köylü. Şoreş zar-zor birkaç lokma ekmek-peynir yedi. Ama bir salkım üzümü bitirmeden bırakmadı. Köylü kutusunu ona uzattı. Beraber tütün sardılar. Adam otuz, otuz beş yaşlarında, esmerceydi. Kafasındaki şapkası, biri arkadan çekmiş gibi önü kalkmıştı. Ekşi ter kokuyordu.

“Heval haberin var mı?”

“Neyden?”

“Sizden bir grup teslim olacaktı” dedi köylü.

“Yok heval öyle bir şey. Bu düşman propagandası. Böyle şeylere inanmayın, iyi değil.”

Köylü şaşkınlıkla beraber onun gelişmelerden habersiz olduğunu anlamıştı.

“Heval belki köylüyüm ama bazen Sason’a gidip bizim televizyonu seyrediyorum. Oradan söyledi. Benim uydurduğum bir şey değil.”

Şoreş şaşkınlık içinde ona da kendisinden kimseye bahsetmemesi için uyardı. Köylü mahcup bir şekilde başını ‘tamam’ anlamında salladı ve ayrıldılar

* * *

Saat yediye geliyordu. Milisten ses seda yoktu. ‘İhbar etti komploya mı düşürecek?’ diye kendi kendine sordu. Genç adamın iyi niyetini gördüğü halde tedbirini elden bırakmadı.

Ortalıkta çıt yoktu. Böyle sessiz yerler insanda müthiş bir algılama bozukluğu yaratıyordu. Bazen ayak sesleri duyduğunu sandı.

Saat sekize vardı. Ama hala ortalıkta bir hareket yoktu. Bir hışırtı duydu. Merakla dinledi. Özellikle ayak seslerinin çok ya da az olduğuna dikkat ediyordu. İki kişi olduğunu hemen anladı. Şoreş'in yanına vardıklarında ikisinin konuşmasından yabancı olmadıklarını anlamıştı.

“Merhaba heval, geldiniz mi?”

İkisi de irkildi. Onun burada olduğunu beklemiyorlardı anlaşılan.

Yeni genç, milisi beklemeden Şoreş'in elini sımsıkı tutup tokalaştı. İkisi sağına soluna oturdular Şoreş'in. Milis konuşmaya başladı.

“Heval arkadaşlar randevuya gelmeyeceklermiş.”

“Neden gelmeyecekler?”

“Bilemiyorum” dedi. Sesi üzgündü. Sanki gruptan o kopmuş, bütün acıları o çekmişti. Şoreş'in acısını, paylaşıyordu böylelikle.

“Ne yapalım?” diye sordu Şoreş.

Bu soru, daha önce köylülere sorduğu “Sizler nasılsınız” sorusunun onda uyandırdığı duygulara benzer duygular uyandırıyordu. Somut şeylerin dışında her şey artık onu tedirgin eder olmuştu. Bir süre karanlıkta düşündüler. Şoreş sordu;

“Heval sigaranız yok mu?”

“Var heval, kusurumuza bakma, kafamız biraz karışık. Onun için aklımıza gelmedi. Al heval, siyasi.” Üçü güldü bu söze. Şoreş sigarayı alırken yüzündeki gülümseme hala vardı. Ama ikisi de göremediler bu gülümsemeyi.

“Heval size bir şey soracağım. İleride bir köylüyle karşılaştım. Sanıyorum yurtsever bir köylü. Bir şey söyledi. Biliyorsunuz, günlerdir yürüyoruz ve çoğu şeylerden

haberimiz yok. Gelişmeleri takip edemiyoruz. O köylü dedi ki...” Konuşmasının bu kısmında sesi kısıldı. Biraz düşündü. İkisi ses çıkarmadan merakla onu dinliyorlardı. Köylünün ne dediğini merak etmişlerdi.

“Bir gruptan bahsetti. Yani bir grup arkadaş, silahlı, düşmana teslim olacaktı doğru mu?”

Şoreş’in sorusunu milis yanıtladı.

“Doğrudur heval. Önderliğin çağrısı üzerine gidiyorlar. Teslimiyet değil de, demokratik barış sürecine katkı sunmak için. Barış mücadelemizde samimi olduğumuzun bir kanıtı. Gerçi halk çok şaşkın karşılıyor, ama yine de çağrının Önderlikten gelmesi bir nevi herkesi rahatlatıyor. Önderlik ne yaptığını iyi biliyor. Geçen bir köylüye sordum, dedi ki; “Beynimiz dar olduğu için, Başkanımızı anlayamıyoruz. Halbuki söylediklerinin hepsi barıştır, kardeşliktir.”

Savunmayı okuduysanız, şimdiki dünya koşulları artık bunu gerektiriyor, ama yıllardır süren savaş psikolojimizi tamamıyla kendisine göre koşullandırdı. Bunu bir çırpıda atmak elbette kolay değil. Biraz zamana ihtiyacımız var. Başkan 21. yüzyılı demokrasi yüzyılı olarak değerlendiriyor. Okuduysanız bu da var.”

“Tahsiliniz nedir heval?”

“Lise mezunuyum.”

“Mantıklı değerlendiriyorsun ama...” Orda kesti. Konuşmak istemediği belliydi. Kafası karışmıştı.

“Ne yapalım?” diye soru sorabildi Şoreş. Yeni gelen genç bir çözüm önerdi.

“Biz arkadaşlarla ilişki kurana kadar, gel köyde kal. Köy korucu köyü olduğu için fazla dikkat çekmez.”

“Kaç gün kadar?”

“Bilemiyorum“ dedi genç düşünceli.

Sohbetleri geceyi ilerletmişti.

İki arkadaş Şoreş’i ekili tütünlerin arasına götürdüler.

‘Bundan sağlam yer olmaz’ diye düşündü Şoreş. Kimsenin tahmin edemeyeceği bir yer. Genç evine dönünce Şoreş’le milis yalnız kaldılar. Şoreş’in içinde komplo düşüncesi vardı. Ama milisin de, öbür gencin de davranışları şüphe edilecek cinsten değildi. Tersine sıcaktı. Bu duyguyu iyi tanıyordu aslında. Karşılıklı hislerin konuşmasıydı. İhaneti düşünen, ya da yapan bir insanın hisleri karşısındakiyle konuşmaz. Bu hislerin olduğu bile tartışabilir.

Bir sigara isteyip gizlice yaktı. Köy evlerine baktı, hepsi susmuş, uyumuştı. Gece ilerledikçe ortalık yalnızlaşıyor, en ufak bir sese sarılıyordu. Adeta fırsat kolluyor, yakaladığında dalgalarını açığa çıkarıyordu.

Şoreş’in kendisine güvenebilmesi için, gece onun yanında yattı. Şoreş ilk defa rahat, huzurlu bir uyku uyudu.

Sabah çocuk sesleriyle uyandı. Önce biraz şaşırmış olsa da dün geceyi hatırladı. Ev halkı hep birlikte tütün topluyorlardı. Ara sıra birkaç çocuk, tütün yapraklarını şöyle bir aralıyor, meraklı bakışlarını ona yöneltiyorlardı. Şoreş birkaç defa “gelin” işaretini yapsa da çocuklar gülüşerek kaçıyorlardı. En sonunda genç bir kadın gelip çocuklara kızdı. Kahvaltı getirmişti. Evin kızı olmalıydı. Kömür rengi gözlerinde bir utangaçlık vardı. Simsiyah, örülü saçları eşarptan taşmış omzuna düşmüştü. Kaymaksı teni tepsiyi bırakırken kıpkırmızı oldu. Zorlukla;

“Hoş geldin heval” dedi.

“Hoş bulduk. Nasılsınız heval.”

“Sağ ol” dedi kız ve hemen gitti.

Tütün tarlasının yanından geçen toprak yolda bir traktör durdu. Traktörün römorkuna askeri giyimli dokuz korucu binmişti. Bazılarının elinde kaleşnikof, bazılarında ise G3 vardı. ‘İhbar mı edildim?’ diye düşündü. İnanmak istemedi ama tuhaf bir duyguya kapılmış ama bu duygu içini kemiriyordu.

Üzerlerindeki komando giysileriyle tam bir zıtlık arz eden kafalarındaki köylü kasketleri, onlara çirkin bir görünüm veriyor, bu halleriyle savunmasız bir şehri yağmalamaktan dönmüş barbarlara benziyorlardı.

İki korucu traktörden atladı. Bir eliyle silahını tutuyor, diğer eliyle römorkun kenarından tutarak destek alıyorlardı.

Traktörün arkasına geçip bir şeyler anlatıyorlardı birbirlerine. Birisini yanıltmak için mi böyle yapıyorlardı? Şoreş araladığı tütün yapraklarını bıraktı. Uzandığı yerden çevreyi dinlemeye başladı. Kendisine doğru ilerleyen hışırtılı ayak seslerini fark etti. Ses gittikçe yaklaşıyor, en ufak bir hışırtı yüreğini kabartıyordu. Biraz sonra patlayacak merminin sesleri kulağında ınlandı. Kendini toparlamaya çalıştı. Ama yaklaşan ayak sesleri sağlıklı düşünmesini engelliyordu. ömelerek biraz yukarıdaki tütünlere doğru bir adım attı. Kasa mıydı? Üzerindeki sivil elbiselerle tanınır mıydı? Kararını vermişti. Kaacaktı. Birden milis göründü. Ayağındaki yarayı da unutarak hızla yerine uzandı.

Milis ayakta ondan yana bakmayarak, kendi kendisiyle konuşur gibi; “Merhaba heval” dedi.

"Merhaba" dedi Şoreş.

“Ne oldu?” diye kısık, boğuk bir sesle uzandığı yerden sordu.

Milis eli yaprakta, yine kendi kendine konuşuyormuş gibi;

“Bir şey yok, korucuların motoru bozulmuş, ona bakıyorlar” dedi.

Şoreş’in bu cevapla yarı yarıya heyecanı geçmişti.

Kaçıp gitmediğine sevindi. Ortada bir şey yokken, az kalsın kendisini ele verecekti. Hem saklansaydı çok ayıp olurdu. Onların gözünde gerilla korkusuzdu. Kaçsaydı bu yıkılırdı.

Korucuların sesleri ona hiç yabancı gelmiyordu. Yoldaşlarını vururken çıkardıkları seslerin aynısıydı. Çatışma anında, patikanın yukarısında Rojhat’ın son kez duyduğu sesi hala kulaklarından silinmemiştir;

“Heval, Heval...”

“O...pu çocukları.”

Milis şaşırdı;

“Ne dedin heval?” diye sordu usulca.

Şoreş;

“Bir şey yok. Aklıma bir şey geldi de...”

Milis öğleden sonra yola çıkacaklarını, herhangi bir olumsuzluk olmazsa, akşama doğru arkadaşların yanına ulaşacaklarını, böylelikle hazır olmasını söyledi. Korku, sevinç bir arada gidip-geliyordu. Bu duygu, arkadaşlarından kopmuş, yaralı bir gerillanın yaşadığı bir duyguydu. Onların dışında kimse bu duyguyu anlayamazdı.

Milisle korucular üzerine uzun uzun konuştular. Milis hiç de köylüler gibi konuşmuyordu. Kendini yetiştirmiş, köylü mantığına aykırı düşüncelerdi onun söyledikleri. Masum gözleri, kolay kolay heyecanlanmıyordu. Bir konu üzerine düşüncelerini söylerken ölçüp, karşısındaki dinleyiciyi incitmeyecek, aksine kazanacak kelimeler seçtiği anlaşılıyordu. Karşıdaki konuşmasını bitirmeyene dek, tek kelime etmeden sabırla dinlemesini biliyordu. Bu davranışı,

ona karşı ilgi yaratıyor olmalıydı. Onun da kızkardeşi gibi dikkat çekici simsiyah parlak saçları vardı.

Öğlen yemeğini milisin evinde yedi. Yemekten sonra milis onun giydiğı elbiselere bakarak;

“Seni bu sivil elbiselerle kimse tanıyamaz. Onun için rahat olabilirsin. Ava gidiyoruz havasını vermek için iki tane de av tüfeğini yanımıza alacağız. Sonra belirlediğimiz yerde amca oğlunu bekleriz.”

“Tamam” dedi Şoreş.

Sıra vedalaşmaya gelmişti. Küçük çocukları tek tek öptü. Çocuklar durmadan gürültü yapıyor, Şoreş’i tekrar öpmek için birbirleriyle yarışıyorlardı. Dördünün en büyüğü bir temsilci edasıyla mızımız konuştu;

“Heval heval tu disa sibe veri, ne usa?”

“Raste ezê bêm.”

Avluda, milis ona tüfeğı verdikten sonra dışarıyı kontrole gitti.

Avlu tezek kokuyordu. Buna evden yayılan kokular da karışıyor ve insanı rahatsız eden bir koku oluşuyordu.

Biraz önce saklandığı tütün tarlasının genişliğini görünce şaşırdı. Yeşil yaprakların arasında kurumaya yüz tutmuş sarı yapraklar bir dalga görüntüsünü andırıyordu.

“Heval kimse yok, gidelim.”

Şoreş derin bir uykudan uyanır gibi attığı adımını görmeden milisin ardına takıldı.

Köy çoktan gerilerde kalmıştı. Milis dar, epeydir kullanılmamış bir patıkaya girdi. Bir süre yürüdükten sonra eğilip yerdeki bir izi dikkatle kontrol etti. Kafasını kaldırmadan Şoreş’e;

“Heval bu arkadaşların izi değil mi?” diye sevinçle sordu

milis. Yerde güç seçilebilen bir ayak izini gösteriyordu.

Şoreş eğilip baktı;

“Doğru” diye yanıtladı.

Grubun hareket ettiği alana girmişlerdi. Şoreş bir aydınlık dalgasının akışını yüzünde hissetti. Arkadaşlarına ait bir parça iz bile onu sevindirmişti. Utanmazsa eğilip öpecekti. İzleri sırta kadar takip ettiler. Tam sırta izler silinmişti. Şoreş’in yüzündeki aydınlanma birden karardı.

İki amcaoğlu önde, sağı solu kontrol ederek yürüyorlardı. Önemli bir şeyini kaybetmiş ve onu deli gibi aramaya çıkanlardan farkı yoktu Şoreş’in. Bu duygu onu heyecanlandırıyordu.

“Amcaoğlu sen sırtın diğer tarafına bak. Bizde bu tarafa bakacağız” deyip ikiye ayrıldılar. Biraz ötede boş bir pet şişe buldular. Ama izler ortada yoktu. Bir süre böyle dolaştılar. Her adımı Şoreş’i heyecanlandırmakla birlikte bulamayacağı korkusunu da getiriyordu. Böylece ‘bu akşamı köyde mi yoksa dağda mı geçireceğim’ düşüncesi zihninde gidip-gelmekteydi. Milis de en az onun kadar sıkıntılı, heyecanlıydı. Evinde bir gerillanın yakalanması, ocağının söneceği anlamına gelirdi. Milis;

“Görüyor musun heval?” deyip parmağıyla aşağıda ormanlık arazide mesafeli yürüyenleri gösterdi. Aşağıda beş silahlı gerilla üzerlerindeki arazi rengindeki elbiselerle yürüyorlardı.

“Bunlar arkadaş” diye sevinçle bağırdı Şoreş. Koşarak yanlarına indi. Milis hala yukardaydı. Şoreş deli gibi arkadaşlarına sarılıyor, içindeki coşku onu çocuklaştırıyordu. Herkes onu ‘şehit’ biliyordu. Öyle tahmin etmişlerdi. Beş kişi grubun bir bölümüydü. Diğer grup arkada geliyordu.

Kendisiyle birlikte gelen genç milis de arkadan gelen grubun arasındaydı.

TOROS MARTILARI

Denizin mavi berraklığı, uzak otomobil farlarının kayıp geçtiği, koyu buz kütlesine dönüşmüştü. Gün aydınlığında oynaşan balıkçı tekneleri, yanıp sönen yıldızları andırıyordu. Kocaman kuyruklarıyla binlerce tonluk yük gemileri lüks apartmanların silüetine bürünmüştü. Gecenin soğukkanlılığını taşıyan dalgalar, ağırlık altında usulca sahile dokunuyordu. İnce bir meltem Akdeniz'in iklim sıcaklığını yanımıza; dağa ulaştırıyordu. Alanya'nın sahil kordonu, baştan sona özenle dizilmiş sarı lambalarla alabildiğince uzanmıştı. Kocaman kentin orta yerinde kırmızı, mavi, turuncu, yeşil ve mor ışıkların dans ederek, karanlık geceye renkli çizgiler saçtığına şaşkınlıkla bakıyoruz. Daha önce göremediğimiz turizm kentinin büyüüne şimdi kapılıp gitmiştik. Bu büyülü kent, geldiğimiz iklimler gibi acılar, kederler ve sürgünler taşımıyor. Asıl şaşkınlığımız bundan dolayı.

Dersim daha önce buralarda kaldığını söylüyor. İki aylığına garsonluk yapmış. Soru yağmuruna tutuyoruz. Bize kentin her tarafını, elleriyle suçlarcasına gösteriyor. En çok da Alanya kalesini şehrin orta yerinden sahile doğru uzanmış, ne zamandan kaldığını bilemediğimiz yine sarı ışıklarla aydınlatılmış ve restore edilmiş surlar. Bütün görkemiyle yabancılara satılan masum kent.

Erdal, Türk Welat’a dönerek;

“Sizin bütün kentler böyle süslü mü?” diye sordu.

Hepimiz kahkahalarla güldük. Bir ara Serhildan gülmeyi kesip uyardı;

“Yüksek sesle gülmeyin. İnsanlar caddeden geçiyor. Bizi duyabilirler.” dedi. Mehmet şakayla;

“Sessiz de gülünmez ki” dedi.

O arada caddeden geçen rastgele bir ışık silahlarımızı karanlıkta parlatıp kayboldu.

Gülmelerimiz bile sessiz olmalı.

Uzak iklimlerden buraya halk için umutlar sırtlayıp getirdik.

Yerli insanların oturduğu barakalara baktık. Oldukça sade görünümlü, ışıkları bile şehir ışıklarına göre yoksul ve perişan. Bu evlerde oturan insanların hali evlerine bulaşmış. Onlar için geldik buralara. Düşünün gerilla ve deniz.

Tanıyamadığımız ve yüzünü bile göremediğimiz insanlar için savaşmaya geldik Akdeniz’e. Sabahtan akşama kadar kendi ülkelerinde, kendi toprağında, yabancılara hizmetçilik yapan insanlar... Başka şehirlerden gelip, bir lokma uğruna gecesini gündüzüyle karıştıran garsonlar, ayakçılar, sezonluk işçiler. Hepsi, hepsi için ülkemizin kutsal tozlarını, buranın toprağıyla yoğurmaya geldik. Mehmet sıkıcı sessizliği, neşeli sesiyle bozdu;

“Gündüz denizi görmek isterdim. Omuzda silah, sırtta çanta... Böylesi çok ilginç olmalı.” Erdal devamla;

“Akdeniz’in insanları sıcak derler. Acaba bizi nasıl karşılayacaklar. Onlar için buralara kadar yürüdüğümüzü, bunca zorluğa, acıya katlandığımızı anlayabilecekler mi?”

“Bence bize, Kürtler kadar ilgi gösterirler. Çünkü bizim,

Denizlerin, Mahirlerin ardılları olduğumuzu anlamışlardır.”

“Önemli olan o ya, anlam verebilmek. Anlatabilirsek ne mutlu bize. Denizlerin, Mahirlerin ardıllı olduğumuzu herkes biliyor sanırım.”

Türk Welat daha fazla dayanamadı. Çünkü söz konusu olan kendi ülkesiydi.

“Karadeniz’de olsaydık hiç yabancılık çekmezdik. En azından oranın devrimci bir geçmişi var. Devrimcilerle bir tanışıklığı var. Kastamonu’dayken babam anlatırdı, fındık toplamaya gittiklerinde partizanlar onların yanlarına gelirlermiş.”

Serhildan;

“Doksan altı da, bir sene sonra Antalya dağlarında olacaksınız deselerdi inanmazdım. Ama şimdi buradayız.”

Bilemediğimiz bir diyardaydık. Yürüdüğümüzde her ne kadar yanımızda harita olsa da; neyle karşılaşacağız, neyi göreceğiz? tahminini yapmak güçtü. Ama şu bir gerçektir ki, deniz kenarlarında gerillacılık yapmanın heyecanı ve coşkusu hiçbir güçlük tanımıyordu. Amanoslardan başlayan yürüyüşümüz, şimdi bu liman kentine ulaşmıştı. Çoğu günlerimiz açlık, yorgunluk ve susuzlukla geçiyordu. Sekiz ayı aşkın yürümüştük. Bu dağ senin, bu dağ benim. Bir gün yine yiyecek bir şeyimiz kalmamıştı. Araziyi tanımamamızdan dolayı birilerine görünmemiz, kayıplara neden olabilirdi. Yedimizin de tansiyonu düşmüştü. Ayağa kalktığımızda başımız dönüyor ve gözlerimiz kararıyordu. Bir şeyler bulamazsak bu açlıkla yürüyemezdik. Zar-zor göreve giden üç arkadaş çantalarına yeşil soğan doldurup getirmişlerdi. Yemeğimiz, her öğün üç yeşil soğanla biraz tuzdu. Bir hafta boyunca böylece yürüdük. Her yürüyüş

sonrası, bizden önce pes eden ayakkabılarımızı dikiyorduk.

Bir gözümüz arkada; eylem yapacak grupta, bir gözümüz bağlantı kuracağımız Kemer grubunda- ki onlar bizden önce gitmişlerdi. En son eylem gurubuyla vedalaştığımızda birbirimize sarılıp başarılar dilemiştik. Kim bilir kaç zaman sonra nerede buluşacaktık. Daha ayrılır-ayrılmaz onları özlemeye başlamıştım. Bululaşacağımız Kemer grubunu tam olarak tanıımıyordum. İçimde bir merak randevu yerine yaklaştıkça büyüyordu. Daha önce Antalya-Kemer yolundaki eylemlerini duymuştuk. Ülkemizden uzak, kendi halkına bile yabancı bir başka ülkede, yoldaşlarımızın başarısını duymak sevinç ve gurur vericiydi. Birkaç gün önce yaptığımız yol kesme eylemini onlar da duymuş olmalı. Bu eylemde Kemer grubuyla bağlantı kurmak için bir taksinin aküsünü de yanımıza almıştık. Ağırlığından dolayı yürüyüşümüzü bayağı engelliyordu. Yine bilemediğimiz tarlalardan, bahçelerden yer yer kesilen ormanlık araziden yürüyerek görüşmek için, cihaz da belirlediğimiz randevu yerine yaklaştırmaya çalışıyorduk.

Seyrek bir korulukta, dün gecedan beri bekliyoruz.

Çantalarımız herhangi bir olumsuz duruma karşı hazır.

Nisan ayının getirmiş olduğu sıcak hava her tarafı hükmü altına almış. Baharın gelişı her ne kadar burada belli olmasa da -ki belli olmayışının nedeni, çam ağaçlarının sürekli yeşil kalmasıdır- sevinç duyuyoruz bu mevsime karşı. Bir yıl önce Kürdistan'daydım. Orada bahar geldi mi bitkiler yeniden yaşama döner; canlanan doğaya bakmaya kıyamazsınız. Oysa burası böyle değil. Akdeniz iklimine özgü bitkiler var. Yılın dört mevsimi yeşil. Ama gördüğüm berrak yeşil değil. Soluk, cansız bir yeşil. Kışın kar da yağmıyormuş burada.

Daha çok şiddetli yağmurlar düşüyormuş. Bir anlamda gerillacılığa tam uygun bir iklim. Anadolu halkları için buralara geldik. Ama yüreğimiz karlı iklimlerde.

Bazen sahile o kadar yaklaşıyoruz ki, sahilde gezen, denizde yüzen insanları görebiliyoruz. Yürek atışlarımız gibi kabaran dalgalar beyaz köpüklere dönüşüyor. Serhildan;

“Şehit düşersem beni bu beyaz köpüklere gömün. Nasıl olsa beni ülkeye taşıyamazsınız” dedi gülümseyerek. Herkes sustu.

Erdal denizle göğün birleştiği çizgiye bakıyordu. Martılar mavi fon üzerinde hareketli beyaz noktalar gibiydi. Arkadaşlarla iki gün sonra görüşeceğiz. Ne kadar güzel bir duygu.

Hamit dağ yamacından turistik tesislere kadar uzanan portakal ağaçlarına ve bir maket görünümünü andıran, birbirine karışmış gökdelenlere bakıyordu.

“Kürdistan’da hiçbir şey bırakmamışlar. Hangi köyün yanından geçiyorsan, simsiyah ve yanık kokar. Bir mezrası kalmamış ki içine tanklar, panzerler girmemiş olmasın. Ama buralara hiçbir şey, olmamış, hiç dokunmamışlar bile. Kürdistan’da böyle yakılmamış olmalıydı. Bir şehrine girdiğinde ayaklarına tel örgüler, palaska parçaları takılırsa şaşmaman gerek.”

Çoğu zamanımız çevreyi kontrol ederek geçiriyorduk. Ve gördüğümüz bazı şeylere şaşıırıyorduk.

Akşamüzeri yola çıktık. Sabaha karşı Serik yakınlarında kayalık bir nokta bulduk. Hepimiz yorgunduk. Açlık, susuzluk, yorgunluğumuzu bayağı arttırmıştı. Nöbetçi bırakıp uyuduk.

“Heval insan sesleri geliyor!” dedi Gernas, bizi

uyandırırken. Herkes çantasını topladı. Gelen sesler kalabalıktı. Etrafımızdaki kayalık bizi korusa da olası bir temasta buradan çıkmamız zordu. Çünkü ağaçları fazla yoktu.

İki arkadaş ne olduğunu öğrenmek için kontrole gittiler. Ve hemen geri döndüler.

“Heval çembere alındık, çemberdeyiz.”

Hepimiz şaştık. Ne olmuştu da bizi görmüş ve çembere almışlardı. Dün rastlayıp, konuştuğumuz köylü bizi ele vermişti kesin. Şekersiz çayımızı içen, şimdiye kadar dar günlere bıraktığımız unumuzu, ekmek yapıp yedirdiğimiz o adam.

Araziyi bilemediğimizden, fazla uzaklaşmamıştık. Başka birine görünmemiz daha kötü sonuçlara neden olabilir diye düşünmüştük. Çünkü adama, bizi ihbar etmeyeceği yönünde ikna ettiğimizi sanıyorduk.

Çatışma başladı.

Şişman, kel bir yüzbaşı, elinde tabancası, bizi hafife almış olmalı ki yerinden bize doğru koştu.

“Vurduk!”

Adam bas bas bağıırıyordu. Anlaşılan yaralanmıştı. Diğerleri teslim olmamızı istediler.

Saatler ilerledikçe açlık değil de, susuzluğumuz gitgide artıyordu. Dilimiz damağımıza dolanmıştı. Kayalıklar içinde iyi hareket edemiyorduk. Zaten etraf çıplak. Çıksak vuruluruz. Üzerimize yüzlerce namlu boşalıyor! Her taşa değdiğinde, bir mermi, birkaç parçaya bölünüp dağılıyor. Sonra lav silahları... Çoğumuz yaralandık. Bazen askerler ateşi kesip, tavrımızı öğrenmek istiyorlardı. Teslim olmayacağımızı kendileri de anlamıştı. Cephane bitmek

üzereydi... Çember her geçen dakika daralıyordu. Burada daha fazla duramazdık. Etrafımızda adım adım daralan ölüm çemberlerini görüyorduk. Hamit arkadaş koştu ve aynı anda iki adım öteye düştü. Sonra Dersim...

Beraber katıldığımız bir Türk arkadaştı. Elini uzatıp kolundan çektim; sağ göğsünden ve vücudundan ayrı ayrı yerlerinden kurşun almıştı. Vücudu hala titremekteydi. Saçları terden ıslanmıştı. Çıkan her birimiz biraz daha öteye düştü. Artık hiçbir şey hissetmiyorduk. Ayaklarımıza ince halatlar bağlayıp sürüklediler. Gerisi havaya karışan vücut suyumuzun kokusuydu; ekşi bir koku. Etimiz kudurmuş hayvanların elinde parçalanmaktaydı. Her şeyin bittiğini gören askerler etrafımızda oturup sigara içtiler, güldüler ve çıplak bedenimize baktılar. Akdeniz güneşinin yakıcı ışığı altında, hepimiz geri dönülmez bir yolculuktaydık. Mehmet'in dokunmaya kıyamadığı silahı kendi kanına bulanmış yerdeydi. Kokudan kara sinekler yüzümüze, gözümüze konmuşlardı. Elbiselerimizi üst üste yığıp ateşe verdiler.

Ve Serik mezarlığında gömülen cesetlerimizi dünyanın hiçbir yerinde görülmemiş -ama hayvanlara ögzü- bir şekilde tekrardan çıkardılar. Ve cırılçıplak serdiler bizi. Onların kin taşıyan sözlerini duyabiliyordum. “Ermenileri toprağımızda kabul etmiyoruz, onları çöplüğe atacağız. Hak ettikleri yer orası...”

Yüzü kıllarla dolu, karga burunlu bir adamın ayak bileğimden tuttuğunu gördüm. Sürükledi. Sırtımda akışan acıları hissetmiyordum.

Bizi yine altı paslı, soğuk bir traktöre yüklediler. Her sallayıшта delinen vücudumuz boşalıyordu. Nereye

götürüyorlardı bilemedim.

Bizi büyükçe yanan bir ateşin yanına indirdiler. Biraz sonra gökyüzüne çıkan ağır ve yağ kokan dumanları kimse görmeyecekti!

KAR ALTINDA

Batıdan doğuya akan bembeyaz bulutlar; bir çocuk açgözlülüğüyle gökte açık, tek yüz bırakmadı. Çiseleyen bir yağmur başladı. Beyaz bulutlar gitgide siyaha yakın bir renk aldılar. Soğuk sert bir rüzgar esmeye başladı. Yükseklerde kar başlamıştı. Yaprak dökmüş çıplak ağaçlar, gidecekleri bir yerleri yokmuş gibi ortalıkta kalmışlardı. Kar yüksek yamaçlardaki kayalıkları beyaza gömüyordu. Hava kötü bozulmuştu. Noktadan uzaklaştıklarından dolayı artık geri de dönemezlerdi.

“Kalacak bir yer bulalım, yoksa donacağız” dedi artçı.

“Artık çok geç istesek de bulamayız. Sürekli hareketlenin, durmamaya dikkat edin.” Bunu söylerken öncünün içi burkuldu. Dokuz kişinin sorumluluğunu almak büyük tecrübe istiyordu. Bölüklerinin erzakları bitmiş olduğundan, yazın, Gabar’ın köylerinden topladıkları erzakları, depoladıkları yerden çıkarmaya gidiyorlardı. Tecrübe sorunu olmamasına rağmen kaygılıydı. On beş yaşında sarı, genç savaşçıyı düşündükçe kaygısı kat be kat artıyordu.

Tipi gitgide keskinleşiyor, dengelerini bozuyor, nefeslerini kesiyordu. En kötüsü de nerede olduklarını tam seçemiyorlardı.

‘Daha demin her taraf topraktı, şimdi kar’ diye düşündü öncü. Her şey bir anda olup-bitmişti.

Gece karanlığının karla birleşmesi ortalığı en azından yürünebilir hale getirmişti. Her adımları, onları sıcak bir yaşama yakınlaştırıyormuş gibi hızlı atmaktaydılar. Kar o denli yağıyordu ki bazı yerlerde bir metreyi bulmuştu. Öncü yol açıyor, ardında yürüyenler, onu ayak izlerinden takip ederek biraz daha kolay yürüyorlardı.

Sabah hava açtığında hala yolunu bulamamışlardı. Elbiseleri kupkuru bir tahtaya dönmüştü. Paçaları, yapışıp donan kardan görünmüyordu. Kiminin bıyık uçları, kırağı düşmüş gibiydi. Ellerini, eldivenlerinde sımsıkı sıkmış ama yine de parmak uçlarının üşümesini engelleyemiyorlardı. Buz kesilmiş ayakları var mı yok mu farkında değillerdi. Artçının yüzü sararmış, bir-iki adım geride kalmıştı.

“Çok uykum var” diye söylendi kendi kendine. Öğlen olmuştu. O zamana kadar tek lokma ekmek kursaklarına girmemişti. Biraz daha yürüdüklerinde arkadakilerden şöyle bir uyarı geldi öndekilere.

“Artçı arkadaş kopmuş!”

“Aramak için durdular. Öncü, arkadaşını bulmak umuduyla tekrar geldiği izlerden geri döndü. Birkaç adım yürümüşü ki şiddetli rüzgarın izleri silmiş olduğunu gördü, endişelendi. Kaybolma korkusuyla geri döndü. Böyle havaları çok geçirmişti. Çoğu zaman birkaç yoldaşının donduğunu, ya da geride kalıp sis içinde kaybolduğunu hatırlıyordu. Bu işin şakası yoktu. Kaybolan arkadaşını beklemek istiyordu. Oysa bu başka donmaları göze almak demektir. Aslan;

“Herkes yerinde otursun. Belki arkadaş dönebilir.” Kendisi de inanmadığı halde vicdan azabından kara oturdu. Gözünü

elinde olmadan arkadaşının kaybolduğu yerden alamıyordu. Fazla üşüdüklerini görünce yerinden doğrulup her bir yoldaşının elinden utup, kalkmalarına yardım etti. Kalkmayan bir tek Ararat kalmıştı. Yerinden kımıldayamıyor, uyuyor gibiydi.

‘Demek ki çok yorulmuş’ diye düşündü. Dikkatle bakınca gözlerinin açık olduğunu fark etti. Elleri her iki yanına düşmüştü. Yarı açık kalmış ağzına kar tanecikleri giriyordu. Donmuştu. İşin kötüsü kimse de onu gömecek güç kimsede kalmamıştı. Herkes en az yerdeki yoldaşı kadar buz kesilmişti. Yarı-yarıya ölmüştüler sanki. Üzülecek, yaz tutacak zaman bile yoktu. Beyaz zehir müthiş bir afyonu vücutlarına veriyor, kendini kaybeden, uyuklayan beyaz zehrin kurbanı oluyordu. Şimdi bu zehir ellerinde, yüzlerinde ve ayaklarında. Vücutlarından ikinci bir parçayı da burada bırakmışlardı. Öncüden başka kimsenin kurtulma umudu kalmamıştı. Ama öncü on beş yaşındaki gerillayı düşündükçe şaşırıyordu. Ondan yaşça büyük iki yoldaşı dayanamamıştı bu yürüyüşe. O ise zayıf ayaklarıyla kara hafif basıyor, yoldaşlarını bir an olsun gözünden kaçırmıyordu. Yüzü, burnu kıpkırmızı kesilmiş, el parmakları mosmor olmuştu. Dokunsalar ağlayacaktı. Yılmaması şaşırtıyordu. Beyaz derya yürüyüşlerini engelliyor, ölümden yıkanmış bir perde, gölge gibi peşine takılıyordu.

Xerib titriyordu, artık yürüyecek gücü kalmamıştı. Oturdu. Merakla bakan arkadaşlarına;

“Beni burada bırakın. Kendinizi kurtarın” dedi. Arkadaşları etrafına toplanmışlardı. Kimse bırakmak istemiyordu. Aslan ellerinden kavrayıp kaldırmak istedi. Ama kaldıramadı.

Bırakınca, boylu boyunca kara uzandı. Öncü onun gerçekten de yürüyemeyeceğini anlamıştı.

“Gidin gidin” diyordu Xerib.

Beyaz ölüm onların peşini bırakmıyor, ardından koşuyordu onların. Xerib’i yakalamıştı.

Erzak depoları yüz metre ötedeydi. Ama kardan, sisten beş metre bile ötedeki uzaklığı göremiyorlardı. İki saatlik yolu iki güne sarkıtmıştı bu hava.

Xerib’i bıraktıkları yerden bir mesafe almışlardı ki; Hadî bir çığlık kopardı.

“Buldum, buldum. Mağara noktasını buldum.” Bir su dalgası çarpmış gibi kendilerine geldiler. Herkesin umudu canlandı. Böylece donan gözleri parladı. Mağaraya girdiler. Elleri bir değneği bile tutamayacağından ateş yakamadılar. Altısı yan-yanaya sıkışarak yere uzandılar. Kelimeleri söyleyecek dil kimse de kalmamış gibiydi. Yarım saate kadar böyle beklediler. Kimseden tek kelime çıkmıyordu. Dışardan konuşma sesleri geldi.

“Düşman!” diye haykırdı biri. Herkes silahına uzandı ama çalıştıracak halde değildi kimse. Bir mermi bile sıkmadan yakalanmak en kötüsüydü. İzlerimizi takip etmiş olabilirler mi?” diye birbirlerine sordular. Her ne kadar bu havada iz sürmek imkansızsa da yine ikna olamadılar. Öncü silahını alıp mağaranın ağzına yürüdü. Dikkatle dışarıyı gözledikten sonra, bekleyenlere bir şey demeden bağırdı;

“Buradayız, buradayız!”

Gelenler altısını sımsıkı birbirlerine bağladılar. Mağaranın ortasında yanan kocaman ateşin alevleri gözlerini doldurmuş, gözlerindeki pürüzsüz saydamlıkta bir yakutun içinden çıkan ışıltılar gibi alevler raks ediyordu. Ama bu,

ısınmaları için işe yaramıyordu. Altı çift göz alevlere asılmış gibi yerinden kımıldamıyor, kendilerine dolanan ipliklerden kurtulmaya çalışıyorlardı. Mağara biraz ısınınca, beşi çığlık atmaya başladı.

Karda donma noktasına gelen el ya da ayak ateşe yaklaştırıldı mı, soğuktan sığağı ani bir geçiş olduğundan, ateşe yaklaştırılan el ya da ayak yanar. Yanan yer kısa zamanda kesilmezse yavaş yavaş vücuda dağılır. Ve getiğı yerleri çürük bir cansızlığı bırakır. Arkadaşları, bundan dolayı altısını birbirini bağlamışlardı; ateşe yaklaşmamaları için.

Çığlıkları dinmek bilmiyordu. Ateşten uzak oldukları halde kiminin el parmakları, kiminin ayak parmakları yanmıştı. Kestiler. Bu acımasız fırtınada hiç yara almadan kurtulan on beş yaşındaki gençti.

Mağara biraz ısınınca, beşi çığlık atmaya başladı. Kiminin el, kiminin ayak parmakları yanmıştı. Kestiler. Bu fırtınadan hiç yara almadan kurtulan on beş yaşındaki gençti.

Xerib'i bulup getirdiler. Hafızasını yitirmişti. Sorani bir şeyler sayıklıyordu. Rengi solmuş, vücudu soğumuştı. Akşama doğru aralarından ayrıldı Xerib... Xerib ile birlikte yüreklerinden bir parça daha bıraktılar soğuk ve karlı havaya.

AVAŞIN

Herkesi bir telaş almıştı. Otuza yakın sakat gerillanın, operasyon başlamadan saklanacak yer bulmaları

gerekiyordu. Kimi sürünerek, kimi de emekleyerek geçecekti. Avaşın suyunun sabırsız gürültüsü heyecanlarını daha da kamçılıyordu. Azad iki gün önce Herki mıntıkasındaki bir köy baskınında ayağından yaralanmıştı. Onlar öyle kan-ter içinde çabalarken sağlıkçı elinde sararmış bir meşe dalıyla çıkan izleri siliyordu. Bu yetmiyormuş gibi güneş sıcak ışınlarını onların üzerine yağıdırıyordu. Toz içindeydiler. Akan terleri yüzlerindeki tozlara karışarak, yüzlerinde çamurlu su gibi iniyordu. Kiminin elleri sivri ve keskin kayalıklardan geçerken çizilmiş, sıyrıklar içindeydi. Üç saat uğraştan sonra hastahanenin karşı tarafında bir kaya altı buldular. On dört kişi zorlukla sıkışarak buraya yerleşti. Tek silah ve otuz mermiden başka bir şeyleri yoktu. Azad içinden gelen sorumluluk duygusuyla seslendi;

“Doktorun talimatıdır; kendisi gelmeden hiç kimse buradan ayrılmayacak, ses çıkarmayacak. O gelene kadar bekleyeceğiz.”

Yanındaki yoldaşı talimatı ötekine iletti. Zincirleme talimat on üç kişiyi bulmuştu. Hastahaneye yeni gelmiş olduğundan kimse kendisini dinlemeyecek zannetmişti ama mırıltılar yükselse de kimse bir şey demedi.

Biraz dan karşı yamaçta daha önce kendilerinden ayrılmış olan ağır yaralı gurubun geri döndüklerini gördüler. Bu grup da apar-topar karşı kayalıkların arasına saklandı. Çabuk davranmadıklarından hastahane bölgesinden çıkmadan, onlara operasyonun başladığı haberi ulaşmış ve geri dönmek zorunda bırakılmışlardı. Tanıdık bir ses suyun gürültüsünü tümenden kesip, onlara kadar ulaştı;

“Neredesiniz heval?”

Sağlıkçı kadın gerilla;

“Gidip bir bakayım. Bizim arkadaşlar” dedi sevinerek. Sağlıkçı sözünü bitirir-bitirmez, sanki onun susmasını bekliyorlarmış gibi kurşunlar patlamaya başladı. Bu sesler ağırlaşarak, Avaşın’ın tepesinde güröldeyip yamaçlarına çarpıyor, vadinin sonuna doğru boğuk bir uğuldamayla kayboluyordu. Sonra sesler sil baştan dönerek defalarca tekrarlandı. Suyun kıyısına atılan ağır silah mermileri inanılmaz bir keskinlikle ağaçların dallarını yere yıktı. Yer yer mermere dönmüş kayalıklardan ufak toz kümeleri havalandı. Bazı mermilerse Avaşın’e saplanıyor; bağrına kurşun yemiş bir canlı gibi açık mavilik içinde debelenip acı çekerek yok oluyordu. Sırtçık dalgalar bir kez daha kıyı çakıllarını ıslattı. Yine Avaşın’ın yüzünde avuç avuç su kalktı. Sonra sesler garip bir sessizlikle kesildi.

Hastahanenin koyun sürüsü seslerden ürkmüştü ki hayvanların her biri, bir tarafa dağılmıştı. Bazıları kafalarını kaldırmış, sanki sesin neyden çıktığını görmek ister gibiydiler. Otlanmayı unutup, can derdine düşmüşlerdi.

“Kimse kımıldamasın!” dedi sertçe Azad.

Yabancı bir ses onları uyarmış gibi herkes ürperdi. Birisi onları esir almaya gelmişte teslim alıyormuş gibi. Azad da kendini bu havaya kaptırmış, sertçe uyarmıştı arkadaşlarını.

“Seslenenler bizden kaçıp Türklere, teslim olan kontralardır. Arkadaşlar değil.”

Azad’ın yanındaki kesik kolunu kıpırdatmaya çalışarak; “Geri çekiliyorlar” dedi zar-zor duyulan bir sesle. Azad bir şey demedi. Ama yer yer boyası dökülen silahını göğsüne dayamış, hazır bekliyordu. Terden boğulacak gibiydi. Bir balyozla tenekeye vuruluyor gibi sesler gelmeye başladı. Yukarıdan üzerlerine yağmur gibi boş kovan düştü. ‘Bu sefer

kurtuluş yok’ diye düşündü. “Son sigaralarımızı içelim.” Arkadaşlarına baktı hepsinin rengi atmıştı. Yaralı halleriyle bir adım bile kaçamazlardı. Bu sözü şaka da olsa, söylediğine pişman oldu Azad. Olacakları beklemekten başka çare yoktu. Tek silah Azad’taydı.

Gökyüzünde kocaman bir gölge Avaşın’ın açık maviliğini gri maviye kesti. Vadinin ortasına düşmüştü sanki. Bir helikopter koca bir örümceğin bir tel ağı ile gökyüzünden sarkmış gibi havada öylece asılı kalmıştı. İnanılmayacak kıvraklıkta sağa sola, öne arkaya taramalar yapıyordu. Suya büyük taşlar düşüyormuşçasına kova kova su yükseldi. Sonra helikopter sürüyü fark etti; üstünde karın kısmı ağır geliyormuş gibi yan yan uçtu. Roket atışlarıyla birlikte etrafa dağılan koyunlar, delice koşuşuyor, tekrar atılan roketlerle birlikte yerlere seriliyorlardı. Onlarca roket hayvanların arasına düştü. Kobra yüklediği cephanenin hepsini hastahanenin sürüsünü telef etmek için kullanmıştı. Sonra bir yere, telaşlı, yetişmek ister gibi, yükselerek vadi vadi uzaklaşarak gitti, sesi kesildi.

“Doktor ne zaman gelecek?” diye biri sordu iniltili.

“Bana üç güne kalmaz gelirim dedi.” Tehlikeli bir yerde olduğunu yeni hatırlamış gibi, fısıltıya benzer bir sesle devam etti;

“Bana üç kiloya yakın koyun eti verdi. Gelene kadar bununla idare edecektik.”

Herkeste mütevazı bir sessizlik başladı.

“... gelmezse yerimizden hiç çıkmayacağız.”

Gerginlikte kimse uyuyamaz olmuştu. Kaç gündür uyuyamadıkları halde vücutları uyumak istemiyordu.

II

Sabah erkenden helikopterlerle çevredeki sırtlara indirmeler yapıldı. Yüklerini boşaltan helikopterler çevreye göz attıktan sonra yükselip kayboluyorlardı. Vadiye Türklerle beraber, KDP peşmergeleri de girmişti. Hatta daha fazla çoğunlukta ve ön saflardaydılar. Velvelleri tepeden duyuluyordu;

“Çıkın dışarı, sizin nerede saklandığınızı biliyoruz, çıkmazsanız gebertiriz.”

Azad’ın dışında herkes üzerine meşe yaprakları sermiş, aldıkları nefes olmazsa cansız sanılırdı. Azad ise düşmanın en ufak hareketini bile kaçırmak istemiyordu. ‘Alçaklar ihtiyatlı yürüyor’ diye düşündü. Ufak bir temas her şeyin sonu demekti. Vadiden kurtulsalar bile tepelerden kurtulmaları imkansızdı. Öğleden sonra vadiye kimse girmemiş gibi sesler tümünden kesildi. Akşamüzeri ise erkek olan sağlıkçı öfkelen-di;

“Ben aşağıya, hastaneye inmek istiyorum. Yoksa burada açlıktan öleceğiz’ dedi somurarak. Hem de sağlam birinin bunları söylemesi onları şaşırtıyordu. Onlar bunca yaraya, hastalığa rağmen dayanıyorlardı da, sağlam yoldaşları mı dayanmayacaktı? Bunu düşündükçe inanmak istemiyorlardı. Sağlıkçının şehirde büyümüş olması; acılara göğüs germedeki çabasını frenliyordu.

“Otur yerine, delilik etme!”

Azad diğerlerine göre biraz daha sağlam olduğundan ve de silahına güvendiğinden böyle konuşmuştu. Sağlıkçı bir şey demeden, hınçla yerine çivilendi. Yüzünü ekşitmişti.

“Doğru değil bu yaptığın. Bir hata hepimizi gümbürtüye götürür. Kendi canından usandıysan, bari bu yaralı

arkadaşlarını düşün. Böyle birbirimize tepkilenererek bir yere varamayız. Böyle günlerde yoldaşlık birbirine daha sıkı sarılmadır, daralma değildir” diye Azad onu eleştirirdi. Sağlıkçı yaralı yoldaşlarına gizliden baktı. Azad’ın söyledikleri ona fena dokunmuştu.

“Toplanıp bir tartışalım” dedi Azad. Yavaş yavaş yarım çember oluşturdular. Aralarında üç yaralı kadın gerilla vardı. Biri mayına basmış; ayak parmakları kesilmişti. İkincininse kolunda mermi yarası vardı. Üçüncünün sırtına bomba parçaları isabet etmişti. On iki yaşındaki gençle beraber on bir kişi erkekti.

“Toplantımız resmi olacak. Bir arkadaş tutanak tutsun. Yaşamla ilgili bazı kararlar alırsak iyi olur” dedi Azad. Dılgeş cebinden kirli bir defter çıkarıp, dizinde açtı. Tutanak için hazırды.

Vadi gölgede kalmıştı. Su güzelim rengini yitirmiş, donuk iç karartıcı bir renk almıştı.

“Burada çaresiz, düşmanın bizi bulup imha etmesini bekleyemeyiz. Silahlarımız, erzağımız olsa neyse. Çatışarak kendimizi koruyabilirdik. Şehit düşsek de, birkaç tanesini vurduk derdik en azından; gözümüz arkada kalmazdı. Ama böyle kafese tıkılmış gibiyiz. Manevra alanımız yok. Bence aşağıya inelim. Zaten düşman geri çekildi.”

Nefes nefese bitirdi konuşmasını. Sağlıkçıdan sonra kim söz aldıysa kapkara bir tablo çiziyordu. Tekrar sağlıkçı söz aldı;

“Burada ölsem aynı, Avaşın’ın öbür tarafında da aynı. Yaşadığımız mı var sanki?”

Azad şaşırdı. En iyi destek Dılgeş ve üç kadın gerilladan gelmişti. Yaşar ise susmuş bir şey dememişti; “Doktorun

talimatı neyse, ona göre hareket etmeliyiz. ‘Yerinizden ayrılmayın’ demişse, doktorun bildiği bir şey vardır.” Toplantıyı sonuçlandırma Azad’ın göreviydi. O konuşmaya başladı;

“Olumsuz düşünmememiz lazım. Biz devrimci insanlarız. Her olumsuz davranışımız işimizi daha da zora sokar. Aranızda bir gönüllü seçin, hastahanenin oralarda biraz mercimek saklamıştım. Bu akşam gidip onu getireceğiz” dedi. Kadın gerillalardan biri kendisini önerdi. Ama kabul edilmedi. Bundan sonra birkaç kişi kendini önerdi. En sonunda Yaşar’ı uygun buldular. Gençti, istekliydi. Doktorla bağlantı kurulmayana kadar burayı bırakmayacaklardı. Ölüm pahasına olsa da...

Hava bir türlü kararmadı. Çünkü insana gölge takan dolunay vardı. Azad ne iyi diyebildi ne de kötü. Yürürken önünü daha rahat görebilecekti fakat birileriyle karşılaşsa bebek gibi emekleyene kadar kurşunu yerdi.

Avaşın’ın yumuşak karnında suya batmadan uzanan ayın şavkı oynuyordu. Gece suya daha beter sesler katmıştı.

Hastahanenin üst taraflarında peşmergelerin yaktığı ateşler görülüyordu. Hemen hemen bütün tepeleri tutmuşlardı. Başka tepelerde de askerler... onlarda ateş yakmışlardı.

Azad onlardaki hali şimdiden kafasında tasarlayabiliyordu. Çıt çıksa asker sormaya vakit bırakmaz; silahındaki şarjörünü boşalttırdı. Sonra komutanına kendisinin de inanmadığı bir yalanla tekmil verirdi.

“Bir karartı gördüm, üstüme geliyordu” derdi.

O zaman harcadığı mermilerin hesabını kimse soramazdı. Operasyon boyunca binlerce konserve, türlü türlü sigaralar askerlere gelirdi. Bombaları yanındaki kasadan

elma atar gibi atıyorlardı. Bombaların, mermilerin, nereden geldiği askeri ilgilendirmezdi. Yeter ki korkusunu gidersindi. Yedikleri çikolataları ve içtikleri sigara kutularını gerillaları etkilemek için patikaların üzerine atıyorlardı. Bazıları boşalttığı konserve kutusunu ters çevirip, sağlammış görüntüsünü verirdi. Ayağının ucuyla bakan hayal kırıklığına uğrardı. Bunu ters çeviren askere küfrederek kızardı.

“Hangi gereksiz bunu yapmış.” Konservelerin bir-iki yanını delip güneşin önüne atanlar da vardı. Dağ havası onu korur, bu konserveler taptaze bırakıldığı gibi bulunurdu. Kimileriye daha da kurnazdılar. Konserveleri kapalı, ateşin içine atar, bir süre sonra çıkarırlardı. Hava almayan konserve içine gaz biriktirdiğinden, onu yiyeni zehirlerdi. Operasyon sonraları bir şeye dokunmadan canını kurtarma pahasına her şeyi bırakıp gidenlerde vardı. Bin-iki bin, beş bin sağlam konserve bir gerilla grubunu rahatlıkla bahara çıkarabilirdi.

Her ikisi de bir nevi psikolojik savaştı; bu savaşın amacı gerillaların iradesini kırmaktı...

Peşmerge ve askerlerin gürültüleri, konuşmaları yanına kadar geliyordu.

“Duyuyorsun? Düşman” dedi sessizce, bir uykuda konuşmuşçasına.

“Duyuyorum” dedi Yaşar. Titriyordu. Korktuğu, çekindiği her halinde belliydi. Azad onun korktuğunu fark edince sırtını sıvazladı. Daha çocuk yaşıydı Yaşar.

“Al şu silahı” dedi. Silahın parlamamasına dikkat ederek.

“Ben gidiyorum. Fark ederlerse, buradan ateş eder, kendini kurtarırsın. Direkt arkadaşlara gidersin. Ben de kendimi suya atar, bir yerlere varırım. Tamam mı?

Korkmuyorsun değil mi?” dedi, cesaretini ölçmek istercesine.

“Yok, neden korkayım ki, silah bende ya.”

“Tamam o zaman serkeftin.”

“Serkeftin.”

Azad’ın kı üstü sürüne sürüne uzaklaştığını gördü. Burnunu yakan bir toz kalktı. Sonra silindi gitti. Yaşar titreyen ayaklarıyla ses çıkarmamaya çalışarak bir taşın ardına gizlendi. Tepeden tırnağa titriyordu. Alışık hareketlerle silahını asker ve peşmergelerin olduğu tarafa uzattı. Her an patlama duyacakmış gibi içi kasılıyor, her tıkırtıyı bunun başlangıcı sayıyordu. Azad vurulsa ne olacaktı? Kendisi geri dönebilir miydi? Bunu düşünmemişti. Avaşın’ın doğduğu tarafta bir baykuş uluması tüylerini ürpertti. Gece kuşlarının çığlıkları i karartıcıydı. Görünmeyen bir tehlikeyi görür ve onu çağırır gibi. Ta yukarılarda yarasalar cirit atıyordu. Gökyüzü suratını asmak üzereydi. Doğu tarafında tırtıllı bir bulut Avaşın’e vardı-varacaktı.

Yaşar şüyordu. Gömlek yakası, kr gözlerle boğazına, ensesine rtnd. Azad’a bir şey olmasın diye içinden dua etti.

Savaş küçük-büyük dinlemez, yasaları katı ve acımasızdır. Bir kere ona bulaşan ya zafere kadar götürecek, ya da yok olup gidecekti. Kürtler ayaklanınca acısını çektikleri gibi kendilerini yenilediler de. Köyler yakıldı; gerillaya destek vermemeleri için. İnsanlar topraklarından, bilmediği, görmediği diyarlara sürüldü. Toprağından kopamayanlar koruculuğa zorlandılar. Askerler köye geldiklerinde; onları topluyor, soğuk altında hiç acımadan dövüyorlardı. Öyle ki

bazı köylüleri anadan doğma, herkese ibret olsun diye köyün içinde karısının, çocuklarının önünden geçirirlerdi. Maruz kalan köylü moraran vücudunu değil de, bir daha köylülerin yüzüne nasıl bakacağını, kırılan onurunu, beş paralığa düşürülen şerefini düşünürdü. Bırakıldıktan sonra hemen evini köyden taşır kimsenin tanımadığı bir şehre giderdi, ama kinle... Geriye kalanlarsa kaderine boyun eğmiş oluyorlardı.

Genelde kimse korucuları sevmiyor, Kürtlere ihanet etmiş, kısaca eşek sıpası anlamında “cahş” diyorlardı. Korucular düştükleri hatayı anlasalar da geri dönüş yolu kalmıyordu. Silah bıraksa bu sefer “PKK’li oldun” der onu gizli bir yolla askerler vururdu. İlk tarlanızı, bahçenizi, köyünüzü eşkıyalara karşı korursunuz diyerek kandırılan köylüler, silah altına alınınca, büyük operasyonlara dahil edildiler. Artık koruculuğa itiraz etme şansları da kalmamıştı.

Seksen dörtte başlayan silahlı başkaldırı, gerilla hareketi doksan yediye kadar önemli derecede Kürtler üzerinde değişiklik yaptı. Büyük şehirlere göç ettirilen Kürtler iş bulamadılar. Bazıları aç kaldı. Oralarda bile birbirini bulup güç oldular. Köylerde kalanlarsa, asker baskısına maruz kaldılar. Bu yetmezmiş gibi kendilerinden olan korucular, onlara ihanet etmişti. Yaşar böyle bir ailenin üçüncü çocuğuydu. Gerillalar korucu olan babasını defalarca uyarmalarına rağmen, babası silahını bırakmamıştı. En son uyarı olarak da oğlunu askeri kanunla gerillaya almışlardı.

Ayın önü kapandı. Nehir loşumsu bir renk almıştı. Azad suyun içine girdi; sağ ayağı kıpırtısız ve ölgündü. Sanki vücuduna bir değnek iliştilmişti. Sırt üstü, bin bir emekle nehrin ortasına kadar yüzdü, dipteki akıntı onu yerine

ekiyor, cansız ayağına kavisler çizdirerek savuruyordu. Soğuksu rptiler nefesini kesiyor, bir kulaç bile ilerlemesine izin vermek istemiyordu. Bomba parçalarının vücudunda açtığı deliklerden içine su almış gibi ağır ve hantal hissetti kendini. Kürek görevini gören kollarıyla nereye doğru gittiğini kestiremedi. Boğulma korkusu kafasında belirmişti. Bir kurşunla kolay ölebilirdi ama ağzına, burnuna ve ciğerlerine hava yerine su dolarak ölmesi kötüydü. Boğulmaktan korkuyordu. Küçükken abisi bir şaka yapayım derken kardeşini havuzda boğmuştu, onu hatırladı; “şaka yapma korkuyorum.”

“Korkuyorsun değil mi?”

“Korkmuyorum işte, ama şaka yapma.” Abisi kardeşine asıldığı gibi onu suyun dibine çekti. Nefes alamayınca dehşetle çırpındı. Dalgalar havuzun kenarına çarptı, döndü. Köpükler beyazlanıp mavilendi. Yüzeyde baloncuklar patladı. Azad abisinin kardeşine yaptığı şakadan korktu. Kardeşini bırakmadığını görünce ağladı. Kendini havuzun kenarındaki çamurların içine attı.

“Abe bırak onu bırak!”

Kardeşinin simsiyah saçlarının dalgalandığını gördü. Başı su üstüne çıkmıştı. Öyle kaldı; elleriyle her iki yanda bzk...

Boğulma korkusu daha şiddetle kulalarına asılmasına neden oldu. Biraz dan her iki eli, sert, kaygan bir taşa çarptı. zerine oturup biraz dinlendi. Akıntıya yakalanmadığına sevindi. Islanan yaraları, suyla boğuşur gibiydi. Elbiselerini zenmeden sıktı. ‘Keşke ay ışığı olmasaydı, ne iyi olurdu’ diye düşündü. Tek ayak üzerinde zıplayarak hastahaneye doğru yol aldı.

Eylül ayının dokunucu soğuğu iliklerine işlemiştii. Hepsi beklenti içinde ve uyku tutmuyordu hiçbirini. Beklentileri merakla yoğruluydu. Gözleri ay ışığının Avaşın üzerine yığıldığı sisler ardındaydı. Son kıvrımında, dağlardan topladığı bütün ışıkları biriktirmişti Avaşın. Hırsla bekleyenlerin gözlerine vuruyordu. Bazıları bu muhteşem görüntüyü izleyerek, zamanın daha çabuk eriyeceğini düşünmüştü. İnsan uzun süreli aç kaldığında sanki gözleri görmez, kulakları duymaz olup, derin bir boşluğun acısını çekerdi. Yürüdüğünde birkaç adımda dengesi bozulur, kasıkları tutmazdı. On dakika yürüdüğünde saatlerce yürüdüğünü sanır. Bir de peşinde binlerce askerin, peşmergenin olduğunu düşünün!

Birden uzun bir karartının, kısa bir gölgeye tutunup aksayarak yürüdüğünü gördüler. Onlara doğru geliyorlardı. Heyecanları arttı. Herkes doğrulmaya çalışıp gelenlere bakıyordu. İlkın erkek sağııkçı sordu;

“Erzak getirdiniz mi?”

“Getirdik” dedi alayla. Herkes sevindi.

“Hani nerede?” diye devamla sordu.

“Suyun kenarında” dedi kızarak.

Azad üzgün başını öne eğdi, yanlarına oturup anlattı;

“Hastahanenin içindeki battaniye ve kumaşları içerde yakmışlar. Beş-altı tencere, daha seçemediğim kapkaçları ezmişlerdi. İçerisi küfle karışık ağır bir koku geliyordu. Sonra anladım ki erzaklarımızı içeriye döküp almamamız için üzerine çete ilacı dökmüşler. Koku ondan çıkıyordu. Bir

süre etrafı böyle yokladım; ranzalarımızın iskeleti kalmıştı. Daha fazla içerde durmaya dayanamadım. Çünkü kokudan başım ağrımıştı. Düşmemek için duvara tutundum. Dışarı çıktığımda rüzgarın birkaç kıvılcımı uçuşturduğunu gördüm. Bir yerlerde pisu vardı. Ama tam bilmiyorum nereye attıklarını. Mayında döşemiş olabilirler diye hemen geri geldim. Bütün hikaye bu. Erzağımızı zehirlemiş alçaklar!”

Bir kez daha hayal kırıklığına uğradılar.

O gece sessizce moral yaptılar. Anlatanın sesi zor işitiliyordu. Sırasıyla katılan kendi şehrinin en güzel yemeğini anlatacaktı. Adanalı biri yarım saat Adana kebabının yapılışını ballandıra ballandıra anlattı.

Dinleyenlerin ağzı sulanıyor, karnı gurulduyordu. Bir şey yemeyeli dokuz gün olmuştu. Anlatıcı sözlerini bitirince dinleyenlere sordu.

“Doydunuz mu?”

“Evet doyduk” dediler bazıları. Bazıları da güldü. Uzanmak için ayrıldılar.

Gece soğukla ilerliyordu. Sudaki ısıltılar silinmiş, vadi karanlık geceyle dolmuştu. Yukarıdaki tepeler ise beline kadar karanlığa bulanmış, zirveleri ise donuk bir beyazlıkla örtülüydü. Üşüyen böcekler cızırtılarını kesmişti. Gece yavaş yavaş sessizliğe doğru adımlıyordu.

III

Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte tek bir mermi patlaması duyuldu. Birkaçı irkildi. Operasyon üzerinden bayağı zaman geçtiği halde, her sabah aynı sesle güne başlıyorlardı. Sanki birileri sabahın bu erken saatinde atılan bu tek mermiyle

bütün günün korku içinde geçmesini istiyor gibiydi.

“Kimse hareket etmesin!” diye uyardı Azad. Kaygıyla sabahı ilerlemesini beklediler.

Hastahane doksan yedide kurulmuştu. PKK ve TC arasında şiddetli bir savaş sürmekteydi. Gerillalar eylemlerden hayli sonuç aldılar. Bu çatışmalar sırasında karşılıklı kayıplar oluyordu. Gerillalar yaralılarını Silke’den, Miros’tan, Govende’den, Gever’den ve Hakkari’den getiriyor, hastahane tıbbi müdahaleler yapılıyordu. Gerilla gücü için -peşmergeleri saymazsak- geri cephede önemli işleve sahipti hastahane. Operasyon haberi önceden alındığı halde hastahane geç boşaltılmıştı. Kim bilir, öbür yaralı gruplar kayıp vermiş olabilirdi.

Avaşın’ın kuzeyi Hakkari toprakları, Güney’i ise Herki mıntikasının olduğu taraftı. Gerilla hareketi için stratejik bir önem taşıyordu. Kaçanlar hastahaneyi ihbar etmiş, yerini göstermişti. Operasyon yoğunluğunun ora üzerine yönelmesine neden olmuştu.

Grup açlıktan kırılıyordu artık. Sorun çıkartan sağlıkçı Azad’a yaklaşıp konuşmak istediğini söyledi. Ve konuştu;

“Hastahanenin yakınında bir depo yeri biliyorum. Akşam bir arkadaşla gidip biraz erzak getirelim.”

“İyi olur, geçen akşam gittiğimde düşman hastahanenin etrafına pısu atmıştı” dedi Azad.

“Suyun kenarından giderim.”

“Git, yoksa dediğin gibi burada açlıktan gideceğiz.”

Diğer sağlıkçıyı da yanına alarak, akşamüzeri çıktılar. Bir saat sonra döndüler. Mercimeği bırakır bırakmaz Azad’la konuşan sağlıkçı bayıldı. Bekleyenler sevineceklerine daha da üzüldüler. Sağlıkçı kadın müdahale etti. Hastanın

ağzından köpükler taşıyor, inliyordu.

“Ne olmuş?” diye sordu Azad.

“Zehirlenmiş” dedi sağlıkçı. Bunu söyleyince gözleri tekrar hastanın köpüklü ağzına baktı. Elindeki şutik parçasıyla siliyor, tekrar akıyordu. Durumu ciddiye. Bir iğne yaptı, serum bağladıktan sonra kendine geldi.

“Ne oldu sana böyle?” diye sordu Azad.

“Orada bulduğum mercimekten bir avuç yedim. Ondan oldu.” Hasta zorlukla bitirdi sözcüklerini. Getirdiği mercimekten acayip bir koku geliyordu. Azad biraz da kızmıştı.

“Sana söylemedim mi heval, erzağı zehirlemişler diye.”

Hasta bir şey demedi. Arada bir inledi sadece. Gelirken yanlarında su dolu bir bidon getirmişlerdi. Biraz mercimek yıkadılar. Islanan mercimekten herkese azar azar verdi Dilgeş. Dağıtımın eşit ve düzenli yapılması için bir lojistikçi seçtiler. Kalan mercimeğin hepsi ona teslim edildi. Birkaç saat sonra herkesin karnı şişti. Mideleri tuhaf bir şekilde gurulduyordu. Çıkan seslere gülmemek için kendilerini zor tutuyorlardı. Anlaşılan oydu ki mercimek midelerinde pişecekti.

Vadiye boğucu bir sis girdi. Çevreyi görmek mümkün değildi. Yüzlerine konan ince su taneciklerinden yağmurun geleceğini anladılar. Biraz sonra birden bastıran yağmurun altında çaresiz ıslandılar. Elbiseleri bedenlerine yapıştı. Üşümeye başlamışlardı.

Sisin ardından süzülerek yanlarına kadar zayıf bir ışık ulaştı. Mermiler patlayıp, roketler atıldı. Karşı tepe ateş altında kaldı. Yolunu şaşırarak birkaç mermi yukarılarındaki kayalıklara çarpıp üstlerine toz döktü. Herkes elleriyle başını

örttü. Büyük taşlar yukarıdan yuvarlanıyordu.

“Arkadaşlar vurdu herhalde” dedi Dilgeş.

“Doğru” dedi öbür taraftan biri. Sevindiler. Devamla;

“Belki de bizi almaya gelecekler.”

“Dikkat edin, mermiler karşılıklı atılmıyor, tek taraftan atılıyor” diye uyardı Azad.

“Doğru, doğru hep aynı yerden atılıyor” diye ikna oldu Dilgeş.

“Düşmanın tavşan kaldırma taktiklerinden biri olabilir, gelin toplanalım. Bir durum değerlendirmesi yapsak iyi olur” dedi Azad. Durum değerlendirmesi yaptılar; sabah kimse ses çıkarmayacak, hareket etmeyecek, üstüne yaprak serip bekleyecekti. Ayrıca durumun iyi anlaşılması için Azad ve Dilgeş sabah erkenden keşfe çıkacaklardı. Tek pürüz her zamanki gibi iki erkek sağlıkçıdan çıktı. Gitmek istiyorlardı. “Daha fazla beklememizin bir anlamı yok. Böyle giderse açlıktan öleceğiz” diyorlardı.

* * *

Şafak sökmeden Dilgeş ile Azad keşif için tepeye çıkıyorlardı. Dilgeş’in sağ ayağında platin olduğundan; yokuşu tırmanmakta çok zorlanıyor, bazen kayalıkları tutunup dinleniyordu. Azad elinde silahıyla önde yürümekteydi. Sekizden on ikiye kadar ancak varabildiler zirveye. Bir meşe ağcının altına gizlenip etraflarını da çalılıklarla örttüler. Mercimekle kahvaltılarını yaptıktan sonra tepeyi izlemeye koyuldular. Arazide kimse yoktu. Terkedilmiş gibi sessiz ve sakindi.

“Düşman geri çekilmiş olabilir” dedi Dilgeş.

“Taktik olamaz mı?”

“Bilemiyorum.”

“Telsizden de bir ses yok.”

“Biliyorsun, operasyon zamanlarında cihazla pek konuşmazlar. İzlediğimizi biliyorlar.”

“Doğru.”

Öğleden sonra kimseyi göremedikleri için aşağıya indiler.

“Kimseyi gördünüz mü?” diye sordu, bayan sağlıkçı.

“Yok heval, kimseyi göremedik.”

“Düşman geri mi çekilmiş?”

“Arazide düşman yok. Geri çekilmiş olabilirler. Biliyorsun, geri çekildiklerinde yüklerini boşaltıyorlar. Dün gece ki o olabilir” dedi Azad.

Yine moral yapacaklardı. Bu kez anlatma sırası Azad’daydı. Antep baklavasını anlatacaktı. Şakayla;

“Heval suyumuz var mı?”

“Niye soruyorsun?”

“Biraz dan tatlı yemekten susayacaksınız da ondan” güldüler. Yarım saate yakın, baklavanın yapılışını anlattı. En son şireyi bitirdi. Ve fırından çıkardığı sıcak baklavanın üzerine hafif hafif serpti. Uzun bir bıçakla dilimlere ayırdı. Son olarak tabaklara doldurup arkadaşlarına dağıttı. Bu sefer ağızları fena sulanmıştı. Hem de yutkuna yutkuna bitiremiyorlardı.

“Doydunuz mu?” diye Azad gülerek sordu.

Kimseden ses çıkmadı. Islatılmış mercimekten yiyip uzandılar. Kimse uyuyamıyordu.

“Sen nasıl yaralandın heval?”

Azad Dilgeş’in sorusunu isteksiz cevapladı.

“Herki mıntıkasını biliyorsun?”

“Bir defa geçmişim ama fazla bilmiyorum.” Azad anlatmaya başladı;

“Bir köye girdik. Ay ışığı var, böyle gündüz gibi. tede birisi dursa onu rahatlıkla grebilirdin.” Savaş içinde geçen yedi senenin verdiği tecrübeyle konuşuyordu. Antep de doğup, büyümüştü. Gençliğini inşaatlarda çalışarak tüketmişti. “İki koldan köye girdik. İlk evi arkadaşlar teslim almıştı. Sıra bizim koldaydı. Eve yanaştık; ev iki katlıydı. ‘Kapıyı açın sizinle anlaşmaya geldik. Bir şey yapmayacağız size’ dedik. Azgın çeteleriyle ünlüdür bu köy. Daha önce bizimkileri komploya getirip şehit düşürmüşler. Bizimkilerde onlardan vurmuş. Ama gerçekten onları öldürmek için değildi gidişimiz. Anlaşmaya gitmiştik. Bir şey olsa şemdinli’den hemen takviye gönderiliyor, Türkler arabalarına düşüp geliyorlar. Baktım; açılan pencereden dışarıya lamba ışığı hücum etti. Silahımı doğrultup emniyetini açtım. Ne olur ne olmaz, çünkü çetelere güven olmaz diye düşünüyordum. Açılan pencereden bir şeyler atıldı, çıt sesinden sonra bomba olduğunu anladım. yere kapaklandım ötede patladı. abuk davrandığım için bana bir şey olmadı. ‘Anlaşmaya geldik, silah kullanmak istemiyoruz’ diye tekrar bağırdım. Lafımı bitirmeden pencereden bir bomba daha atıldı. Arkadaşlarda evi taradılar. Tekrar kendimi yere attım. Ama bu sefer geç kalmıştım. Parça aldım. Kimsin demeye vakit bulamadan biri ayak bileğimden tutup, bir çuvalı sürükler gibi arkasına bakmadan koşar adım, beni arkasından sürükledi. Arkadaş beni çatışma yerinden uzaklaştırmak istiyordu.” Dilgeş, Azad’ın sözünün arasına girerek kesti;

“Ee... Sonra.”

“Her taraftan mermiler sıkılıyordu. Şemdinli yoluna kadar böyle sürüklendim. Dilim o kadar şişmişti ki ağzımı doldurmuştu. Onun için konuşamıyordum. Her halde yere atlarken çenem bir yere denk gelmiş, ağzıma toprak da girmişti. Asfalt yolun kenarına bıraktılar beni. Geri çekilen arkadaşları bekliyorduk sanırım. Biri tepemde bekliyordu. Ona bakmak istediğimde daha başımı kaldıramadan gözlerim bir şey seçemez oluyor, böylece görmek istediğim şekil, gözümde yitip gidiyordu. Öyle bir uykum vardı ki, kendimi bıraksam hiç uyanmayacakmışçasına uyuyacağımı düşünüyordum. Kaç yerimden yaralandığımı bilmiyordum. Çünkü her tarafım yanıyordu. Hissediyorum ama konuşamıyorum. Caddenin ufak, keskin taşları neredeyse sırtımı delip geçecekmiş gibi geliyordu bana. Biri düşünüp altına bir şey koymadı var ya! Kaç dakika ya da kaç saat sonra olduğunu bilmiyorum; biri gelip beni sırtladı. Yaralarımдан tutmuş bastırıyordu. Acımdan küfrettim ama anlayamadı. Kelimeler ağzımdan anlaşılmaz çıkıyormuş meğerse. Ne dediysem anlayamadı. En sonunda elinin kanlandığını hissedince tuttuğu yeri değiştirdi.”

“Yere mi koyup değiştirdi?”

“Yok yok sırtında değiştirdi. Sonra beni bir uçurumun kenarına bıraktı. Hafif kımıldasam, uçurumu boylayacağım. Öyle soğuk bir rüzgar çıkıyor ki, sanki üzerimde elbise yok, çırılçıplakmışım gibi üşüyorum. Yıldızlar gözümde silindi.”

“Bayıldın mı tekrar?”

“Eee, bayıldım. Kendime geldiğimde bir sedyedeydim. Hiç hareket edemiyordum. Adeta nefesim durmuştu. Bir bayan arkadaş bana seslendi. Böyle; ‘Azad, Azad, Azad!’ hala sağ olup olmadığımı anlamak için yapıyordu. Öldüğümü

düşündü galiba. Hiç böyle olmamıştım. Daha öncede yaralandım ama bu kadar değil. Acı duymadığım için sevindim. Bu kadar acı çekip, arkadaşların sırtına binmektense ölmek daha iyiydi. Ses çıkarmasam, şehit düştü diye bırakıp gideceklerdi. Çünkü Türkler takviye gelmişti. Bizimkiler onları da vurdu. Ortalık kıyamete döndü. Arkadaşların hepsi toplanmış gitmek üzereydiler. Elimi zorla kaldırıp hafifçe salladım. Arkadaşlar sevindi. ‘Yaşıyor, şehit düşmemiş’ dediler. Geri çekilmem sedyeyle olacaktı. Yürümeye başladılar. Altımda bir çatırtı duydum. Sedyenin kolu kırılınca yere düştüm. Düşürenlere küfrettim. Yine anlamadılar. Bir arkadaş beni sırtına aldı. Hepimiz yine açız, şimdiki gibi. Bir haftadır sürekli yağsız, çiğ ot yiyorduk. Bazen de haşlıyorduk suda. Arkadaş katır sesi çıkararak arkaya tekme attı. ‘Hestir aç yürüyemiyor’ diye şaka yaptı. Öbür arkadaşlar güldüler.”

Dilgeş de karanlıkta güldü.

“Ondan sonra gözümü açtığımda hastanede, sizin yanınızdaydım.”

Azad sustu. Sırt üstü uzanmış gökyüzünü izliyordu. Kendini bir an o soğuk, keskin taşlı asfaltın üstünde hissetti. Yine böyle seyretmişti yıldızları. Dılgeş’de bu suskunluğun içinde kaldı. Azad, bir şey demedi.

IV

Ortalık sakindi. Azad karşı tepeyi olduğu yerde hareketsiz keşfediyordu. Düşman geri çekilmiş miydi? Aldatmak için bir taktik miydi? Saklandıkları yerden çıkınca tuzağa mı düşeceklerdi? Bilmiyordu. Bir sürü karga tepenin etrafında

turluyordu. Karşı kıyıda saklanan otuz kişilik ağır yaralı grup ateş yakmış dumanı bir şerit gibi göğe yükseliyordu. Sağlıkçı bunu görünce “İllahi biz de ateş yakalım” diye tutturdu. “Bir gündür elbiselerimiz ıslak soğuktan donacağız” diyordu. Gruptan bazıları sağlıkçıların bu fikrine katıldılar. Çünkü yaralı vücutları soğuğa karşı duyarlıydı. Bazıları da -ki aralarında kadın sağlıkçıda vardı- “Arkadaşların yanına inelim, onlar ateş yakmış biz de ısınırız” diyorlardı.

“Hani görmüyorum” dedi sağlıkçı. Azad onu dinlemeden; “Herkes duysun karşı tepede düşman gücü var hareket etmeyin.” Sağlıkçı inanmamış görünerek ısrarını sürdürdü; “Ya arkadaşların yanına gidelim, ya da kendimize küçük bir gerilla ateşi yakalım.”

“Hayır talimat gelmeyinceye kadar bir adım dışarı atmayacağız, ateş de yakmayacağız. Partinin ve halkın beklentilerini bunlarla değiştiremeyiz. Daha ne olduğunu bilmiyoruz.”

Ses çıkarmadan, sırt üstü uzandılar. O gün mercimekleri bittiğinden yiyecek bir şeyleri kalmamıştı. İki mermi patladı. Ama nereden atıldığı belli değildi. Başkada ses çıkmadı vadiden.

“Bir mermi de biz sıkalım” dedi sağlıkçı.

“Yok talimatı bekleyeceğiz” dedi Azad. Sonra uzaktan bir ses duydular. Birileri onları arıyordu;

“Heval neredesiniz...?” Üç-dört dakika tekrarlandı ses. Bazıları sevindiler. Kadın sağlıkçı ayağa kalkarak;

“Çağrıya cevap vereceğim” dedi.

Azad; “Biraz sabırlı olalım. Kim olduğunu bile bilmiyoruz.”

“Arkadaşlardır. Başka kim olabilir. Düşman geri çekilmeyi çoktan yapmıştır. Bu kadar uzun süreli arazide duramaz.”

“Düşmanın geri çekilmiş olmasına bir şey demiyorum. Biraz sabre delim, arkadaşlarsa anlarız.”

Güneş yükselmişti. Tam tepede ışıklarını onlara dik gönderiyordu. Az da olsa onlara canlılık vermişti.

Çağırının kim olduğunu merak ediyorlardı. Acaba arkadaşlar onları aramaya mı çıkmışlardı? Yoksa düşmanın bir numarası mıydı? Fırsattan yararlanıp güneşte uyumaya çalıştılar. Korkunç beklenti içinde kim uyuyabilirdi ki?

O gece yine her iki sağlıkçı ayrılmak istedi.

“Parti bizi unuttu, kimse bizi sormuyor. Açlıktan ölüp gideceğiz. Bu haldeyken burada duramayız” diyorlardı.

“Bir iki gün daha bekleyelim” dedi Azad. Suratını asmış, silahıyla oynuyordu.

“Yok beklemeyeceğiz, gideceğiz” dediler.

“Bir karar almak gerekiyorsa hepimiz bu kararı alırız. Kimse kendi başına karar alamaz” dedi Azad.

Dilgeş;

“Heval benim önerim bu iki arkadaşını netleştirmeye kadar bağlayalım.”

İki sağlıkçı şaşırılmıştı. Böyle keskin bir tutumu beklemiyorlardı.

Azad;

“Bağlayın bunları” dedi. “Size ne kadar yoldaşça davrandıysak anlamadınız” dedi. İki sağlıkçıyı bağladılar.

İçlerinden iki kişiyi diğer grubun yanına göndermeyi kararlaştırdılar. Belki de operasyon bittiği için ateş yakmışlardı. Alınan karar gereği sağlıkçı bayan ile lojistikçi gideceklerdi. Seslerini alırlarsa yanlarına gidecek, yoksa geri

döneceklerdi. Bunun dışına hiçbir şey yapılmayacaktı.

Ay daha çıkmamıştı. Diğer grubun yanına gitmek üzere yola çıkan lojistikçi ile sağlıkçı bayan bir anda karanlıkta gözden kayboldular. Bir süre sonra da ayak sesleri duyulmaz oldu. Onları göremedikleri, duyamadıkları halde gözlerini Avaşın tarafından alamadılar. Irmağın dur-durak bilmeyen gürültüsü duyuluyor ama kendisi görünmüyordu. Zifiri karanlık vadiye batıp, kaybolmuştu. Kalabalık bir yıldız topluluğu sere serpe simsiyah gökyüzüne yapışık ışıkmaktaydı. Ay ışıklarını yeryüzüne göndermek için, doğu tarafında güç biriktiriyordu.

Çok geçmeden döndüler.

“Hiçbir ses yok” dediler.

V

Sütbeyazı bir atın üstündeydi. Dört nalla koşuyor, ayakları yere değmiyordu adeta. Elinde uzun, keskin bir kılıç vardı. Önünde yemyeşil bir bahçe belirdi. Atından inmeden bahçeye girdi. Armut, cennet meyvesi, sarı elmalar, katran kırmızısı üzümler ve daha bir sürü meyve vardı. İnsan dolaşmaya kıyamıyordu. Bir ses geldi. Karşısında duruyordu. Ama görünmüyordu. Kalın bir ses;

“Senin elinde ki kılıcın kimin olduğunu biliyor musun?”

“Yok bilmiyorum, sizin mi?”

Kalın ses devam etti;

“O Hz. Ali’nin kılıcıdır. Sen onun takipçisi olacaksın. Yeriniz sağlam bundan kuşkunuz olmasın. Buradan ayrılmayın.” Ve buna benzer Azad’ın anlayamadığı birkaç kelime daha söyledi. Sonrada silindi, sustu ses.

* * *

“Çok uyudum mu?”

“Bir dakika olmadı” dedi Dilgeş.

“Ama bir rüya gördüm” dedi biraz düşündükten sonra;

“Daha doğrusu hayal mi, rüya mı bilemiyorum” dedi düşünceli.

“Ne gördün ki rüyanda?”

Bunun üzerine Azad gördüğü rüyayı hatırlamaya çalışarak anlattı.

Dilgeş;

“Zordayız diye idealist olmamak gerekiyor.”

“Öyle bir şey demiyorum ama doğrusunu söyleyeyim rahatladım. Moralim yerine geldi. Biraz da iyi düşünelim mirate.”

Vadiden silah sesleri geldi. Uzun uzun etraf tarandı. Herkes pür-dikkat kesildi. ‘Yoksa görüntü mü verdik’ diye düşündüler.

Silahları olsa neyse. O zaman iyi bir pusu atar, vadide cirit atan peşmerge ve askerlere iyi bir darbe vurabilirlerdi. Defalarca tanık olmuştu; pusuya düşen ya da bombayı yiyen asker ağlıyor, sızlıyor, peşmergeler kaçacak delik arıyorlardı. Bunları unutmuşlar mıydı acaba? Oysa şimdi Avaşın’de yaralı gerillaların silahsız olduğu ihbarını alınca nasıl da düşmüşlerdi peşlerine. Lanet olası dünya tersine dönmüştü sanki.

“Dışarı çıkın yoksa hepinizi geberteceğiz!” diye bir ses duydular. Hepsi birden, aynı anda irkildiler.

“Alçaklar! Silahla yaralı insanların peşine düşmek yiğitlik

midir? Zaten vuracaksınız, görmüşseniz gelin! Dışarı çıksak da çıkmasak da fark eden bir şey var mı?” diye söylendi Azad.

Gitgide suyun her iki tarafında sesler çoğalıyordu. Silahın emniyetini açıp, kayalıklara mevzilendi. Fısıltıyla arkadaşlarına;

“Bizi görmeyene kadar kimse dışarı çıkmasın. Çok dikkatli olun ses çıkmasın. Yerle bir olun. Çılo serin üstünüze.” Herkes hazırlanıp sustu. Rüzgarın ağaçlardan çıkardığı seslerden başka bir ses duyulmuyordu. Vadiden de ses yoktu. Sanki geri çekilmişler ve ardında kötü bir sessizlik bırakmışlardı. Tam o sırada ayak sesleri yakından gelmeye başladı. Azad sağ avucunu uyuşmuş gibi uzun uzun açıp kapattı. Ansızın dönüp yoldaşlarına baktı; heyecandan gözleri dışarıya fırlayacak gibiydi. Açlık, susuzluk ve yorgunluk unutulmuş şimdi ölüm kalım savaşının kör tarafıydılar. Ama yine de karınları gurulduyor, bazıları bu sesi kesmek için elini karnına bastırıyordu. Bunlardan ikisi de özeleştiri verip, onlara katılan erkek sağlıkçılardı.

Ayak sesleri kendilerine doğru geldiğine göre oldukları yer biliniyordu. Ya da rastgele gelmekteydiler.

Hayır, hayır dün arkadaşları kontrole giderken izleri görülmüştü herhalde! Takip etmiş, yaklaşmışlardı belki de.

Azad eliyle bir şeyler işaret etti;

“Gelirlerse vuracağım. Her biriniz dağılırsınız. Ben burada kalıp sizi savunacağım” dedi, çok kısık bir sesle. Kimse bir şey demedi. Arkadaşları için kendini feda edecekti. Gerisi ne olur bilmiyordu. Ama yine de umudunu kesmedi.

Ayaklar çıktı-çıkacaktı ortaya. Bu sesten başka ses duyamıyorlardı. Avaşın’ın sesi kesilmiş, durmuştu. Kuşlar

susmuş, böcekler kaygılı, bütün doğa, ağaçlar bile sanki gözlerini bu arenaya çevirmiş, biraz sonra patlayacak mermilere kulak kabartmışlardı.

Sanki birileri onu ayaklarından kavramış, baş üstü gür bir ateşin içine atmak isterken son anda kararsızlık yaşamaktaydı. Tutan eller bazen gevşiyor, bazen düştü düşecek gibi oluyor, ölüm soğuğu bağrında geziniyor, tüm fikirlerini törpüleyip, gözlerine buğulu perdeler çekiyordu. Ya da esrarlı, ağır bir suya düşmüş, dibe doğru çökmekteydi sanki. Hafif bir kımıltı, her iki durumda da onu kaçınılmaz sona eriştirecekti. Onun için kımıltısız yüreğinin atışlarını dindirecek sessizlikte durduğu gibiydi. Gömleği kayaya sürtünecek olsa, kapalı bir sessizlikle kendini geriye çekiyordu. Burnundan soluklansa bazı sesleri duyamayacaktı. Öyle ki içinde nefesi çoğalsa; dudaklarını ayırıp, boşaltıyordu. Sessizlik ona gürültülü, rahatsız edici sesler gibi geldi. Şimdi yaşayabilmek için amacı uğruna; sessizlik savaşı başlamıştı. Basamaklarına çıkarken sessizliğin; ayak uçlarına basıyor, sessizlik deryasını uyandırmamaya çalışıyordu.

Tetiğin soğuğuna dayanmış parmağı yapış yapıştı. Gözleri bir noktaya uzanmış, kırpıştırmıyordu bile.

Nihayet ayak seslerinden ihtiyar bir peşmerge çıktı. Yüzü kan-ter içinde köpek gibi hızlı hızlı solumaktaydı. Gözleri neredeyse birbirine yapışık, çirkinceydi. Üzerinde güneş soluğu bir şalvar ve ayrı renkte bir gömlek vardı. Korkudan silahını tetikte tutuyordu. KDP'nin paralı bir peşmergesiydi bu. Çoğu geçimini bu yolla sağlıyorlardı. Türkler istediği an ağalarına yüklü paralar veriyor, ağalarda bütün aşiretini silah altına alıp, Türklere öncülük yaparak gerillalara karşı

operasyonlar yapıyorlardı. Güney halkını bu ağalar defalarca Farslara, Araplara, İngilizlere ve Türklere satmışlardı. Ne ilk ne de sondu bu operasyon. Kürdistan için savaştıklarını söylüyorlar ama Türk ordusuyla Kürtlere karşı savaşıyorlardı.

Azad silah altında esir olan paralı peşmergeyi devirdi devirecekti. Tam göğsünün sağ kısmına nişan almıştı. Peşmerge onların olduğu kayalığa bir şey duymuş ya da görmüş gibi bakıyordu. Birilerinin orada saklandığını anlamış gibi bir dakikaya yakın öyle bekledi. Bir adım daha ilerlese kurşunu yiyecekti. Ne Azad ne peşmerge vadiye sıkışmış, gide-dura seyreden bulut gölgesini görmediler. Birden bire güneşi sürükledi. Tekrar eski haline bıraktı. Göge yarım daire çizmiş kuş sürüsü dağıldı. Avaşın'ın sesi duyulur gibi oldu.

İhtiyarın yanına genç bir peşmerge geldi. On altı, on yedi yaşlarında vardı. Bıyığı daha terlememişti. Şaşırmış gibi yerdeki izleri gösterdi.

“Mamo, mamo şop!” dedi. Boğuk silah sesleri başladı. Bazen tek-tük, bazen de taramaları sürüp gitti. Vadi sesleri yutmuyor, yukarılarda ki sırtlara kadar ulaştırıyordu. Vadi cehenneme dönüşmüştü. Asker ve peşmergeler durmadan kayalıklara mevzileniyorlardı.

İhtiyar ve genç peşmerge nereye gideceklerine karar veremediler. İzler boş çıkabilirlerdi. Ama suyun karşı tarafında görüntü alınmıştı. Gençle birlikte suyun öbür tarafını seyredip; daha şimdiden kelle karşılığı alacakları dinarları düşünüyorlardı. Bütün dikkatleri suyun öbür tarafına çekilmişti. Hastanenin olduğu yerde kesin bir şeyler vardı.

Akşamüzeri ortalık yine korkunç belirsizliğiyle sessizliğe boğuldu. Yüksek tepelerde ateş yanmıyordu.

“Sıra bize mi geldi?” diye Dilgeş, Azad’a bakmadan sordu.

“Bilemiyorum, arkadaşları bulmuşlarsa sıra bizde demektir.”

“O silah sesleri neyin nesiydi diyorsun? Kesin bir şeyler olmuş.”

“Düşman zaman zaman böyle taktiklere başvuruyor. Kanmamak lazım.” Dilgeş bir şey demedi. İkisinden başka kimse konuşmuyordu.

“Toplanıp biraz tartışalım” dedi Azad.

Yiyecek bir şey kalmamıştı. Hep birlikte karar aldılar; sabah erkenden Avaşın’ın kıyısına ineceklerdi. Bayan sağlıkçı ile lojistikçi hastaneyi kontrol edene kadar, geride kalanlar ise çevredeki ağaçlardan nar ve incir toplayacaklardı.

VI

Avaşın’ın kıyısına indiler. Kirden, tozdan ve kırmızı topraktan birbirlerini tanıyamadılar. Herkes elini, yüzünü yıkadı. Kadın sağlıkçıyla lojistikçi ayrıldılar. Kalanlarsa sakladıkları iç lastiği şişirip karşıya geçtiler. Orada bulunan ağaçlardan incir ve nar topladılar. Döndüklerinde sağlıkçıyla lojistikçi orada oturmuş ağlıyorlardı. Sağlıkçının hıçkırıklarından sesi kesiliyordu. Zor konuştu;

“Arkadaşları şehit düşürmüşler. Tam otuz arkadaş. Elbiselerini bile almışlar. Alçaklar! Hepsini suyun kenarına dizmişler. Erkek arkadaşların vücutlarını parçalamış, kafalarını kesmişler. Kiminin gözünü oymuşlar. Bayan

arkadaşların memesini kesip ağaçlara asmışlar. Bir bayan arkadaşı saçlarından tutup suyun kenarına kadar srklemişler. Saçları hep kayalıklara yapışmış. Sanırım Ekin arkadaştı” dedi ağlayarak.

Azad daha fazla dayanamadı;

“Madem arkadaşları şehit düşürmüşler, bizde açlıktan şehit düşelim” deyip narları ve incirleri suya döktü. brleri de öyle yaptılar. Silahını aldı, hastaneye doğru hızlı adımlarla yürümeye çalıştı. Kendileri kurtulmuştu ama arkadaşları katliamdan geçmişlerdi. Herkesin ağlaması yoldaşlarının vahşice öldürülmelerinden ötürüydü. O da ağlıyordu.

* * *

Yukarılardan kurtulan sular, yatağından aşağıya hızlı, hırçın ve köpüklü akıyordu. Avaşın’ın hüznü karnında, hıçkırıkları tutuktu. Birilerinin sesini duymasından korkar, ekincer gibi. Avularıyla yüzünü kapatmış, parmak aralarından berrak, masmavi yaşlar gözlerinden kopuyordu. Yoluna sığmaz oluyordu suları. Kıyılarını dövüyor, sıkıntılı, bıkkın, asi duruşundan derin vadiyi zorlayıp içinden kurtulmak istiyor gibiydi. ılgınca büyük kayalıklara çarpıyor, beyaz yeşili yosunları tarıyor, çakılları sürüklüyor, tekrar korkunç sessizliğine boğuluyordu. Dalgacıklarla kıyısında vurulan bir gerillanın parmaklarını oynattı. Kanı sızdı. Kanın suyla karıştığı yerde akıntıcıklar oluşuyor;bir dalgayla bükülüp, azgın sularına karışıyordu Avaşın’ın.

AY IŞIĞI

Burada yol ikiye ayrılıyordu. Mıxondi'nin ışıkları asfalt yolu yalayıp geçmişti. Karartılar sessizce el sıkışarak ayrıldılar. Altı karartı asfalt yolu takip ederek Mıxondi'ye ulaşmışlardı.

O kadar yaklaştılar ki, artık takviye grubunun geride yürümesi gerekiyordu. Ayrılmadan önce birbirlerine başarı dilediler. Bayan bir gerilla Xebat'tan külahını istedi.

“Neden istiyorsun?”

“İçime bir şeyler düştü.”

Xebat biraz düşündükten sonra;

“Hayır şimdi vermiyorum. Külah sorun değil. Ne olursa olsun külahımla döneceğim. O zaman sana verebilirim.” Bir daha tokalaşarak ayrıldılar. Yürüyen arkadaşlarına ulaşmak için Xebat acele etti. Arkasına dönüp baktığında külahı isteyen arkadaşları hala onlara baktığını gördü. Önünde yürüyen beş arkadaşına yetişti. Nahiye girmişlerdi. Yerleşik bir koku burunlarına gelmişti. Toprak damlı evlerin arasında elleri tetikte yürüyorlardı. Üç-dört köpek sokak aralarından çıkıp peşlerine düştüler. Havlamaları yankılanıyordu. Gece karanlığı köpek havlamalarıyla dolmuştu. Diğer yandan kadın, erkek ve çocuk sesleri geliyordu. Her an biri dışarı çıkabilir ve eylemi sabote edebilirdi. Bu heyecanla yürüyorlardı. Şahin hem yakın savunmada hem de eylem grubunun başındaydı. Dersim'in yerlisi olduğundan buraları iyi tanıyordu. Xebat'a bir ev göstererek talimat verdi.

“Bu eve gidin. Ama duyarlı olun. Korucu olabilir. Eğer kapıyı açmazlarsa içeriye bir bomba atın.”

“Tamam” dedi Xebat.

İki erkek ve bir kadın gerilla eve yakınlaştılar. Direkt kapıyı çalmadı kimse. Faruk kapıda nöbet bekleyecek, Tekoşin ve Xebat’ta fırsatını buldular mı içeriye gireceklerdi. Bombaları hazır tetikteydiler. Yakın savunma görünürlerde yoktu. Köpekler daha da huysuzlandılar.

Doğu tarafında beyaz bir aydınlık, dağların ardından , karanlık gökyüzüne oturmuştu. O tarafta yıldızlar silinmiş, kaybolmuşlardı. Keskin bir soğuk vardı havada. Hareketsiz durmak insanı daha çok üşütüyordu. Ay doğmadan korucu başının evini bulmaları gerekiyordu. Bu adam yöre insanına çok çektiymişti. Koruculuğu, silah almayı reddedenleri dövüyor, haftalarca karakolda göz altında tutuyordu.

On dakikaya yakın evin önünde beklediler. İçeriden çocuk sesleri geliyordu. İki çocuğun incecik sesleriyle bir şey yüzünden tartıştıkları duyuluyordu. Arada tok sesli bir adam, çocukların tartışmayı kesmesi için onlara kızılıyordu. İçeriden birisi perdeyi çeker gibi oldu. Işıktan dışarıdakilerin gözleri kamaştı. Pencereden bir kadın görüldü. Başını sağa sola çevirerek, bir şeyler aradı. Aradığını bulamayınca, perdeyi çekti. Işık yine perdenin ardında birikir oldu. Terlik sesleri kapıya doğru yürüdü. Kapı büsbütün açıldı. Baş örtülü bir kadın çıktı. Kapının ötesinde bir bidon aldı. Sırtını döner-dönmez dışarıdakilerden iki kişi hızla kadının ardından içeriye girdiler. Kadın arkasına bakınca; silahlı bir erkek ve bir kadın gördü. Kadın da silahlıydı, elinde olmadan bir çığlık attı.

“Sus ana korkma bizden” dedi Xebat. Kadını Tekoşin’in ilgilenmesi için bırakıp odaya yöneldi. Kapıyı hızla iteleyince kanepenin üzerine uzanmış, şişman, kısa boylu,

kel bir adamı gördü. Şakaklarında tüyler uzamış ona tuhaf-komik bir görünüm vermişti. Doğal olarak karısının niçin çılglık attığının merakı yüzünden okunuyordu. Kapıda beliren eli silahlı genci görünce saygısızlık yapmış gibi hemen ayağa fırladı. Ayakta, ne diyeceğini bilmeden öylece donup kalmıştı adamcağız. Ne bir şey diyebiliyor, ne de ufak bir harekette bulunuyordu. Yerde oynayan çocuklar önce ne olduğunu anlayamadılar. Babalarını böyle çaresiz görünce dördü birden ağlamaya başladılar. En büyüğü on iki-on üç yaşlarındaydı. O esnada kadın da Tekoşin ile odaya girdi. Çocuklarının bu halini görünce kadın da ağlamaya başladı. Xebat bir iki adım ona yaklaştı.

“Korkmayın size bir şey yapmayacağız.” Adam karşısındaki gence baktı. Kumral saçları yana taralı, hafif sakallıydı. İnce, sarı bıyığı üst dudağına tel tel düşmüştü. Kendisinden uzun boyluydu. Aynı renkten gömlek ve şalı ona silahıyla birlikte heybetli bir görünüm veriyordu. Palaskasında ki şarjörlerini örten yeleşini yeni fark etmişti. Her şeyden öte, simsiyah gözlerindeki kararlılığı görebiliyordu. Adam;

“Bizi vurmayın, biz masumuz, korucu değiliz” diye ancak yalvarabildi. Sonra yemin billah etmeye başladı. Sonra dört kitap üzerine ve yörede kutsal bildiği tüm yerler üzerine sözün doğruluğunu ispatlamak için aralıksız yemin etmeye başladı.

“Tamam korkmayın” dedi Xebat adamın kolundan tuttu, sakinleştirmeye çalıştı. Adam bayağı korkmuştu.

“Bize korucu başının evini göster, başka da bir şey istemiyoruz senden.” Adam hala kendine gelememişti.

“Tamam” dedi.

Evi aradılar. Fazla eşyaları yoktu. Her iki oda da boş denecek kadar az eşya vardı. İhbar etmemeleri için telefon kablosunu kestiler. Adam korucu değildi.

Tekoşin oda kapısında durmuş, kadınla konuşuyordu. Xebat'ın bu sözünü duyar-duymaz kadın Tekošin'e sarılıp öptü.

“Hadi geç olmadan gidelim.”

İki adım atmışlardı ki önlerine on üç yaşında ki çocuk fırladı. Bir eliyle babasının bacağına, diğer eliyle de Xebat'ın bacağına tuttu. Durmadan ağlıyordu; “Ne olur babamı vurmayın.”

Çocuğun bu sözleri Tekošin ve Xebat'ı duygulandırmıştı. Birbirine baktılar.

Zaman ilerlemişti. Çıkacakları sırada içeriye Şahin girdi ve bağırdı;

“İki saattir ne yapıyorsunuz?” sorduğu sorunun cevabını beklemeden; “Korucu mudur?” diye sordu. Adam daha da korktu.

“Yok, korucu değil” dedi Xebat. Şahin onu dinlemeden devam etti.

“Silahın nereden, çabuk silahını ver.”

“Kur-an üzerine yemin ederim ki devlet silahını almamışım.”

Adamı dövmeye başladı Şahin. Böğrüne yumruğu vuruyor, eli yorulunca ayağıyla tekme atıyordu. Adam tir-tir titremeye başladı. Kadın çocuklarıyla beraber ağlıyordu. Kimin ne söylediği belli değildi. Tekošin adamı dövmemesi için durmadan Şahini uyarıyordu.

Xebat;

“Heval vurma korucu değil” dedi. Dinlemeyince onu

kolundan tuttu. Sertçe;

“Vurma!” dedi.

Şahin, bunun sıradan bir uyarı olmadığını anlamıştı. Öfkeden dudağının titrediğini, gözlerinin seğirdiğini gördü Xebat’ın. Karısı da olanları şaşkınlıkla, korkuyla izliyordu. Çünkü kocasını dövenler ya asker ya da korucular oluyordu. Gerillaların halktan birini dövdüğüne yeni tanık olmuştu. Duygularını nasıl ifade edecek bilemedi. Xebat ve Tekoşin’in elini tutmuştu. Gözleri hala ıslaktı.

“Oğlum, kızım kocamı vurmayacaksınız değil mi?”

“Yok ana öyle bir şey korkmayın, sadece biraz işi var. Tekrar eve göndereceğiz.”

“Allah ne muradınız varsa versin” dedi. Kadın az da olsa güven almıştı. Her ikisinin elini tutmuştu. Sanki bu anı bozmak istermiş gibi seslendi Xebat;

“Haydi gidelim” deyip saygıyla adamı kolundan tuttu.

“Ayakkabımı giyeyim mi?”

“Olur giy.”

“Yok, giymeyeceksin” dedi Şahin.

“Heval bırak ayakkabısını giysin. Onu yalınayak götüremeyiz” diye ikna etmeye çalıştı Xebat. Tekoşin’de uyardı ama Şahin oralı bile olmadı. Çıplak ayakla adamı götürdüler. Yolda ayağına cam, diken ya da buna benzer bir şey battı mı adam ‘Uff’ diye ses çıkarıyordu. Xebat ve Tekoşin adama acıyorlardı ama yapacakları bir şey de yoktu. Biran Tekoşin yalınayak yürümeye zorlanan adamı görmemek için en arkada yürüdü. Eylemin başarısı için her şeye katlanacaklardı. Zamanı geldiğinde halka kötü davranmanın hesabını soracaklardı ondan.

Vakit fazla geç olmadığı halde sokakta kimse yoktu. Her

şey perdelerin ardına gizlenmişti; sesler, insanlar, görüntüler her şey. Yine böyle bir geceyi anımsadı Tekoşin. Bir tepe eylemiydi. Tepe mevzilerininin hepsini düşürmüş, onların timi de yara almadan atlatmıştı. O zaman Xebat'la aynı gruptaydılar. Düşürdükleri tepenin biraz uzağında, zorunlu olarak kısa bir mola vermişlerdi. Eylem anında bazı askerler tepeden kaçmış, şehre doğru inmişlerdi. Bazıları da rastgele ormanın içine atmışlardı kendilerini. Ansızın on metre öteden üzerlerine taramalar yapıldı. Üçü arkaya takla atarak, kendilerine mevzilenebileceği bir yer buldular. Ama Xebat gelmemişti. Olduğu yerde uzanmış kalmıştı. Kaçan askerlerin ayak hışırtılarını işittiler. Biraz sonra üçü çıkıp geldi. Tekoşin üzüntü ile Xebat'ın neresinden mermi aldığına bakıyordu. Aslında bir şakaydı. Kalbini dinledi ama üzüntüden çalışıp-çalışmadığını anlayamadı. Sonra elini anlına koydu.

“Heval Xebat şehit düşmüş” diyordu bir yandan. Xebat kendini tutamadan güldü. Sonra sevinçten hepsi güldüler.

Köpekler hala peşlerini bırakmamışlardı. Yukarı mahalleye geldiklerinde ilginç bir şey oldu; köpekler sınır çizilmiş gibi öteye geçemediler. Orada dikilip havladılar.

Ev ile karakol arası fazla uzak değildi. İkisi arasında herhangi bir tercih, pek fark etmiyordu. Ama karakola değil de, korucu başının evine gideceklerdi. İç ihaneti öldürmek için. İnsanın içindeki yarayla, dışındaki yara arasında nasıl bir fark varsa öyle. Çünkü insanını içinde yara oldu mu kolay kolay iyileştiremez. İlaçlayamaz. Ama dışında oldu mu, bakımı da ilaçlaması da kolay olur. Onun içindir ki içten, iç temizlikten başlamak gerekiyordu.

İşi bittiğinden dolayı adamı serbest bıraktılar. Ayakkabısız

olduğuna aldırmadan koşa koşa karanlıkta kayboldu. Tek-tük havlayan köpeklerin sesinden başka bir şey duyulmuyordu. şahin onlara evi tekrar gösterdi. Kısık sesle “başarılar” diledi. Son sözü bu olmuştu.

Ev iki katlıydı. Etrafında geniş bahçe duvarları bel hizasına kadar duvarın üstüneyse; üç sıra halinde dikenli teller çekilmişti. Zar-zor görünen bir ışık dışında, evin bütün ışıkları sönüktü. Bahçe duvarının dibine kadar, ses çıkarmadan pür dikkat yürüdüler. Faruk alanın yabancısı olduğundan, onu aralarına almışlardı. Güney Kürdistan’dan geleli bir ay olmuştu.

“Hazır mısın?” dedi kısık sesle.

Tekoşın arkasına dönüp aynı soruyu sorduktan sonra;

“Evet hazırız” dedi.

“Ne olursa olsun, birbirimizden kopmayacağız” dedi Xebat.

“Tamam” deyip aynı ses tonuyla onayladılar.

Xebat silahın duvara değmemesine dikkat ederek, duvarın üzerine çıktı. Ayağıyla alttaki dikenli tele bastı. İki eliyle de ortadaki dikenli teli kaldırdı. İki tel arasında bir insanın rahatlıkla geçebileceği bir aralık oluştu, böylece geçtiler.

Bahçede tek-tük ağaçlar vardı. Bir süre belirli aralıklarla, diz üstü çöküp etrafı dinlediler. Ses çıkarmamaya çalışarak aralarındaki aynı mesafeyle kapıya doğru yürüdüler. Kapı demirden yapılmıştı. Buradan içeri girmek imkansızdı. Ama hemen üstünde onu gölgesi altında bırakan bir balkon vardı. Dikkatle inceledi. Biraz yükselirse buradan çıkabilirdi. Soluk ışıklı pencereden bir karartının ışığı kesip geçtiğini ve sonra tekrar ışığın dışarıya vurduğunu gördü. ‘Evdekilerdir’ diye düşündü. Tekoşın’e;

“İki elini birleştir, balkona çıkacağım. Sonra sizi yukarıya

ekerim” dedi fısıltıyla. Tekoşin her iki avucunu birleştirince, Xebat basıp yukarı tırmandı. Balkonda diz üstü çöküp etrafı dinledi. Her şey normal görölüyordu. Bir süre diz üstü çökmüş bir biçimde çevreyi denetledi. Aşağıdakiler de sabırsızlanmış, onun ‘gelin’ demesini bekliyorlardı. Böyle anlarda zaman donup kalıyordu neredeyse. Garip bir sarhoşluk tüm vücuda uyku taşıyor, ince bir gafleti kamçılıyordu. Göz kapaklarına tuhaf bir ağırlık çöküyor, gözleri yanıyordu. Onlarca tanıdığı arkadaşı düşman mevzisinin altına girip, saldırı talimatını, ya da uygun zamanı beklerken uykuya tutulup uyumuş, yanındaki arkadaşları tarafından uyandırılmıştı. Hem üzerindeki uykunun ağırlığını atmak için, hem de arkadaşlarını yukarıya çekmek için doğruldu. Bahçe duvarının ötesinde bir fısıltı duyar gibi oldu. Acaba yanılıyor muydu? Emin olmak için tekrar çömeldi. Silahını düzeltti. Çok heyecanlanmıştı. Tekrar çevreyi dinledi. Kokladı. Bir farklılık var mı diye her tarafı inceledi. Etraf aydınlıktı. Çünkü dolunay çıkılmış, sislerden oluşan beyaz bir çember ayın etrafını kapamıştı. Ayağı kalkmıştı ki, duvarın öte tarafından bir ses geldi.

“Ayağı kalktı, vur onu!”

Bir patlamayla birlikte sol omuzu geri tepti. Balkonu kendine siper alıp, gözüne kestirebildiğı iki karartıyı taradı. Yere yığıldılar. Dişlerini o kadar sıkılmıştı ki, dişleri sızladı. Karakol tarafında da üzerine izli mermiler geliyordu. İkinci kattan da aşağıya kurşunlar yağmaya başlamıştı. Anlaşılan oydu ki, önceden hazırlanmışlardı. Ama nereden biliyorlardı geleceklerini? Bu düşünce beynine bir ur gibi girmişti. Bir an önce timini buradan ıkarmalıydı. Artık yavaşça inme şanssı olmadığından; bir çırpıda aşağıya atladı.

“Bir şey oldu mu sana?” diye sordular ikisi.

“Yok, bir şeyim yok” dedi Xebat. Aslında arkadaşları yaralı olduğunu sezmişler ama üstelememişlerdi. Ya da zaman yoktu sormaya.

“Adamları vurdum, yerdeler” dedi Xebat. Ama patlamalardan sesini duyuramadı arkadaşlarına. Çatışma devam ediyordu. Öyle ki mevzilenecek bir yer olmadığından evin duvarına yapışmış, ne kaçabiliyor, ne de doğru dürüst mermi atabiliyorlardı. Yakın savunma tek mermi patlatmıyordu. Az rolünü oynasa yükleri hafifleyebilirdi. Asker onlarla uğraşana kadar Xebat grubunu bahçeden çıkarmış olacaktı. Birkaç defa Xebat yakın savunmaya bağırsa da savunma yapılmadı. Lavlar atılmaya başlanmıştı. Dört duvar arasında sıkışıp kalmışlardı. Ay ışığından dolayı her hareketleri görülüyordu. Bitişler mi olacaktı bu aydınlık gece? Beyaz ışık altında mı öleceklerdi? Bir kadın; korkusuz, meydan okurcasına. Güneyi omuzlayıp dağ taş demeden sıcaklığını buralara taşıyan suskun bakışlı bir adam. Yüreği göğsüne sığmayan genç bir savaşçı...

Kendini halkına adayan üç gerilla...

Faruk ilerleyerek bahçe duvarının ardına mevzilenmeye çalıştı. Bir anda tutuşmuş gibi karnından alev çıkmaya başladı. İnsan içini parçalayan bir bağırtıyla yere düştü. Xebat onu kendine doğru çekti. Bir eliyle alevi söndürdü. Birkaç kez inledi ve nefesi tükendi. Elini kalbine götürdü. Durmuştu! Gözlerinin kapandığını gördü. Mermiler patlamaya devam ediyordu. Xebat başını duvara verip düşündü. Gözleri buğulandı.

“Ne oldu arkadaş?” diye sordu Tekoşin.

“Şehit düştü” dedi Xebat. Sesi ağlamaklı çıkmıştı, farkında

olmadan. Ayağa kalkıp bir küfür savurdu vuranlara. İntikamını alacaktı; ama bir yıl ama on yıl. Sonra başını geriye çevirip yakın savunmadaki Şahin'e de bir küfür savurdu. Mermiler durmadan kaldıkları yerin sağına-soluna deyip, ateş çıkarıyordu. Neden yakın savunmadakiler atılan mermilere karşılık vermiyorlardı. Tekoşin bir şutik parçasıyla Xebat'ın omzunu bağlamaya çalıştı.

“Gün kahramanca şehit düşme günüdür” dedi Xebat, kendinde değilmiş gibi konuşarak. Tekoşin de tekrarladı. Patlamalardan birbirlerinin sesini zor duyabildiler. Tekoşin duvarın dibine hafifçe çömeldi. Onun yorulduğunu düşündü Xebat. Sonra yanıldığını anladı. Ama bir şeyler olmuştu. O da yanına çömeldi;

“Ne oldu heval?”

“Yaralandım.”

“Nerenden yaralandın?”

“Bacağımdan yaralandım, karnımda yanıyor.”

Yapacak bir şey yoktu. Özellikle karnındaki yara iç kanama yapabilirdi. Bunu tecrübelerinden biliyordu. Xebat arkadaşısıyla ilgilenirken, asker ve korucular fırsattan yararlanarak biraz yaklaştılar. Onları gördü. Tekoşin'i hafifçe yere bıraktı. Kleşini onlara doğrulttu ve şarjörü bitene kadar elini tetikten çekmedi. Bir kişi yere düştü. Biri kaçarken bağırdı;

“Bunlar daha ölmemiş. Onları canlı yakalayın.” Kurtuluş yolu tükenmekteydi. Ayakta, bir süre düşündü; Tekoşin ağır yaralı, kendisi de omzundan mermi almış. Ölmenin dışında her şeyi arıyordu. Ama bu uğursuz düşünce bir türlü peşini bırakmadı.

“Xebat!”

Hemen yanına çömeldi. Kan kaybından yorgun düşmüş, uzanmıştı. Başını dizine koydu. Birkaç uzun saç teli eline dolandı. İncinmesinden korkarak hafifçe elini çekti.

“Söyle yoldaş ne diyorsan dinliyorum” dedi Xebat. Sesinde bir hüznün, çare arama gibi duygular vardı.

“Ne istiyorsan söyle yapayım” dedi Xebat. Hiçbir şekilde arkadaşını kırmak istemiyordu.

“Buradan gitmeni istiyorum. Beni burada bırak. Sen git. Kurtulabilirsin. Senin yaran hafif. Ha oldu mu?” Son sözlerini zor tamamlayabildi. Sesi titriyordu. En sonunda kendini tutamadı. Gözlerinden yaşlar aktı. Xebat bir süre konuşmadı. Her şeyi yeniden hatırlamak istermiş gibi, ya da ince bir çare arıyormuş gibi derin derin düşündü;

“Ölürsek şereflice ölürüz. Bunun dışında yoldaş, seni düşman çemberi içine bırakıp gidemem. Bunu benden isteme.”

“Ne diyorsun, düşündün mü?”

“Kesinlikle seni bırakıp hiçbir yere gitmiyorum. Ölüm olacaksa beraber olsun.”

“Şahin alçağını vurmak için de olsa senin sağ dönmen gerekiyor.”

“Hayır dönmem gerekmiyor, o namussuzun bize yaptığı elbet bir gün ortaya çıkar.” Yine asker ve korucular onların vazgeçeceğini sandılar. Sesleri yanlarına kadar geldi. Şöyle diyordu bir subay;

“Arif oğlum, gidin bahçeyi kontrol edin. Eğer daha gebermemişlerse, teslim çağrısı yapın. Olumsuz cevap verirlerse vurun!”

Gitgide bahçe duvarlarına yapışır oldular. Deminki konuşmayı Xebat duymuştu. Kasten birbirleriyle sesli

konusuyorlardı askerler. Gözleri uzak, karanlıkta bir çizgi gibi uzanan dağlara takıldı. Eylem sırasında kendilerine bir şey olursa, bululaşacakları yerdi o tepe. Yağmur ve kar sularıyla yıkanan topraklardan çok uzak olduğunu ilk kez hissetti. Böyle bir kopuş olmazsa, değerleri anlaşılmıyordu nedense. Ne zaman araya mesafeler girse, tutuk bir özlem insanın içinde yeşermeye başlardı.

Çare artık yok. Çareler parça parça tükeniyor. ‘Zaman ilerledikçe, ölümün soğuğu daha da hissedilir oluyor’ diye düşündü. Yarınki sabahın nazenmiş ışınlarını göremeyecekler miydi? Yarınki sabah yerinde olmayacaktı herhalde. Bütün arkadaşlarının gözleri yollarda kalacak, onları bekleyeceklerdi.

Bir yaşamın içinden isimlerinin ihanet rüzgarıyla silinmesi, ne kadar da kötü. İhanet; sessizce sürünen ve fırsatı bulduğunda insanı arkadan vuran yıldı. Onun içindir ki insanın bu tiplere sırtını dönmemesi gerekiyordu. Böyle bir gaflete girmek sonu olmayan dehlizlere yuvarlanmak demektir. Şimdi bu dehlizin başındaydılar.

Xebat kendini zor toparlayabildi. Tek-tük silah sesleri hala geliyordu. Artık kaygısı kalmadığından sesli konuştu;

“Ne yapalım hevala Tekoşin?”

“Git kendini kurtar. Zaten ben şehit düşeceğim. Beni bırak. Git artık!” Kızarak söylerse Xebat’ın onu bırakıp gideceğini düşündü. Ama yanılmıştı.

“Sus öyle konuşma. Ölsek de beraber öleceğiz.”

Tekoşin onu ikna edemeyeceğini anlayınca üstelemekten vazgeçti. Zaten konuşunca yaraları ağrıyordu. Ölüm vakti gelmişti. Xebat;

“Kendimizi vurmamız gerekiyor. Onun için de geç oluyor.

Adamlar bize çok yaklaştı. Neredeyse bahçeye girecekler. Hazır mısın?”

“oktan hazırım” dedi iniltili.

Başını dizinden alıp hafifçe yana bıraktı. Ve yanına uzandı. Sıcak bir heyecana kapılmıştı. Eli bomba kılıfına kendiliğinden gitti. Bombayı kavradı. Sonra dirseğinden Tekoşin’e baktı; sanki olanların hepsi doğalmış gibi hiçbir şey demeden o da öyle bakıyordu. Ansızın bir gülümseme yüzüne düştü. Xebat eğildi; Tekoşin böyle davranışlara yabancı olduğu halde konuşmadı. Xebat alnından öptü Tekoşin’i. Dudağında tuzlu bir tat kaldı. Rahattı. Kendini bu kadar rahat hissettiğine şaşırdı, kaldı. Yanına tekrar uzandı; ölüme hazırlanmalıydılar. Elini boynuna dolayıp Tekoşin’in o da aynı şekilde uzattı kolunu. Önceden pimini çekip, elinde sıktığı bomba hazırđı. Ay ışığı uzun saçlarından beyaz tenine kayıyordu. Xebat gözlerini bir an ondan alarak düşündü. Kendi ölüm kararını vermek kolay değildi elbet. Hem de kendi elleriyle gerçekleştirmek! Kolay değil. Bazılarının yaptığı gibi kendilerine ihanet etmeyeceklerdi. Aslında bir meydan okumaydı bu. Aşğılıkları kabul etmedikleri için, herkesin eşit yaşadığı, dağa yürümüşlerdi. İnsan yaşamda nasıl yürümüşse, sonunu da öyle getirmeliydi. Bağlılıklarla, özgürlüklerle yolculuğa çıkmak... Yaşadığı ne kadar olay varsa hepsi gözlerinin önünden biranda geçti. Hepsini hatırladı. Sonra Xebat avucunu hafifçe açtı. Önce küçük bir patlama, ardından öyle şiddetli bir patlama oldu ki yaklaşan askerler, korucular soluğu mevezilerinde aldılar. Xebat içinin yandığını hissetti. Ondan sonrasını duyumsayamadı.

Şahin arkadaşlarını zorla toparlayabildi. Eylem sonrası buluşacakları sırta doğru hızlı adımlarla yürüdüler. Sırtın yarısına vardıklarına herkes yorulmuştu.

Herkes olduğu yerde oturdu. Grubun gözleri aşağıda; arkadaşlarını bıraktıkları, etrafı beton duvarlarla çevrili evdeydi. Ses seda çıkmıyordu. Sadece evlerin önündeki lambaların altında çok sayıda karartı görünüyordu.

“Hevale Şahin, biz neden arkadaşların savunmasını yapmadık?” diye merakla sordu gruptan birisi.

“Burada bunun tartışmasını yapamayız. Baksana, ne ses var, ne de bir şey. İnsan en azından iki mermi patlatır. Adamı konuşturuyorsunuz. Biz savunma yapsaydık; kim kendini o düzlük yerden kurtarabilirdi. Beş dakika bile geçmeden önümüzü panzerler keserdi. Ondan sonra diyecektiniz, hevale Şahin bizi ölüme götürdü.”

Arkadaşları şaşırmış bir şekilde ona bakıyorlardı. Konuşmaya kalksalar tartışma büyüyecekti. Onun için en iyisi; eylem sonuç toplantısını beklemektir. Hem saldırı grubunun durumu net değildi.

“Haydi kalkın, arkadaşlara ulaşalım” dedi Şahin.

Tepeye ulaştıklarında grup komutanları onları karşıladı. İlk sorusu;

“Xebat nerede?” oldu.

Şahin onun yanına, bir taşın üzerine oturdu. Baş ağırlaşmış, taşıyamıyormuş gibi önüne eğmişti. Konuşmaya başladı; kelimeler ağzından bölük pörçük çıkıyordu. Komutanı dinlemek üzere sözünü bitirdi.

“Havanın aydınlanmasına daha epey var. Biraz daha burada

bekleyebiliriz. Xebat’a bir şey olmamışsa kesin gelir.” Bu konuşma Şahin’in hoşuna gitmedi. Bunun için olacak ki söz almayıp, dinlemekle yetindi. Tartışmalardan kimse rahatsız olmasın diye kalkıp ilerideki kayanın üstüne oturdular. Grup komutanı konuşurken bile gözleri hep bahçeli evdeydi. Yukarı mahallede olduğu için ev buradan da görülüyordu.

Şahin kesesini çıkarıp sigara sardıktan sonra, isteksiz, ağır bir hareketle tütün kesesini ona uzattı. Sonra sigaralarına, kefiyeyi bir şemsiye gibi alevin üstünde açarak, yansımasını engelleyip yaktılar. Her ikisi de karakola görüntü vermemek için sigaralarını çekerken, ateş kısmı içte kalacak şekilde avuçlarını tümünden kapatıyorlardı.

Arkadaşlarını bırakıp geldiği halde komutanı ona bir şey dememişti. Tersine Şahin’in moralini yüksek tutmaya çalışıyordu. Böylesi durumlarda soğukkanlı olmak, her ayrıntıyı enine boyuna hesaplamak önemliydi. Aksi halde olumsuzluklar çoğalıyordu. Savaş içinde kazanılan muazzam tecrübe, bunda terazi rolünü oynamaktaydı.

“Bahçenin içinde sıkışmış olabilirler mi dersin?”

“Bilemiyorum, tek bir mermi patlatmadılar.”

“Dikkat ettiysen silahlar çalıştığında hep bahçenin içine çalışıyordu. Arada bir bahçeden de dışarıya mermiler atılıyordu. Sonra şehit mi düştüler, kaçıp kurtuldular mı bilemiyorum.” Israrla Şahin’in istediğinden bahsetmiyor, ya da gidenleri iyi tanıdığı için böyle bir şeye ihtimal vermiyordu. Sözünü bitirdiğinde Şahin’e baktı, ne düşündüğünü öğrenmek istiyordu. Ama ay ışığında yüzündeki anlamı görmek mümkün değildi; yüzü mumyalanmış gibi, griyle sarı arası bir renk almıştı.

“İnsan hemen bir şey demek istemiyor. Ama bu işte bir bit

yeniği var gibime geliyor.” Grup komutanı biraz şaşırarak;
“Nasıl yani?”

“Bir şeylerin kokusu geliyor bana.”

“Biraz daha somut konuş.”

“Somutu, düşmana karşılık vermiyorlar. Kaç saattir sesleri de yok. Şehit düşmüş olsalardı, şimdiye düşman girmişti bahçeye. Ama öyle bir şey de yok. Bence hemen yerimizi terk edelim. Yoksa başımıza bir iş gelir. Altından kalkamayız.” Grup komutanı bir şey demedi. Başını önüne eğdi. Sonra tekrar bahçeli evin olduğu tarafa baktı. Son umudunu hiçbir zaman kesmemişti. Böyle durumlarda bakıyorsunuz; bir hafta, on gün sonra gruptan kopan arkadaşınız, ya da sizin öldü diye bildiğiniz kişi karşınızda duruyor. Onun ölüp de yeniden canlanmış gibi oluyor. İnsan önce ürküyor, neden sonra bu şaşkınlığı geçiyor. Ölümü sıyırmış, onun suyuyla yıkanmışçasına bakıyor ona. Bu su onu değiştirmiş, bazı yanlarını yeni görüyormuşçasına şaşa kalırsınız. Değişimin söylenen yargıya sığındığını böylelikle ona esrarlı bir hava kazandırdığını kim bilebilirdi ki? İnsanlar uzun süre görüşemediler mi yine bunun kadar derin olmasa da, böyle bir ayrıntıyı görmesi mümkün olabilir. Belki de ilk görüldüğü zaman ölümle boğuştuğu, göğüs göğüse geldiği, yürek dondurucu soğuğundan etkilenmediği ve geçici de olsa yendiği içindir hissedilen sevinç. Öyle bir sevinç ki hiçbir sevince sığmaz. Duyumsandığında ılık, yürek kucaklayıcı, yapışkan bir koku gibi tüm hatlara çöker ve onun oradan çıkması güç olur. Bu sevinç vücudu dinç tutar. Devinimin, sihrine almış gibi etkiler. İçindeki zerrecikler birbirini tamamlayarak birleşir ve yeni insanı incitmeyecek bir duygu oluşturur. Bembeyaz bir kanın

damara akması ve rengini ona aksetmesine yakın bir şey... Bu yüce duygu elbette ki her insanda olmaz. Onun içindir ki normallere yabancıdır. Gitgide kutsallaşan ve berrak yüreklere nakşolan yoldaşlık duygusu buydu.

Komutan tartışmaya devam ediyordu;

“Diyelim ki biz gittik; tam o sırada Xebat onlar geldi. Beklemediğimizi görseler, hakkımızda ne düşünürler? Şimdiye kadar yoldaşını böyle bir durumda bırakanlar gerilla içinde başını dik tutup, arkadaşlarının yüzüne bakabilmiş mi?” Birkaç sorudan sonra, avcundaki sigarasından bir nefes aldı. Parmak araları loş kırmızıyla bir anda aydınlanıp söndü.

“Söylediklerine, hepsine katılıyorum. Ama zor durumlarda; söz konusu yoldaşlarımızın durumu belli değilse ve çatışma anında -ki bunu kendi gözlerimle gördüm- düşmana karşılık vermemişse, biz hangi mantığa dayanarak bir takımlık gücü imhaya sürükleriz. Şüphesiz yoldaşlığa bağlılık hepimizde var. Bunu içinde duymayan, yaşamayan sağlıklı bir yürüyüşe de sahip olamaz. Bireysel görüşüm bu. Şimdi ise kalan arkadaşlarımızı sağlama almamız gerekiyor” dedi.

İşin ilginç tarafı, Şahin komutanından eskiydi; ondan önce gerillaya katılmıştı. Savaşçılığı onun kadar değildi ama dili ikna etmede güçlüydü. Grup komutanı Dersim’in koşullarını iyi bilmediğinden, eyalete yeni geldiğinden tek başına karar almak istemedi. Buranın koşullarını onlardan daha iyi bilmesinin imkanı yoktu. Araziyi en iyi Şahin bildiğinden, ortak karar almak daha yararlı olacaktı.

Şahin durmadan, burayı terk etmek için ısrar ediyordu.

“Havanın aydınlanmasını bekleyemeyiz. Eğer acele etmezsek, gündüz buralarda kalırsak -zaten yarın buralara

operasyon yapacakları kesindir- çatışmaya girmek zorunda kalırız. Arazi çıplak, yapraklar dökük; kesin kayıp veririz. Kurtulmaya biliriz de. Onun için çabuk karar vermek zorundayız. Geri çekildiğimizi görmüş olabilirler.”

Bir ıslık sesi aşağıdan geldi!

“Düşman” dedi Şahin panik yaratarak. “İzimizi takip etmişler. Kesin yerimizi bilen birileri var aralarında.”

“Tamam burayı terk ediyoruz” dedi komutan. Ama karar verirken de içine garip bir ağırlığın çöktüğünü hissetti.

Herkes tek tek, ses çıkarmamaya dikkat ederek yürüdüler.

* * *

Dolunaylı gecelerde, nahiye'nin girişinde Baba Mansur çeşmesinden süzülen sular keskin bir kılıç gibi parıltı saçarak, toprağın bağrını ikiye bölüyor, Şilk suyuna karışıyordu. Hemen yukarıda Mixondi'yi göz hapsinde tutan yüksekçe bir tepe, diğer adıyla Gaze vardı. Yüksekliğine dikkat çekmek ister gibi, zirvesinde, karanlığın çökmesiyle başlayıp gün ışıyınca kadar yanıp-sönen kırmızı bir ışık vardı. Yükseltiyle Mixondi arasına giren koyu bir hat göze çarpıyordu. Yerleşik ışıklar dağa vurduğu halde onu bir anda yutarak aynı şeklini koruyabiliyordu. Aşağıya indikçe dereler çoğalırdı. En aşağı düzlükte ise Mixondi.

Bir Kürt nahiyesiydi. Devletin direktmesi birkaç evi koruculaştırmışsa da, çoğunluk orta yolu tercih ediyordu. Kim güçlüyse gerçekte onun yanındaymış gibi gözükiyorlardı. Korucu başı kurduğu çeteye civarda ün salmıştı. Kimse onun izni dışında hiçbir yere gidemezdi. Bu yetmiyormuş gibi köylüleri de arada bir denetleyip

pataklıyordu. Artık orada kanunlar geçersizdi. Onun insafına kalmış çete kanunları geçerliydi. Uymayan, karşı koyan, kabul etmeyen, kendi toprağı üzerinde yaşamaması gerekiyordu. Yaşayacaksa da boyun eğmesi, çete kanunlarına uyması gerekmekteydi. Kısacası korucu başı ortadan kaldırılırsa, herkes o günü bayram ilan ederdi. Ama askerler nedense onları fark etmiş, onlardan önce davranmışlardı. Sadece üç kişinin bahçeye girdiğini, başka kimsenin olmadığını görünce cesaretlenmiş, savunma da olmayınca tümünden saldırmak istemişlerdi. Çaresiz dört duvar arası kafes sayılırdı. Her taraf tutulmuş, kurtulma ihtimali ortadan kalkmıştı.

Gerilla savaşında; bir eylemde saldırı hedefi düşürmezse bir kademe geri çekilir; savunma ağır silahlarla hedefi etkisizleştirene kadar döver. Saldırı grubu tekrar harekete geçer. Bazen savunmanın ateş altında da ilerlediği olur. Bir nevi saldırı, soluk almaya zorlandığında savunma ikinci bir nefes borusu gibi ciğerlere açılır. Ve tarafını besler. Onun içindir ki, istisnalar dışında bütün saldırıların savunmaları olur. Diyelim saldırı grubu eylemi başarıyla yaptı; bulunduğu yerden geri çekilme yapacak. Zorlanmadan geri dönmeleri için kalan, ya da düşmeyen mevzi yoğun ateşe tutulur, öyle ki karşı güç kafasını kaldırmaya fırsat bulmaz. Böylece grup kayıp vermeden, zorlanmadan geri çekilir. Savunmanın olamaması, saldırı grubunun zorlanacağı hatta kayıp vereceği anlamına gelir. Kritik yerlerdeyse kurtulma ihtimali aşağılara düşer, solukları kesilir.

Bin dokuz yüz doksan beş aralık ayının soğuk bir gecesi idi. Düşündükçe; neredeyse heyecandan kalbi duracaktı. Gözlerini kırışe bırakmış bugün olanları ikinci kez yaşıyor, kendini pamuk kadar hafif hissediyordu. En sonunda her şey arzuladığı gibi olmasa da, önceden senaryosu hazırlanmış ve oyuncular tek tek oynamıştı rollerini. Lise yılları boyunca düşlediği kadar olmamıştı. İnsan hiçbir zaman hayal ettiklerinin aynısına ulaşamazdı. Yaşadıkları ya da sonunda kavuştuğu şey, hayal ettiğinden çok daha gerideydi. Onun için isteği sürmeye, ta ki düşlediği ortama az da olsa ulaşınca dek sürecekti. Bazen kızdığında ya da kendini kaybettğinde, bu düşüncesini unutsa da sonradan hatırlardı. Günlerce de unuttuğu olurdu. Hele lise sondayken aşka tutulduğundan bunları hatırladığı da olmazdı. Neyse ki şimdi bir yuva kuracaktı. Önemli olan buydu.

Dışarıda hafif yağan yağmurun sesini dinledi. Okul dönüşlerinde, yağmur yağarken yürümeyi seviyordu. Zamanı uzatmak için ve biraz da olsa bu duyguyu tatmak için yavaş adımlarla yürürdü. Islanıyor olmasına aldırmaz; sevinir, utanmazsa ya da çevredekiler bakmazsa aynasını çıkartıp sokak ortasında kendisine bakardı. Çünkü şuandaki halini çok merak ediyordu. Bu merak içinde günlerce dolaştı. Her geçtiği yeri meraka boğdu. Yine böyle yağmurlu bir günde içeri girer-girmez elini aynaya uzatıp suretini izler; yine de umduğu gibi bulamazdı kendini. Yoksa içeri girince büyü mü bozuluyordu yağmur ıslaklığının? Sadece yağmurda mı vardı böyle bir boya? O ki, sürüldüğünde insanı büyülüyor, desenlere ayırıyordu. Liseyi bitirdiğine göre böyle anıları bitmiş olacaktı. Dış dünyaya çıkıp insanların arasına karışması okula bağlıydı. Bunun dışında rahat çıkamazdı.

Bir yandan evliliğe korkulu bir merak duyuyor, diğer yandan genç kızlığına ilişkin her şeyin bitip eridiğine üzülüyordu. Yeni yaşamı nasıl olacaktı? Onu da tasarlayamazdı. Müstakbel kocasıyla lise yıllarında, okulda tanışmıştı. Pek de güzel olduğu söylenemezdi. Yalnız iri, şehla gözleri, onunla konuşanlarda gizli bir saygınlık uyandırıyor. Gözleri açık, üzüm sarısı rengindeydi. Onunla konuşan hangi gözüne bakacağını kestiremezdi.

Üç kız kardeşiler ve evin en büyüğüdü. Yirmi bir yaşına yeni girmişti. Anne ve babasından başka onlarla birlikte yaşayan yaşlı bir nenesi vardı. O gece misafir olarak da müstakbel kayın babası kalıyordu. Düğün işlerinden dolayı geç kalmış ve ısrarları kıramayıp geceyi orada geçirmeye karar vermişti. Samimiyeti babasının arkadaşı olmasındandı. En çok da utandığı için, odadan dışarıya çıkamamıştı. Utancı nedendi bilmiyordu. Oysa kayınpederi de herkes gibiydi. Fazlalılığı yoktu kimseden. Utangaçlık alışagelmış bir şey gibi olmuştu. Sanki utanmakla kendini zor bir sınavdan kurtarıyordu. Böyle bir anı atlattığında gizliden seviniyordu.

‘Yağmur şiddetlendi herhalde’ diye düşündü Fatoş. Çünkü pıtırtilar yükselmiş, saçaklardan akan sular çoğalmıştı. Yeryüzü ve gökyüzünün öpüşmesiyle bereketler yağmıştı. Bunun sonucuydu yağmur.

Ya çeyizi, az olmayacak mıydı? Evini doldurabilir miydi? Ziyaretine gelen komşularına çeyizini gösterecekti. O zaman ağzı açık halde izlemeliydiler.

Babası zaman zaman annesini dövüyordu. Acaba kocası da böyle yapacak mıydı? Her bir kadının insan olduğunu unuttur, ya da onun da bir erkeğin sahip olduğu haklara sahip

olmadığına inanıyorsanız, kendinizi gözden geçirmeniz gerekiyordur. Ya da insani duygularınızın çöktüğüne yönelik düşünceleriniz çoğalabilir. Evlilik duvarı işte! İlişkileri baltalayıp önüne set çeker. Örneğin; genç kız olduğundaki gibi hayaller kuramazdı. Çünkü nereye hayal kursa, hemen önüne setler çekilirdi.

Şimdi dışarı çıkıp gezmek isterdi. Karanlıktan korkuyordu. Ama olsundu. Yağmur yağıyordu ya! En çok da koruculardan korkuyordu. Bazen gecenin en olmadık saatlerinde insanı rahatsız ederlerdi. Kafalarına geçirdikleri yağlı şapkalarıyla, askeri elbiseleriyle uyuşmayan bıyıklarından tiksindi. Başkaları tarafından insanlıktan çıkarılmış; tasmalanmış da hem cinslerinin üzerine kirli pençeleriyle saldırıyormuş gibi. Subayların yanında sesleri kesilir, kuyruğunu kısar, kul-kölece söylediklerini yerine getirirlerdi. Asker onları kendinden biri gibi görmezdi. Bir defa okul dönüşünde görmüştü; bir asker karakola gelen korucuya kızmış ve şöyle demişti; ‘Ulan kıro, iki saattir neredesiniz? Burasını babanızın ahırını mı zannettiniz?’ Korucu kötü bir Türkçe’yle askeri geçiştirmiş ve karakola girmişti. Asker de bir it gibi onu izlemişti. Asker olmasaydı küfrü yiyecekti ama korkuyordu. Gözleriyle Fatoş’un bütün elbiselerini çıkarmış, dolgun memelerine, iri kalçasına göz koymuştu. Fatoş kendini çıtırçıtır caddede yürüyor hissetti. Ve köşeyi dönmek için can atıyordu. Kurtulunca da rahatlıyordu. ‘Bunları düşünmenin sırası mı?’ diye kendine kızdı. Heyecanlanmıştı. Yarınki düğünü düşünmeli, nasıl hazırlanacaktı? Yağmur susmuştu. Saçaklardan akan sular, son damlalarını yere akıtıyordu. Dışarıda rüzgar başlamıştı. Hafif bir tıkırtı duydu. Ya da ona öyle geldi; kapı çalışı gibi

bir ses. Yağmur sesi de olabilirdi. Ama yağmur yoktu. Çoktan dinmişti. Zaman zaman insan kendiliğinden de ses duyabilirdi. 'Böyle bir şey olabilir' diye düşündü. Lambayı söndürüp tekrar yatağına uzandı. Demin ki sesin aynısını yine duydu. Bu kez korktu. Bir farenin çıkardığı sese benziyordu. Bir yeri kemirip bırakması gibi. Başka bir hayvanda olabilirdi. Nedense, insan düşünce yoğunluğundayken böyle şeyler duyardı. Düşüncedeki ses bazen dışarıya taşabiliyordu. Bir çığlık, tiz bir ses ya da bir sesleniş duymak isterseniz onu duyabilirsiniz. Her istediğiniz sesi duyabilirsiniz. Yeter ki buna hazır olun. O ses hemen dudaklarını, kulak memenize dokundurup duymak istediğiniz sesi çıkarır. Bunu çok yapınca da bazen dışarıya sızabiliyor. Bu tıkırtı böyle bir şey olmalı. Çok geç olduğundan uyumaya karar verdi. El yordamıyla üzerindeki gelinliği çıkardı. Ama o sesi yine duydu. Bu kez daha canlıydı. Gerçekte duymuş gibi inanmak istemedi. 'Duymak istediğim sestir' diye düşündü. Hem düşündüğü gibi olmasa da anne-babası ve müstakbel kayınpederi vardı. Onlar kapıyı açabilirlerdi. Toprak evlerde, kırışlerde ve kalabalık eşyalar arasında hayvanlar daha özgür yaşayabiliyor. Onlar olabilir.

Tıkırtı sabırsızlaştı.

Babası bir duysa hemen odadan çıkıp, o sert sesiyle 'Kim o?' diye soracaktı. Gelgelelim duymamıştı. Korucular ya da özel timler olabilirdi. Evlerinin nahiye merkezinde olmaması, bütün dikkatleri üzerine topluyordu. Kaç defa o ve annesi 'Buradan taşınalım' diye söylemişlerdi ama baba dinlememişti. Yeni bir ev yapmak kolay değildi. Ondan dolayı bırakamıyordu babası.

Kapı açılmadığından ses devam ediyordu. Anne ve

babasının karanlıkta pıs pıs konuştuğunu duydu. Büsbütün korktu. Demek özel timler ya da koruculardı. Sarkık bıyıklı, pis adamlar! Onlar olmazsa anne ve babası neden yavaş konuşma gereğini duysundu ki? Sonraki konuşmalarında müstakbel kayınpederinin de orada olduğunu anlamıştı. Hepsinde sezilebilir bir korku, bir tedirginlik vardı. Erkekler de korkuyordu. Hele kapının arkasında, kapıyı çalan kişinin kim olduğunu bilememeleri onları tümünden ayaklandırmıştı. Bir katil, yolunu şaşırmış bir canı de olabilirdi. Bunun olmaması için bir neden yoktu. Yıllardır süregelen savaş, ortalığa bir sürü resmi çete çıkarmıştı. Annesi yanına geldi.

“Ne oldu anne?”

“Kızım dağdakilerin kılığına girmiş timlerdir. Geçen amcalarına da gitmişler. Onları denedikleri gibi bizi de denemek istiyorlar. Eğer onlara bir şey verirse vah halimize. Yok onları başımızdan kovarsak iyi. Beni iyi dinle; şimdi beraber kapıya gideceğiz. Sorarlarsa ‘Evde erkek yok’ diyeceğiz. Onun için de kadın başımıza kapıyı açamayız diyeceğiz. Evde yalnız bizim olduğumuzu duysalar, fazla ısrar etmezler.” Sonra hemen konuyu değiştirdi. “Şu tersliğe bak. Tam da düğünden bir gün önce. Böyle terslikler hep önemli günlere denk gelir. Ya babanı alıp götürürlerse? Ne yapacağız o zaman? Ya Baba Mansur, yetiş!”

Salona beraber girdiler. Annesi Fatoş’un önünde durdu. ‘Kim o’ diye sormaya korkuyordu. Çünkü erkekler varken, kadın haliyle kendisinin, kızının sorması korkutuyordu onu. Fatoş’un yüreği hızlandı. Annesinin sormaya cesaret edemediğini anlamıştı. Anne kendini toparlayıp sorabildi;

“Kim o?” dedi, sesi boğazında tılandı.

Bir sarhoşun konuşmasına benzer sesler geldi. Ama ne

söylediği pek anlaşılmıyordu. Anne bir daha sordu;

“Kim o?” Bu sefer sesi açılmıştı. Beş altı kez daha avazı çıktığı kadar “Kim o” diye bağırabilirdi. Kapının ardında yorgun, uykulu bir ses konuştu;

“Benim, kapıyı açın!” dedi. Zorlukla konuşuyormuş gibi bir ses tonu vardı. Anne kim olduğunu, nereden geldiğini sormadan;

“Evde benle kızımдан başka kimse yok. Onun için kapıyı açamayız.”

“Kapıyı açın!” diye emir verdi yorgun ses. “Beş dakika oturup gideceğim, hadi açın şu kapıyı.”

“Kapıyı açamam, evde erkek yok.”

Ama ses durmadan kapıyı açmaları için ısrar ediyor, hafif yumrukluyordu. Sanki bir an önce çektiği acılardan, kapının açılmasıyla kurtulacaktı. Hala yumrukladığına bakılırsa, kadının söylediklerini umursamıyor, ha bire açın kapıyı diyordu. Ana tereddütte kaldı. Erkekler salonun oda kısmına yetiştii yerde, karanlıkta bekliyorlardı. Her şey kadına yüklenmiş, sırrı çözmesini beklemişlerdi. Ana tek başına karar alamazdı. Onun için erkeklerin yanına döndü. Fatoş tek başına kaldığını görünce yeniden korktu. Çünkü dışarıdakiyle yalnız kalmıştı. Nefesini duyabiliyordu; ciğerlerini sıkıştırmış gibi hırıltılı çıkmaktaydı. Korkusu büyüdü. Onunla arasında bir tahta parçasından başka bir şey yoktu. Tahta parçası onu koruyamazdı. Elinde olmadan bacakları titredi ve bir iki adım geriye attı. Ya şimdi tahtalar çatırdayıp bu kişi ortaya çıkarsa, ne yapacaktı? Şimdiye kadar böyle bir şey başına gelmemişti. Erkeklerin köşede pısırp kalması onu büsbütün öfkelenlendirdi. Öyle ki bir an korkuyu unuttu. Kapıdan korktuğu kadar onu açma isteği,

içinde karşı konulmaz bir şiddetle uyanıyordu. Babasının, kızdığında annesine, kardeşlerine ve ona erkeklik taslaması bu olay karşısında fos çıkmıştı. Gücü kadınlara yetiyordu demek. Güç ayrışımını gördüğünden dolayı da sevinç duydu.

Babası;

“Kim olduğunu iyice sormadan kapıyı açma” dedi emirvaki.

“Ne yapayım ya? Kim olduğunu bile bilmiyorum. Adam kapının arkasına yaslanmış, nasıl bileyim?” diye kocasına çıkıştı. Adam karanlıkta karısının yüzünü görmediği için bir şey demedi. Başka zaman olsa, ne kadın böyle kocasına çıkışabilir, ne de kocası karısını dinleme zahmetinde bulunurdu. Zaman bir anda her şeyi ters yüz etmişti. Şimdi kadın ona kızıyordu.

Fatoş tam annesinin yanına dönecekken, annesi geldi. Kızın ellerini bulup sıktı. Aynı mesafede durup tekrar sordu;

“Kimsin, adını söyle!”

“Misafirim” dedi ses.

“Bu saatte misafir mi olur? Evde benle kızımdan başka kimse yok. Kapıyı açamayız.”

“Beş dakika oturup gideceğim.”

Kadın ne yapacağını düşündü. Özel timler, korucular bu kandırmacıyı çok yapıyorlardı. Kapıyı açtın mı gittin demekti.

“Misafir de olsan, kim de olsan açmıyoruz kapıyı” dedi kadın kızmıştı.

“Kapıyı açın, yoksa kırarım.”

Yorgun sestten bunu beklemiyorlardı. Çünkü sürekli alttan almış, tatlı dille rica eder bir ses tonuyla konuşmuştu. Kapıyı açmazsa timlerin kapıyı kıracağını biliyordu. Eğer ‘Neden

açtınız?’ diye sorarlarsa; ‘Nasıl olsa siz kırıp girecektiniz, ha siz kırıp girmişsiniz, ha ben açmışım aynıdır.’ Kapıyı kırarak içeri gireceklerini düşündükçe öfke tuttu. Kaç kişi olabilirlerdi acaba? ‘Biri konuşuyor, diğerleri de evin etrafını tutmuşlardır’ diye düşündü ana. Işığı yaktı. Çengeli indirdi. Kapıyı yavaş yavaş açtı. Yüreği heyecandan çatlayacak gibiydi. Kapıyı sonuna kadar açmıştı ama kimseyi göremedi. Biri kapıyı çalıp, kaçmış olmasın? Olamazdı. O zaman neden bu kadar ısrar etsindi. Çekinerek bir adım atıp sağ tarafa baktı. Kimse yoktu. Öbür tarafta bir adam sırtını duvara dayamış ona bakmaktaydı. Kadın dehşetle irkildi. Bir çığlık attı. İnce bir sızı vücudunu ezerek geçti. Her tarafı tutulmuşça konuşamadı. Biraz kendini toparlayarak; “Kimsin, ne istiyorsun?” diye sorabildi. Adam güçlkle sırtını duvardan çekti. Kadının sorularını cevaplamadan, ona doğru bir adım atacaktı ki, bir çuval gibi kadının ayak ucuna yığılıp kaldı.

* * *

Duygusunda sesleri gömülüydü. Üzerinde bir çıtırtı yükseldi. Göğsünün içinde bir hayvan mı geziniyor, yoksa bir yerleri mi çöküyordu? Bir başka dünyaya göçtüğünden habersizdi. Uzandığı yerden yukarıya; gökyüzüne bakmaya çalıştı. Gökyüzü yoktu. Renksiz bir boşluk uzanıyordu. Ne başlangıcı, ne de sonu görünmekteydi. Doğrulmaya çalışsa, bacakları ağırlığına dayanamayacak, kırılacaktı. O denli yorgundu. Etinin kemiğinden sıyrılmış olduğunu sandı. Mümkünü yoktu doğrulmanın. O artık bir ölüydü. Ölüm, bir militanın bedenine dağılmaktaydı. Çevresinde birinin nefes

alıp-verdiğini hissetti. Dinledikçe daha yakından geliyordu bu ses; kalbinden çıktığını duyarmışçasına. Az kalsın çıldıracaktı. ‘İçimde benden başka biri mi var?’

Gökyüzü ve yıldızlar neredeydi? Tanıdık hiçbir şeye rastlayamadı. İçinin yangınlarla kavrulduğunu ve bunun gözlerini dumanlandırıldığını hissetti. Ufak, beyaz bir benek havada belirdi. Gitgide çoğaldı. Ve büyüdü. Sanki onu tümünden içine çekmek için büyüüyordu. Bulunduğu mekan da neresiydi? Ne suç işlemişti de, böyle bilinmeyen bir köşeye atılmıştı. Yabancı olduğu bir kalıptaydı. Elleri, kolları hele şu içinde bir hayvanın dolaştığı göğsü, onun değildi şimdi. Ödünç girmişti bu vücuda. Peki bu nefes alıp-veren de kim oluyordu?

Çağlayan. Büyük bir çağlayan; insanın içinde kaybolduğu bir çağlayan. Sesi kulaklarında uğulduyordu. Belki de kendinden geçme, acıları duyamama, hepsi, hepsi bu sestten dolayıydı. Ya da bir ilaç gibi sürekliliğiyle acılara karşı savaşıyor, onları alt ediyor ve sonra insanı yumuşak bir dinlenmeye çekiyordu. Ölüme birkaç kırım yaklaştırmış gibi. Neredeydi? Neden bu soğuk toprakta uzanıyordu?

Yeniden, ölüm girdabından diriliyormuşçasına gözlerini açtı. Yorgunluğu bedenini dolaşıyordu. Çok kan kaybettiğinden, derisi kemiğine yapışmıştı. Patlattığı bombanın basıncından öteye fırlamış olduğunu gördü. Sol kolu kırılmış bir dal gibi cansız, aşağıya sarkıyordu. Bir inleme sesi geldi. Aynı zamanda kendisinin de inliyor olduğunu anladı. İyice düşündü. Buraya niçin gelmiş ve ne olmuştu da şimdi inliyordu? Sonunda hatırladı. Ve inleyenin de Tekoşin olduğunu düşündü. Bütün gücünü toplayıp, ona doğru sağ yanı üzerinde süründü. Yetiştii. Tek eliyle başını

dizine koydu. Keskin bir yanık kokusu üzerine sinmişti. Uzun saçlarından ellerine ılık bir sıvı bulaştı, içi geçti.

“Tekoşin, Tekoşin, Tekoşin!”

Kısık sesle uyandırmaya çalışıyordu ama inleme sesi bile kesilmişti. Bir daha çağırdı. Ama nafile. Ay beyaz, sihirli bir tül gibi üzerini örtmüştü Tekoşin’in. Sanki bu sihirli tül konuşmasını engelliyordu. Sessiz bir görüntü gözlerinde donup kaldı. Biraz dan gece sesiyle onu çağıracaktı Tekoşin. O zaman donukluk eriyip gidecekti.

İçine bir kuşku düştü ama doğruydu. Yirmisinde ki genç, diri, güzel kız ölmüştü. Xebat etrafında olup bitenlere aldırmadan Tekoşin’in boynuna sarıldı ve hıçkıra hıçkıra ağladı. Bombayı patlatırken ki son gülümseyişi gözlerinin önünden gitmiyordu.

Bir şeyler yapması gerekiyordu. Asker ve korucular, evin etrafını sararak, havanın aydınlanmasını bekliyorlardı çünkü.

İki yoldaşını kaybetmişti. “Acaba dönse miydi? Sağ dönmem arkadaşlarımda nasıl bir düşünce uyandıracak? Kötü bir şey düşünecekler miydi? İki arkadaşını bırakıp geldi demezler mi?” Diğer yandan duygularına uymaması gerektiğini düşündü. Bombayı kendinde patlatmıştı ama mucize eseri kurtulmuştu. Kendinden bir parçayı burada bırakamazdı. Dağ ona daha da uzak göründü. Onu dolduran donuk beyazı ışık, aydan çıkmıyormuş gibi; ardına zayıf gölgeler akıtıyor, içine karabulutlar girmişçesine rengini bulandırıyor.

İkinci kez ölüm kararı aldı. Bombayı kılıfından çekti. Birden bire şimşek gibi bir düşünce kafasında belirdi.

“Şahin! bu olayın tek tanığı benim. Eğer parti doğru bilgilendirilmezse Şahin’in yaptığı ortaya çıkmayacak. Parti

yanlıř bilgilendirilecek.” Yine de ikilem arasında dūřündū durdu. Karar veremiyordu. “Tekořin saęken onu bırakıp gitmedim. Ŗlūme kadarda birlikte yūrūdūm, ama Ŗlmedim.” Vicdanı rahattı. Tekořin ile fısıltıyla konuřmaya bařladı; “Sana söylemiřtim, o alçaęa kalmaz! Bir gūn yaptıęı açıęa çıkacak diye. Eęer saę kurtulursam onu kendi ellerimle vuracaęım. Sana söz veriyorum.” Eęilip Ŗptū. Ama Tekořin bu kez gūlūmse yemedi. Kopamıyordu, yapıřık iki canı bir bıçakla ikiye ayırmak gibi bir řeydi. Kendini yalnız hissetti. Ay ıřıęında onun ayak ucunda bekledi. Yūreęi bir sabun gibi erimiř, yanı bařına, topraęa dōkūlmūřtı. Aklı ondaydı hala. Arkasına baka baka sūrūndū. Kūlahı aklına geldi, unutmūřtı. “Kūlahımla geri dōneceęim” sōzūnū anımsadı. Dōnūp onu aldı. Sol tarafı bomba parçalarıyla yaralandıęından, sol kolu tutamadıęından sūrūnerek, gitmek kolay olmayacaktı. ‘řimdiye çoktan bahçeyi çembere almıřlardır’ diye dūřūndū. “Eęer birileri beni gōrūrse zaten vurur.” Kendi de istedi. Çūnkū arkadaşlarını bırakamıyordu. Bundan dolayı çıkarken de kendini onlardan gizleyerek çıkmadı.

Bahçe kapısı tarafından sesler geliyordu. Ama tam olarak nereden geldięini çıkaramadı. Konuřulanlar anlařılmıyordu. Açmayı denedi ama tek elle açılacak bir kapı deęildi. Sūrekli kan kaybettięinden bařı dōnūyor, halsizlięini hissediyordu. Sırtūstū uzanıp kapıyı iteledi ve açıldı. İleride yanan bir sokak lambasını gōrdū. Demek ki her hangi bir çıkıřta onu gōrebileceklerdi. Tok bir ses duydu. Hemen kendini bahçe duvarının dibine attı. Bir řey eve isabet etmiřti ki ev alevler içinde kaldı. Tank olabileceęini dūřūndū. Bahçe duvarını takip ederek kapıdan biraz uzaklařtı. “Belki çıkacak bařka

bir yer bulurum” inancıyla. İlerde sokak ışığının sızdığı bir insanın karın üstü sürünerek geçebileceği, kare biçiminde bir delik gördü. Su kanalı olarak yapılmıştı. Evin tersi yönünde olduğundan dikkat çekemezdi. İçine girip sürünerek kurtulabilirdi.

Sokaklar sessizdi. Sokak lambaları ve ay ışığından başka kimse yoktu. Küçük bir dereyi geçerken, suyunu içip-içmemekte tereddütlüydü. İçinde karşı konulmaz bir susamışlık, aklını çeliyor, düşüncelerini dağıtıyordu. İyi biliyordu ki bu yaralı haliyle su içerse ölecekti. Elini batırıp, ıslanmış parmaklarını sadece diline sürdü.

İlk eyleme geldikleri yol ayrımına vardı. Buraları iyi tanımadığından nereye gideceğini bilemiyordu. ‘Buluşma noktasına’ diye düşündü. Hava soğuduğundan yaraları daha da ağrıdı. Hareket ettikçe kan kaybı artıyordu.

Çıktığı tepe dik yokuştı. Bu daha da yürüyüşünü engelledi. İki adımda bir düşüyor, ses çıkarmamak için kendini zor tutuyordu. Tepenin yarısına varınca durmak zorunda kaldı. Sert bir rüzgar yaralarını sarstı. Artık yürüyemeyeceğini anlayıp uzandıktan sonra, bir ıslık çaldı. Ama kimse yanıt vermedi. Bir süre ayın silikleştirdiği yıldızları seyretti. Geldiği yere tekrar dönmeyi düşündü. Orada en azından ormanlık arazi vardı. Gaze’nin yamaçlarında kendini saklayacaktı.

Asfaltta kaplumbağa yürüyüşüyle ilerlemeye başladı. Yolda yürümek tehlikeliydi. Ama arazinin içinde de yürüyemezdi. Gitgide yaralarının şiştiğini hissetti. Dizleri emeklemekten kan içinde kalmıştı. Ve bu izleri yolda kalıyordu. Her tarafı dağlanmışça acı duymaktaydı. Vücudunu taşıyan bilinci, bir sınamanın eşiğinde; dizlerinin bağı çözülmüş, hareketle

durgunluk arasında ki o müthiş çelişkiyi yaşıyordu. Vakit geç oluyor, ona rağmen yürüyemiyordu. Üzerinde ki eşyalarını; bir küçük defter, iki kalem(kalemlerden bir tanesini attı, diğerini ise cebine koydu. Çünkü bu kalemi ona Tekoşin hediye etmişti)mendilini ve üst üste sardığı naylon ipi(bunu da yırtılan ayakkabısını dikmek için bir köyden almıştı) ve daha seçemediği bir çok şeyi yolun aşağısına attı. Ama yinede vücudu ona ağır geldi. Bir yükten sarkan halat parçası gibi cansızlaşan kolu sarkıyordu. Şutik parçasıyla boynuna asacaktı; yoksa yürümesini engelliyordu. Yeleğini ısırıp zorlukla çıkardı. Şutiğini çözmeye çalıştı, ama başaramadı. Bu kez de açtığı palaskasını, raxtını takamıyordu. Başını raxtının üçgen kemer kısmına geçirip, tekrar yoluna devam etti.

Yağmur başlamıştı. ‘Kan izlerini silmek için de olsa yağmurun yağması iyiydi. Nereye gideceğim?’ bu soru kafasından çıkmıyordu. ‘Arkadaşlarım nerededir acaba?’ diye kendi kendine sordu. Mixondi’nin hangi evi korucu, hangisi değil bilemezdi. Herhangi birisinin kapısını çalacaktı. Ama bir de korucu evine denk gelirse, onu hemen karakola teslim ederlerdi -ki bunu daha önce duymuştu-. Ağrıları yetmiyormuş gibi bir de bunları düşünmeye başladı. Kesinlikle ele geçmeyecekti. Bunda kararlıydı. Kararı, kurtulmaya olan inancını bulunduğu derin çukurdan sırtladı. Ve yukarıya dek taşıdı. Göz kamaştırıcı bir parlamayla inancı yenilenmişti. Kurtulacaktı.

Yoldan yukarıya çıkmıştı ki, hem ayın batmasıyla hem de havanın bozulmasıyla birlikte oluşan karanlıkta evi fark edemedi. Yalnızca yürüdüğü patikanın bir yere ulaşacağını tahmin ediyordu. Onunla ev arasındaki bir derecikte yine su

şırıltısı içini yaktı. Kenarında biraz dinlendi. “Ya korucu eviyse.” Kendisini bu halde savunma imkanı da yoktu.

Yağmur dinmişti. Evin kapısına vardığında heyecan tuttu. İstese de bu saatten sonra, kendini sağlam bir araziye atamaz, yarı yoldayken yakalanırdı.

Kapıyı açan onu direk görmesin diye kendini yana verdi. ‘Nasıl bir karşılama olacak’ diye düşündü.

İmkanı yok artık, ayakta duramazdı.

Kadının ayak ucuna düşen Xebat’ın kendisiydi. Kadın çığlık attıktan sonra, sırtüstü döndü ve kadına "Sus" işareti yaptı. Kadın elini dizine vurarak acıdığını gösteriyordu. Yüzünü çevirince; bir genç kız, ihtiyar kadın ve iki adamı görmüştü. Herkes canını teslim etmişçesine, konuşma yetisini, birdenbire kaybetmiş, donmuştu. Kimse salonun ortasında bitiveren bu büyüğü bozmak istemiyordu. Ya da konuşmalarına, kötü bir şeyin neden olacağı korkusundandı konuşmamaları. Herkesin ağzını açacak cesarete olmadığını anlayınca;

“Yahu sizde vidan yok mu, kaldırın beni buradan!” dedi.

Yaşlı kadın ve iki genç kız(Fatoş’un kız kardeşleri de annesinin çığlıklarını duyup uyanmışlardı) onu kaldırıp içeri taşıdılar. İçerdeki adamlar şaşkınlıkla taşıyanlara bakıyorlardı. Çünkü onlara ‘İçeriye getirin’ diye bir şey söylenmemişti. Ama onlar kadının doğasındaki koruma duygusuyla onu içeriye almışlardı.

“Döşeğin üzerine naylon örtün ki, döşekte kan izi kalmasın” dedi mırıltıyla. İçerdekiler, ölmek üzere olan, gizemli adamın pür dikkatliliğine hayran kalmaktan kendini alamadılar. Gizemli genç içerdeki adamlara;

“Siz hiç yaralı görmediniz mi? Neden gelip yardım

etmiyorsunuz?” Bu soru üzerine kendilerinin orada olduğunu yeni fark etmiş gibi ayak değiştirdiler, ne yapacaklarını bilmeden boş yüzlerle, kan içindeki gence bakıyorlardı. Kanın çok aktığını ve gizemli gencin ölmekte olduğunu görünce, işin ciddiyetini anladılar. Fatoş ve nenesi ağlıyordu. Adamlardan biri(evin reisi) kendini toparlayıp bir soru sorabildi.

“Sana ne yapalım?”

Xebat zorlukla;

“İlaç var mı?”

“Yok” dedi kuru bir sesle.

“Hiç mi yok?”

“Hiç yok.”

“Ne yaparsanız yapın, köylülük tecrübelerinizi kullanın, kanımı durdurun.” Kadın biraz düşündükten sonra, elinde bezlerle şöminenin yanına gitti ve yanan ateşin kenarına bıraktı. Fatoş’u yanında beklemesi için uyardı. Sadece kadının duyabileceği bir sesle;

“Ana önce yaralarımı sıcak suyla yıka.”

“Tamam oğlum” dedi ona.

Ev halkı ilk defa böyle bir olayla karşılaştığı için ne yapacaklarını bilemedikleri gibi telaşlıydılar da. Ana sıcak suyu yanına götürdü.

“Hadi oğlum, elbiselerini çıkart.”

Bir elinin tutamaması bir yana, utanıyordu. Ananın gözünden kaçmadı bu;

“Utanma oğlum, bizde senin ailen sayılırız.”

Oyalanarak elbiselerini çıkartmaya çalıştı. Ana çıkaramayacağını görünce; yardım edip gömleğini çıkardı. Kadının tüyleri ürperdi; bu adamın bütün vücudu yaralıydı

“Uf”... diye bir ses çıkardı dayanamayarak. Herkes gelip baktı. İki adam, vücudunun bu yaralarına bakmaya dayanamadılar adeta çöker gibi yerlerine oturdular. Kadınlar daha girişkendi. Kadın bezi sıcak suya batırıp, Xebat’ın yarasına değdirince, keskin acıya dayanamadı ve bağırdı. Ana korktu, titrek bir sesle;

“Oğlum, bir şey olmadı ya?” Xebat bağırdığından dolayı utandı. Kadının yüzüne bakamadı.

“Ana suyu biraz ılıklaştır, yakıyor” dedi ve gülümsemeye çalıştı. Ev halkı sevinmişti gülümseyişine. Demek ki iyiydi. Onlar da gülümsediler. Yarasını iyice temizleyip şömineye bıraktığı bezi getirdi. Xebat yattığı yerden kafasını kaldırdı. Bez yarısına kadar yanıp kül bağlamıştı.

“Ne yapacaksın onu ana?”

“Yaraların üstüne basacağım.”

“Yararlı olur mu?”

“Kanı durdurur.”

İnanmadı ama başka çaresi de yoktu. Bu kez bağırmamak için kendini tutacaktı. Yanık bezi yaralarına bastırınca bağırmadı. Beş dakika sonra kanı durmuştu. Biraz rahatladı. Ve gözlerini yumdu. Ev halkı da bu sessizliğe saygıyla uydular. Bir saat sürdü böylece. Saat üçe geliyordu. Sabah erkenden peşine düşeceklerine emindi. “Yoldaki kan izlerimde silinmemiş olabilir.” Şafak atmadan, evin dışında bir yerlerde saklanması gerekiyordu.

Her iki adam Xebat’ın karşısında, sandalyede oturmaktaydılar. Evin reisi olan adam;

“Ne yapacaksın? Bu halinle nereye gideceksin?” Xebat gücendi. Onu değil de kendi güvenliğini düşünüyordu adam. Ona güvenmediklerini hissediyordu. Sorularını

cevaplamadan;

“Kaldırın beni” Fatoş’la kızkardeşi koluna girip kaldırdılar. Ev halkı bir şey söyleyeceğini ya da bir şey olacağını bilir gibi onun etrafını aldılar.

“Bakın, benim bu halimle gidebileceğim bir yer yok. Bu alana yeni geldim. Yani batıdan.” Sonra kayınpeder, bu halinin nedenini sordu. Xebat onlara anlattı. Herkes defalarca şaşarak dinledi. Hele baba daha fazla şaşırdı. Çünkü korucu başının ne olduğunu, o hepsinden daha iyi biliyordu. Kadın hangi örgütten olduğunu sordu; PKK’li olduğunu söyleyince inandılar.

“Bizim de bir akrabamız dağa çıkmış. İsmi Haydar, tanıyor musun?” diye sordu ona.

“Tanıyorum.” Ana heyecanla;

“Sağ mı?”

“Doğru.”

Ev reisi yanıtını alamadığı soruyu yineledi;

“Seni ne yapalım?” Adam Xebat’ın vereceği yanıtı beklemedi. Kim bilir yine onun susacağını düşündü ve devam etti;

“Seni evde saklayamayız. Burası yol üstü sayılır, gelen giden çok olur.” Bunun üzerine yaşlı kadın oğluna akıl verdi.

“Yok, yok bir yere gitmesin, onu çatıda saklayalım” dedi safça. Adam öfkeyle annesine baktı.

“Hayır nene, evde kalamam. Yolda kan izlerim var. Bir şey olursa ilk arayacakları yer burası olur.”

“Ya, seni nereye götürelim?” diye adam sabırsızca sordu. Xebat yalnız konuşmak istediğini söyledi adama. Yalnız kalınca;

“Beni karşıdaki ormana götür. Ve aileni tembihle.

Geldiğimi kimseye söylemesinler. Sizin için de iyi olmaz.”

“Orayı nereden tanıyorsun?”

Xebat bir şey söylemedi. Sonra adam, sahte, babacan bir pozla;

“Bak oğlum; baban yaşındayım. Beni dinle. Ölmek üzeresin. Gel karakol yakınken götüreyim seni, teslim ol.”

Xebat sarsıldı. Ama yine soğukkanlılığını elden bırakmıyordu. Öfkesini zor gizleyebildi.

“Bak amca, sen ne dediğinin farkında değilsin herhalde. Eğer teslim olsaydım zaten korucu başının bahçesindeydim, o zaman teslim olurdum. Buraya kadar da yürümezdim. Ele geçmemek için kendimizde bomba patlatmazdık. Böyle şeyleri bir daha söyleme. İyi olmaz” dedi ve adama kızdı.

“Sen kesin gidersin. Hava soğuk. Dışarıda bu havada iki saat kadar bile kalamazsın” diye üsteledi adam.

“Sana bir daha böyle şeyler söyleme demiştim. İhanetin sığağı, soğuğu mu varmış?” Adam konuyu değiştirdi;

“Yemek yiyecek misin?”

“Hayır yemiyorum” dedi sertçe. Kadın giymesi için, Xebat’a bir yün kazak verdi. Bunun üzerine Xebat;

“Kalan askeri elbiselerimi yakın, başınıza bela açmasın.”

Başka bir şey giyip-giymeyeceğini kimse sormadığı için, O da bir şey demedi. Yalpalayarak kapıya kadar yürüdü.

“Gençsin, bu yaralarla dayanamaz ölürsün diyorlarsa, ben de tersini kanıtlayacağım. Bizim irademizi görsünler” diye düşünüyordu. Adam yürümesine yardımcı olmak için sağ koluna girdi. Adamın ağzı susmuyordu.

“Oğlum gel vazgeç, seni karakola götürelim, yazık sana.”

Onların elinden kendini hiddetle kurtardı. Ve kurtulur-kurtulmaz, yere kapaklandı. İki adam onu yerden kaldırdılar.

Sağlam eliyle adamın elinden tutarak;

“Eğer bana en ufak bir zarar gelirse; üzerinden yüzyılda geçse, partimiz bunun hesabını sizden soracaktır.

Unutmayın!” dedi.

* * *

Gaze’nin sırtına ilk güneş ışığı konmuştu. Dün gece ki karartıların yerini tek tek ağaçlar aldı. Dağın tepesindeki kırmızı ışık sönmüştü. Sert bir soğuğa terkedilmişti sabah.

“Kardeşim, kardeşim!”

Gözlerini açtığı anda, tepesinde bir adamın, burnunu çekerek ağladığını gördü. Bu, dün gece onu karakola teslim etmek isteyen adamın ta kendisiydi. ‘Seni teslim edelim’ diye ısrar eden adam, şimdi de bıyıklarına aldırmadan gözyaşı döküyordu. Gözlerini açtığını görünce Xebat’a sarıldı. Xebat şaşırarak;

“Ne oldu, niye ağlıyorsun?”

“Seni çamurun içinde böyle bulunca öldüğünü zannettim, dayanamadım.” Elinde süt dolu bir şişe vardı. Onu uzatarak;

“Sana süt getirdim, biraz iç.”

“İçmem, karnım yanıyor.”

“İçmen lazım, kendine gelirsin” deyip şişeyi yanına koydu. Adamı kırmadı. Birkaç yudum içti, ama hemen kustu.

“Görüyorsun midem bir şey kaldıramıyor.” Adam bunun üzerine artık ısrar etmedi. Çamur içinde, ağır yaralarla, genç yaşına rağmen, onu ayakta tutan gücün ne olduğunu anlamaya çalıştı. Bu insana karşı derinden bir sevgi duydu. Ve şimdi sırtını ısıtan güneş kadar, ona karşı bir sıcaklık hissetti. Onu saklayacak, sahip çıkacaktı. Başını, kutsal bir

türbe taşıymış gibi içtenlikle öpüp gitti. Sabah güneşi o denli tatlı bir sıcaklık vermişti ki, acılarını unuttu ve uykuya daldı. Evden bağırışların yükseldiğini çok sonradan duydu. Sonra ta ta ta tak....

“Düşman arazide beni arıyor.” Bir süre sonra açlıktan mı, yaralarından mı, yoksa güneş ışınlarının verdiği tatlı uyuşukluktan mı? Kendinden geçti.

Akşama doğru kendine gelebildi. Güneş batmış havanın kararmasına az kalmıştı. Çevre sakindi. Caddeye inip yol yol eve gitmeye başladı. Böylesinin daha kolay olacağını düşündü. Gelgelelim ayakta yürüyemiyordu. Yaraları ağırlaşmış, maya tutmuş gibi vücudu şişmişti. Bir adımdan sonra yere düşüyor ya da durup ayakta dinleniyor, o da olmazsa caddenin üstünde, sırt üstü uzanmak zorunda kalıyordu. Ev arasında ki mesafe beş dakikaydı ama ona çok uzun, hiç bitmeyecekmiş gibi geldi.

Eve vardığında hava kararıyordu. O sırada yaşlı kadın kapının eşiğinde göründü. Xebat daha fazla yürüyemedi ve sırtını bir taşa verip bekledi. Yaşlı kadın ve Fatoş yetişip kaldırdılar. İçeri girerken yaşlı kadın ağlıyor, Fatoş gülümsüyordu. Onu gürül gürül yanan sobanın arkasına, döşegün üzerine bıraktılar. yaşlı kadın ona bir sigara sardı. Uzatırken;

“Nasılsın oğlum?”

“İyiyim, sağ olun.”

Fatoş kaşla göz arasını süzüyordu.

“Bugün bayağı kalabalıktı burası. Ne oldu?” Sonra bir şey aklına gelmiş gibi;

“Yoksa düşman saklandığım yeri göstermeniz için sizden birini mi dövüyordu?”

“Yok, yok” dedi nine, “Seni aradılar yavrum. Herhalde buralara geldiğinden şüphelenmişler. Bir şey bulamayınca gittiler. Vallahi çok korktum, asker seni görür dedim. Onlar dönene kadar da yavrum, seni göremediklerine inanamadım. Aferin sana oğlum, kendini iyi saklamışsın.”

Yemek getirdiler. Yemek de haşlanmış et ve yağlı pirinç vardı. Düğün yemeğiymiş. Nene söylemeden edemedi.

“Bu gün Fatoş’umu damat evine götüreceklerdi. Ama damadın yakınlarından biri ölünce düğünü başka güne bıraktılar.”

Fatoş kızardı, bozardı ama bir şey diyemedi. İlgiyle seyrettiği gerillayı bu sözlerden sonra incelemeyi bıraktı. Öyle ki onun için her şey, kendisin çözeceği bir sırrın ilk işaretleri gibiydi.

“Yesene oğlum” dedi nene.

“Kusura bakmayın yemeyeceğim. Hiç iştahım yok.” Bombanın etkisiyle hala bir şey yiyemiyordu. Sadece sigara içebiliyordu. Yaşlı kadın ısrar edince birkaç kaşık yedi. Midesine iner-inmez kusmamak için kendini zor tuttu.

“Nene yiyemiyorum.”

Yaşlı kadın olumlar şeklinde başını üzgün üzgün salladı. İçeri epey ısınmıştı. Bir bardak çay içebildi. Ev halkı kendi aralarında konuşuyorlardı. O da düşünmeye başladı.

‘Düşman peşimde bir açık versem giderim. Dikkatli olmam gerekiyor. Yaralarım gitgide kötüleşiyor, koluma müdahale edilmezse kangren olabilir. Acaba arkadaşlar nerededir şimdi? Beni aramaya gelecekler mi? Hayır, bir kere seni şehit biliyorlar. Ölü bir adamı nasıl almaya gelecekler ki? Bir de kar yağarsa, evden çıkmam mümkün değil. Yollar kapanmadan gelseydiler ne iyi olurdu. O zaman Şahin’le

hesaplaşırdık, hemen bir askeri mahkeme önerirdim. Ondan sonra her şey açığa çıkardı. Kim bilir arkadaşlara,bizim hakkımızda neler anlatmıştır. Belki de kaçtığımızı ve teslim olduğumuzu bile söylemiştir. Ya Tekoşin ve Faruk...’

“Ne düşünüyorsun kardeşim” diye sordu adam.

“Hiç!”

“Fazla düşünme Allah kerimdir” dedi ve kanepenin üzerine uzandı adam.

“Amca unutma, yarın şafak sökmeden beni noktaya götür.”

“Nereye?” diye sordu. nereyi ima ettiğini anlamamıştı.

“Yani bu gün kaldığımız yere demek istiyorum” diye açıklık getirdi.

“Niye, burada rahat değil misin? Burada kal.”

“Ev kalmam için uygun değil. Sizi tehlikeye atmak istemem.”

“Sen daha iyi bilirsin. Ama yine de evde kalmakta serbestsin. Yaraların ağır, yürüyemiyorsun bile.”

“Dediğim gibi yaparsak daha uygun olur.”

Gecenin ortasında kendi inleme sesiyle uyandı. Vücudu cayır cayır yanıyordu. Bir sigara yaktı. Ev sahibinin kalın sesi;

“Ne oldu arkadaş, neden uyumuyorsun?”

“Ağrılardan yatamıyorum.”

Baba anlaşılmaz şeyler mırıldandı. Dua etti ve yattı.

Yanan sobanın ağzından ışıklar oynaşarak geziniyordu. Duvarda durmadan aşağı-yukarı inip kalkan ateşin yansımasını uzun süre seyretti. Uyuyamayacağını anladı. İkinci sigarayı yakmıştı ki Fatoş’un sesiyle ürperdi.

“Çok sigara içiyorsun. Senin için iyi değil.”

“İçmezsem sıkıntı tutuyor. Sen neden uyumuyorsun?”

“Uyku tutmuyor.”

“Üzülme, zamanla geçer.”

“Neye üzülmeyeyim?”

“Bütün olumsuzluklar üst üste geldi. Düğününüz de ertelendi böylece.”

“Yoo, üzülmiyorum.” Konuyu değiştirerek devam etti;

“Bu haldeyken bile bizi düşünüyorsunuz. Siz hiç kendinizi düşünmez misiniz?”

Xebat cevap vermedi. Fatoş eline konuşma fırsatı geçtiği için merak ettiği bazı şeyleri sorup öğrenmek istiyordu.

“Aranızda kadınlarda var değil mi?”

“Doğru.”

“Onlar nasıl yaşıyor?”

“Erkekler nasıl yaşıyorsa, kadınlarda öyle yaşıyor.”

“Onlar size ekmek, yemek mi yapıyor, belki de elbiselerinizi yıkıyorlardır.”

“Hayır, yaşamda herkes eşit. Kadın şu işi yapacak, erkek bu işi yapacak diye bir kural yok.”

“Yaaa!”

Xebat sustu. Gecenin bu saatinde aynı oda içinde -ki bütün aile bu geniş odada yatıyordu- tartışmak istemediğini hissettirmeye çalıştı. Fatoş anladı, uyumak için uzandı.

* * *

“Ho, hemşerim Xebat, uyan, uyan sabah oluyor.” Adam elinde kalın bir parke tutmuş, kapının eşiğinde bekliyordu. Parkeyi görünce şaşırdı. ‘Demek ki dün titrediğimi görmüş’ diye düşündü.

“Kahvaltı hazırlayayım, bir şey ye, öyle gidelim.”

“Sağ ol, yiyemem” dedi kısık bir sesle. Ses çıkarmaması ev sahibini şaşırtmıştı. Uyuyanları rahatsız etmek istememişti Xebat.

Güneş doğmak üzereydi.

Xebat kaybettiği arkadaşlarını anımsadı. Pamuksu bir turuncu simsiyah gözlerinde ışıldıyordu. Elinde olmadan gözleri Gaze’ye oradan eylemin olduğu istikamete kaydı. Her şeyi yeniden görecekmış gibi heyecanlandı. Ama buz mavisi bir pus daha ilerisini görmesini engellemişti. Sıcak bir güneş göğsüne vurdu, kendinden geçti.

Evin önünde kimse yoktu. Birkaç keçi kurutulmuş meşe yapraklarını yiyordu. Salona girdi, Fatoş, annesi ve yaşlı kadın sacın etrafına oturmuş ekmek yapıyorlardı. Onu görünce ayağa kalktılar. Isınmak için selin yanına çömeldi. Fatoş, oturması için bir sandalye getirdi. Ana;

“Sizin kızlarda ekmeği böyle mi yapıyorlar? Ben mi güzel yapıyorum yoksa sizinkiler mi?”

“Vallahi bizim ekmek daha güzel. Hem bizde sadece kızlar ekmek yapmıyor ki, erkeklerde ekmek yapıyor.”

Yaşlı kadın ve annesi şaşırdı;

“Ayıp değil mi, nasıl erkekler ekmek yapar. Hem erkekler ekmek yapmaktan anlamaz ki” dedi ana.

“Yo, çok güzel yapıyoruz. Eğer yaralı olmasaydım, size yardım edebilirdim.” Herkes gülünce Xebat’da gülmek zorunda kaldı. Çok tuhaflarına gitmişti anlaşılan.

“Ee... oğlum, anan-baban yok mu, seni sormuyorlar mı?”

“Var ama soruyorlarsa da bilmiyorum. O köprüleri çoktan yıktık sayılır.”

“Kaç kardeşsiniz?”

“Evin tek çocuğum. Daha çocuk yaşta gerillaya katıldım. Saflarda büyüdüm.”

“Nasıl aileni bıraktın. Allah bilir şimdi annen neler çekiyor? Gençler anne yüreğini bilmezler” dedi ana.

“Benim ailem sizlersiniz. Anamda, babamda, nenemde.”

“Sağ ol oğlum, Allah seni korusun. Ama ne olursa olsun ana yüreği aynıdır. Ah gençler bilmezler ana yüreğini. Sadece anneler bilir bunu oğlum” diye tekrarladı deminki sözünü. İşlerini bitirip hayvanlara bakmak üzere dışarıya çıktılar.

“Burası soğuk içeriye girelim” dedi Fatoş. Kızkardeşiyle yardımlaşarak Xebat’ı içeriye taşıdılar. Yalnız kalınca yeni görmüş gibi Fatoş sordu;

“Nasılsınız?”

“Sağ ol, iyiyim. Kusura bakma, dün gece sizinkiler rahatsız olmasın diye fazla konuşmak istemedim.”

“Anlamıştım. Gerillaları çok merak ediyorum. Bana gizemli geliyordu. Ama bakıyorum sizde bizim gibi insanlarsınız. Yalnız çok dayanıklı ve doğru olduğuna inandığınız şeylerde ısrarlısınız. Örneğin; sizin yaralarınız o kadar ağır ki, başkası yerinizde olsa şimdiye kadar hastaneye gitmişti. Ama siz öyle değilsiniz. Acı çekiyorsunuz ama dayanıyorsunuz buna. Bazen düşünüyorum, güç acaba kaynağını acılardan mı alıyor, oradan mı besleniyor? Ve kendi kendime ikna oluyorum.”

“İnsan amaçları uğruna ne kadar da acı çekerse çeksin önemli değil, sonuçta başaracaksa tabi. Bir düşünün, ateşten bir dünya. Buradan karşıya yaşamın, özgürlüğün olduğu tarafa -Kürt olabilir, Türk de, bir Japon da olabilir- geçecek milyonlarca insan var. Ve hepsinin beklentileri, umudu

sende. Senin gibi militanlarda. Sen bir militan olarak o ateşin içerisinde, bu insanların yaşama ve özgürlüğe ulaşmaları için ateşte yanmayacak sütunlar oluyorsun. Ve insanlar ateşe düşmeden, o sütunlara basarak, sağ-salim kendilerine bir zarar gelmeden karşıya geçmiş oluyorlar. Eğer bu adanmışlığı göze alamazsanız, devrim hareketine katılmanız mümkün değil. Sizin bireysel istemleriniz fazla önemli değil. Tersine etrafınızdaki insanlar için çalışmanız ve yaratmanız önemli. Bir toplumun içindeki insanların, toplum yararına çalıştığını düşünün, ortaya şu çıkacak ki, toplum da birey için vardır. Bunun neferi olabilmek, uzun soluklu ve sabırlı olmayı gerektirir.” Sonra Fatoş konuştu. Etkilenmişti. Xebat onu dinlerken yüzüne mi yoksa önüne mi bakacağını kestiremedi. Çünkü hangi gözün ona baktığını bilememiştir. Üzüm sarısı gözlerini onun siyah gözlerinden alamıyordu, ilgiyle dinliyordu onu. Örülü saçları Tekoşin’in saçlarına ne kadar da benziyordu bu haliyle.

Babası içeriye girince, Fatoş bir bahaneyle dışarıya çıktı.

“Selamün aleyküm.”

“Aleyküm selam.”

“Yaraların nasıl?”

“İyidir, sağ ol.”

“Hava bozuldu. Kış kapıya dayandı hemşerim. Geçen sene bu vakit kardan Gaze’yi göremiyorduk. Herhalde bu sene az yağacak. Çünkü öyledir; bir kış çok kar yağdı mı, gelen kış az yağar.”

“Kar yağarsa benim için daha kötü olur. Artık evden çıkamam. O zaman zindan gibi olur. Bir yere de gidemem. Senin böyle çok ciddi, güvendiğin bir tanıdığın var mı? Yok mu?” Ev sahibi gözlerini tavana doğru kaldırarak biraz

düşündü.

“Var, var.”

“Çok ciddi ama.”

“Ha.”

“Ona gidersin, bizim arkadaşları görürse desin; Mixondi’de çatışmaya giren arkadaşlarınızdan Xebat, yaralı kurtulmuş. Falan evde saklanıyor dersin, yeterlidir. Duyarlarsa hemen gelirler.”

“Oldu.”

* * *

Kar yağmıştı.

“Ho hemşerim Xebat, kalk kar yağmış.”

“Hele beni kaldır.”

“Ev sahibi onun koluna girip pencereye götürdü. Gerçekten de kar yağmış, her şey onunla örtünmüştü. Xebat; “İşim çok kötü” dedi gözlerini beyazlıktan alamadan.

Kahvaltıdan sonra ev sahibi kalın elbiselerini giyip çıktı. Güvendiği adamların yanına gidecekti. Öğlene doğru Fatoş’un kızkardeşi gelip yaralıyı uyardı;

“Eve eniştem onlar geldi. Kendini sakla!”

Görecekler diye telaşlandı. Sonra telaşlanmanın bir anlamı olamayacağını düşündü. Dört duvarlı bir odada nereye saklanabilirdi ki? Durduğu yerde oturdu.

Fatoş isteksiz, düşündüklerine karşı gidişatın böyle olmaması gerektiğini yeni öğrenmiş gibi, isteksiz adımlarla onları karşılamaya gitti.

Beşinci günü akşamı, kapı çalındı. Herkes birbirine baktı. Xebat’ın ilk geldiği geceden daha fazla korkmuşlardı.

“Ne yapalım” diye sordu ana.

“Cevap ver, kimsin diye sor” dedi Xebat. Nefes nefeseydi.

“Bunlar tim olmasın?” diye yüksek sesle düşündü ana. Ev sahibinin rengi attı. Ana her zamanki haliyle;

“Kim o?” diyebildi. Sesi iyi çıkmadı.

“Aç, aç biz hevalız” dedi kapının öteki tarafından biri.

“Evde benle çocuklardan başka kimse yok. Kapıyı açamam.” Öte tarafta bir sessizlik.

“Artık kim olursa olsun açmak zorundasın” dedi Xebat. Bombasını sımsıkı kavramıştı. Anadan başka herkesi içeri gönderdi. Kadın korka korka kapıya doğru gitti.

“Kimsiniz?” diye tekrar sordu.

“Açın kapıyı, hevalız.” Ve kapı açıldı.

Bu karlı havada Xebat’ı almak için arkadaşları gelmişti. Xebat arkadaşlarından şunu öğrenecekti; kendinin hayatta olduğunu duyar duymaz, Şahin soluğu düşmanda almıştı.

15 AĞUSTOS

Çatapat seslerinin yükseldiği karanlık gecede nenemi uyandırmıştım. Zavallı kadın neredeyse kalpten gidecekti. İkimiz ayakta, havada uçuşan yüzlerce ateş böceğini izliyorduk. Nenem için bir korku, benim için seyretmesi eğlenceli bir ateş oyunuydu. Bıraksa, ateş böceklerine elimi uzatıp, avuçlarıma alacaktım. Elimi uzatır-uzatmaz, kulağımdan tutup çekeceğinden korktum. Sadece bunlar değil, sanki gökyüzünde kıızıl saman alevi aceleyle yanıp

sönüyordu. Karanlık geceyi aydınlattıklarından dolayı onları sevmiştim.

Bir süre sonra sesleri sustu. Sonra camiden ezana benzeyen sesler geldi. Gidemediğim için üzüldüm. Işıklı oyunu oynayanları kıskanmışım. Nenem beni uyuttu. Sabah uyandığımda ayakkabılarımı giymeden çarşıya koştum. Nenem beni arkamdan tehdit ettiyse de dinlemedim. Çünkü sesler o taraftan gelmişti.

Çarşıya askerler dolmuştu. Bir elim lastiksiz pantolonumda, askerlerin yanına gittim. Onlara varmadan durdum; beni dövme kalsalar kaçabileyim diye. Bunların işi belli olmaz, istediklerinde dövüyorlar, istediklerinde de seviyorlardı. Korkuyordum onlardan. Bugün daha da kızmışlardı herhalde. Tek tek güzel oyuncakların olduğu dükkanları geziyorlardı. Biri beni görüp yanıma geldi. Bizim kedi gibi ağzını açıp bağırdı;

“Ne geziyorsun sümüklü, defol!”

Hükümet konağının oraya kaçtım. Her camında bir delik vardı. Alttaki odalar yanmış, kömür gibiydiler. Bizim ahır yandığında, o da böyle olmuştu. Dün geceki çocuklar her tarafı dağıtmışlardı. Ben oynamış olsaydım, nenem beni terlikleriyle döverdi.

Cumhuriyet meydanına gittiğimde, büyük gözlü, korkunç kamyonlar yan-yana durmuştu. İçine askerler oturmuşlardı. Kafalarında siyaha boyalı tencereler vardı. Ellerindeki tüfekleri karınlarına dayamışlardı. Babamın tüfeğinden daha güzeldi tüfekleri. Kemerlerine dörder kutu asmışlardı. Keşke benimde böyle bir tüfeğim olsa... Şişko bir asker koşup direkte asılı bayrağı indirdi. Daha önce gördüğüm kırmızı-beyaz bayrak değildi, şişkonun elinde

gördüğüm. Kırmızı, yeşil... Öbür rengini göremedim. Asker şaşırırmıştı. Götürüp diğerlerine gösterdi.

Yorulunca, pis, mazot kokan, büyük gözlü arabaların yanına oturdu. Askerlerin oturduğu evden ölmüş birini çıkardılar. Ölülerden korktuğum için bakmadım. Ama her tarafı kanlıydı. Sonra komşumuza benzeyen zayıf bir asker çıkardılar. İki asker koluna girmişti. Bizim tavuk gibi topallaya topallaya yürüyordu. Onunda ayağında kan vardı. Midem bulandığı için bakmadım. Birileri askerleri kızdırmış gibi her tarafa bağıryorlardı. Pantolonumu çekip sahanın orada duran bir askerin yanına gittim. Beni çağırır diye önce uzağında oturdum. Bana baktı, bir şey demedi. Başka zaman olsa, beri çağırır ‘Türkü söyle’ derdi. Babasından dayak yemiş gibi suratını asmıştı. Beri çağırmayınca kalktım, tekrar çarşıya döndüm. Aşağı mahalleden olan, tanımadığım adamlarla yine bir asker konuşuyordu. Bunun tüfeği yoktu. Güzel bir tabanca kemerine takılıydı. Pantolonunun inmediğine şaşırdım. Çöplüğün oraya oturup, onları seyrettim.

“Bu tarafa gittiler” dedi şapkalı bir adam. Bize et satan adam olduğunu anladım. Bazen bizim evin oradan geçiyordu. Çocuklar o tarafa kaçmış herhalde, Şırnak’ın olduğu tarafa. Bir şey yapmadıklarını görünce sıkılarak kalktım.

Karnım acıkmıştı. Eve dönsem nenem beni döver. Biraz daha gezeyim. Büyüklerin çay içip, oynadıkları kahveye gittim. Babamda buraya gelip çay içerdi. Sandalyelerin hepsini caddenin üstünde toplamışlardı. Bazı sandalyeler düşmüş, kırılmıştı. Bizim okulun sıraları gibi dizmişlerdi. Birisi onlara ders vermişti herhalde.

Nenem beni şimdi çok aramıştır. Eve dönüyordum sokakta iki kadın birbiriyle konuşuyorlardı. Önceleri hep gülüyorlarken, şimdi ikisi de çok ciddiydiler. Cıvıvıvılarıyla oynadığım için kadın gelip enseme bir tokat attı. Kaçtım. Yolda iki adama rastladım. Onlar da birbirlerine heyecanlı şeyler anlatıyorlardı.

Eve gittim, nenem bana kızmıştı. Ama dövmedi. Çay hazırlamıştı. Oturdum. Elindeki mendiliyle burnumu koparacakmış gibi sildi. Nenem;

*“Qeşmer, rûne cinê xwe de. Şevê dî Ermeniya avetîye ser Dihê, Yê te jî birevinin.”

*“Soytarı, otur oturduğun yerde. Dün akşam Ermeniler Eruh’u basmış, rahat durmasan seni kaçıırırlar.”

KARANLIK TÜNELİ

Ne zaman yanıma getirdiklerini bilemiyorum. Karanlığın belirsizliğinde bir şeyleri tahmin etmenin ve canlandırmanın, o şaşalı zamanıydı sanırım. Merakımın; çektiğim acılarımdan dolayı, gözlerimde bir köşeye sızıp kaldığı, onu diriltmenin, ayaklandırmanın mümkünü olmadığı vakitti. Ölüm, her an ziyarete gelip-gitmenin dayanılmaz kararsızlığı içindeydi.

Üşümüştüm; toprak neminin silinmeyen yakıcı soğukluğunu sırtımda hissediyor, bir tortu bıraktıktan sonra, parmak uçlarımdan geçip gittiğini duyumsayabiliyordum. Kimseden medet ummadığım gibi, ölümüm sonrası, ardımda somut bir şeyleri bırakamıyor olmanın üzüntüsü içindeydim. Birilerinin yanıma uzanmış olduğunu fark ettim. İslî bir

camın ardından bakıyormuşum gibi zar-zor görebildim. İçine bırakıldığım yer, tüneli andırıyor, bitmek istemeyen karanlık, onu ucundan tutmuş, uzattıkça uzatıyordu. İçimde, bu daracık tünelde beş-altı adımdan sonra bir ışığın belireceği hissi uyanıyordu. Neden sonra insan yanıldığını anlıyordu. Neyse ki, şimdi daha iyiyim.

Olabildiğince kıpırdamamaya çalışarak, elimle onu yoklamaya çalıştım. Ölmeden önce yüzünü görmek istiyordum. Besbelli o da yaralı. Çünkü nefesi boğazından sürünerek çıkıyor. Konuşmayla nefes alma arası bir ses. Ne konuşma diyebilirim ne de normal bir nefes alış.

Ellerimle yüzünü yokluyorum; derisi yumuşak ve ılık. Çok genç olduğu kesin. Bize dört gün önce yeni katılanlar olmuştu, onlardan biri olmalı. İçime kapanık olmasaydım hepsiyle konuşacaktım ama bu özelliğim yine konuşmama engel olmuştu. Öbür mangalara dağıtıldıkları için bazılarını görememiştim. Bunların arasında Adana'dan da katılanlar varmış. Üç tanesini görebilmiştim. Acaba bu hangisiydi? Kendine gelebilse; az da olsa konuşur, sıkıntılarımızı giderirdik. Böyle zamanlarda bir böceğin bile yanında olması, insana ferahlık veriyor. Hele böyle karanlık bir yerse...Saatin kaç olduğunu bile bilemiyorum. Bazen uzun süre dışardan gelen patlamaların sesi kesiliyor; böyle zamanların gece, tekrar başladığındaysa gündüz olduğunu düşünüyorum. Ama yine de hava hep geceden taraf eser. Bu tünelde her yer karanlıktan yana. Onun tarafına çekilmiş. Hakimiyetini kurmuş da kimse onu bu tahttan indirme gücünde değilmiş gibi. Karanlığı hatırlayınca tekrar elimi yoldaşımın yüzünde gezdirdim. Tortop burnundan avcumun içine, ılık bir havanın değip-çekildiğini duyumsadım. Onu

görme istemim daha da çoğaldı. Hangi savaşçıydı acaba? Sarışın, zayıf olanı mı?

“Kimsin sen Heval?”

Birden bire, sorup cevap alamadığımdan, kendime, ya da tünelin silik duvarına sormuş gibi ürperdim. Kendime kızdım. Dışarıda bizimkiler değil de, başkası sesimi alırsa; bu halimle ne yapabilirim? Beni boş ver de, yerde can çekişen, yaşama döneceği belli olmayan genç savaşçı önemliydi. Haksızlık yapmışım gibi, tek kolumla, bütün gayretimi sarf ederek battaniyeyi bu küçük bedenim yarısına kadar çekebildim. Ondan sonrasına gücüm yetmedi.

Uzun süreden beri dışardan sesler gelmiyor. Son muydu bu sessizlik? Şimdiye dek üç sessizlik sayabilmişim, bununla beraber dört. Arkadaşlar bir an önce gelseler genç savaşçı ölmeden, ne kadar iyi olurdu. Belki de kurtarabiliriz. Ama çok kan kaybediyor. Elimi göğsünde gezdirirken, ıslanmış gömleği elime geldi. Sonra yapışkan bir şey. Gerillada kaldığım dört yıldan beri ve bu otuz iki yaşına rağmen, böyle bir olayla karşılaşmamıştım. Onun için yüreğim; zaptedilmez duygular altında ezildi. Durgun hayattan kurtarmak için ne yapmazdım ki? Ama çaresizliğin, hareket adına, müdahale adına ortada bir şey bırakmadığını, yaşadığım gerçeği kabul etmem gerektiğini düşünüyordum.

Şimdi titriyordu. Tünelin içi güneş görmediği için soğuktu. Hem de yapışkan bir soğuk... Uzun uğraşlardan sonra vücudunun açıkta kalan kısmını battaniyeyle örtebildim. Her tarafının örtülüp-örtülmediğini kontrol ettikten sonra, başımı battaniyenin altına koyup, nefesimi hızla alıp-vererek onu ısıtmaya çalıştım. Buna on dakikaya yakın devam ettim. Başım dönünce yerime uzanıverdim. Isınmış mıydı acaba?

Ben de terlemiştim. Biraz dinlendikten sonra, ılıyan havanın dışarı sızmamasına dikkat ederek, elimi alttan uzatıp alnına koydum. Herhangi bir anormallik yoktu. Anormalliği duyumsayamamam benden de kaynaklanıyor olabilirdi. Çünkü ben de normal bir durumda değildim. Yaram ağır, ateşim düşük ya da yüksek olsa onun ateşini nasıl anlayabilirim ki? Ateşine bakmaktan vazgeçtim. Sırtımı ona verdim. Isınmak ve ısıtmak için de iyi bir yöntemdi.

Yüreğinin yarattığı ısıyı paylaşmak kimin aklana gelir ki?

Genç savaşçının az da olsa titremesi durmuştu. Ama bu kez de dışarıdaki sesler yükselmişti. Biraz kaygılandım ama günden güne de kanıksıyordum.

Dışarıdaki arkadaşlarımı fazla merak etmiyordum. Bütün kaygım genç savaşçının yaşamı üzerineydi. O kurtulsun da! Dışarıdakiler koca arazide kendini kurtarabilirdi. Hala patlamalar duyduğuma göre, çatışmalar devam ediyordur. Ve bu inlemeye çare bulmazsam -çünkü yaralı arkadaşım inlemeye başlamıştı- sadece ben olsam neyse, ikimizde ele geçeriz. Hafif sarstım yine de susmadı. İnce, yürek ezici bir sesle inliyordu. Elimle her iki dudağını birleştirdim, soluk alamayacağını düşününce bıraktım. Şanssızlığa bak! Sesler daha da çoğalıp, adım adım yaklaşıyordu! Rastlantıların korkunç düzeniyle yürüdüğü ve kol-kola gelip, bu kadar şaşkınlığa sebep olan bir tabloyu ortaya çıkardığı; insanların kolay kolay inanamayacağı bir şeydir doğrusu. Yoldaşım, olanların farkındaymış gibi birden bire sustu. Dışarıda olanlarla onun sesi arasındaki ilişki beni sarstı. Beynimin çoktan çarmıha çivilediği batıl inançlarım neredeyse hortlayacaktı! Ölümü devirmenin, göklerden yere çalmanın, insani bir sihirle ters yüz etmenin, işaretlerinin yansımasıydı.

İhtilal duygusu gibi bir şey. Korkmasaydım içimde zor kelepçelediğim kurtuluş kahkahasını salıverecektim. Her iki yarayı da unutmuştum bir an. Demek, ölüm bizi bir daha ıskalamıştı. Artık elimizdeki bombanın dehşet soğuğundan, paslı duvarlarından kurtulacaktık.

Soluk alış-verişleri hala düzenliydi

Düpedüz sırtladığı yükü tahmininden ağır gelmiş, küçük beden henüz baharını solumadan heyecanlarının altında kalmıştı. Elbette onu ölüme, kendini feda etmeye kadar götüren kutsal amaç insanlık için, yarın yaşamının birlikteliği ve zenginliği için yeni neferleri doğuracaktı. Bu yüreğin amaçlarından insan korkuyor ve duyduğu korkudan güç alıyor. Tuhaf değil mi? Belki de tuhaf olan milyonlarca insanı dört parçadan turalım dünyanın dört bir yanına kadar tek bir çizgide sıralayan bu esrarın kendisiydi.

Bunları düşünürken kendimi daha güçlü hissettim. Ve bana öyle geliyordu ki yanımda uzanan ve acılara hapsolan genç yoldaşım da kurtulacaktı. Şimdi ne kadar zayıf ve ne kadar da güçlü hissediyordum kendimi.

Elimi battaniyenin altından geçirip, tor-top burnuna götürdüm. Üç sessizliği saydığımındaki gibiydi. Derisi nemlenmişti. “Yüzüne bakmalıyım“ dedim ve elim cebimdeki çakmağı aramaya gitti. Tam da yaralı tarafımdaydı. Zorlukla sola dönerek çıkardım. Sımsıkı kavradım; iki kişiyi birbiriyle tanıştırma işini işte bu soğuk çakmak üstlenecekti. İlk çakışımında üzerindeki battaniyeyi çekmeyi unuttuğumdan bir şey göremedim. Ama örtünün altında narin bir vücudun uzandığı açık-seçikti. Çakmağı birkaç kez karanlığa doğru çaktım. Zifiri karanlık, bir anlık kıvılcımı yutup bitirdi. Yosunlar nemli duvara yapışıp

kalmıştı. Başka hiçbir canlılık belirtisi yoktu. Seslerin geldiği yana baktım, karanlık uzayıp gidiyordu. Bulunduğumuz yeri biraz daha ayrıntılı tanısam iyi olacaktı. Mişün'ün en kuytu yerlerinden biriydi.

Yoldaşımı tanıma sırası geldi. Aynı dűřünce mevzisinde savaşım verdiğimiz halde, birbirimizi tanıyamamıştık. Karanlıkta battaniyeyi yüzünden yana çektim. Aslında gözlerimin bir köşesinde sızıp kalan moralim inanılmaz bir güçle řaha kalkıyor, biraz sonra göreçeğim simayı tanımanın zevki altında büyüyordu. Neden akmağı akmıyorum ki? Gazı bitmiş olsa da kıvılcımı yeterlidir. Dört gündür -sayabildiğim kadarıyla- onunla kıvranıp yatmıştım. Onun tam da yüzünü aydınlatacak gibi ayarladım. Yüzü aydınlandığında belki de gözleri açılacaktı! Bu da nereden ıktı? Zavallı yavrucuğın konuşacak hali yok, gözlerini mi açacak?

Bin dokuz yüz seksen dokuz sonbaharında iki ocuğumu şırnak'ın en kuytu mahallesinde bırakıp gelmiştim. Onun içindir ki, çocukları iyi tanırım.

akmağı aktım. Küçük bir kıvılcım ıktı. Bir daha denedim; ark tırtıllara takıldı kaldı. Taşı bitmişti anlaşılan. Tüh! Tesadűfe bak. Kendime kızdım. Bu kadar bořa harcamasaydım, şimdi yüzünü görebilecektim.

Titrediğini anlayınca battaniyeyi tekrar üzerine çektim. Dışarıdaki tehlikenin gittiğini hissedermesine yine inlemeye başladı. Bu kez karışmadım. Ben de üşümüştüm; onu tekrar nefesimle ısıtmaya çalışıp, yorulunca sırtımı ona dayadım. Eskisi gibi sıcak değildi. Kaç zaman sonra -ki süresini bilemiyorum- sırtım buz kesilmişti!

Bıağımla, başı ve ayakları hizasında, ona paralel

gelebilecek şekilde elimle seçebileceğim iki çizgi çektim. Bıçağımla işaretlerim arasında kalan yere, bir insanın sığılabileceği bir kanal kazdım. İncinmesin diye altına battaniyesini serip; arta kalan kısımlarıyla, üzerine toprak atarken ağzına, gözlerine girmesin diye özenle yüzünü, örttüm. Bütün bunları el yordamıyla yapıyordum.

Yanımda çok insan ölmüştü. Bunlar savaşta olağan şeyler. Ama bunun gibi genç, taze bir insanın ölümüne tanık olmamıştım. Bazı unuttuğum, paslanmış duygularım, gözünü, kulağını açıp doğruldu. Yüzünü göremeyişim, bir borç gibi boynumda asılı kalacak, bunu biliyorum. Islak toprağı üzerine örtmeye kıyamadım...

Zaman nasıl geçecekti artık. En azından aldığı nefes karanlık dünyamı bir ışık şeridiyle aydınlığa açıyordu. Hava bana daha bir karanlık geldi. Ruhum bu karanlık duvarlar arasında adeta eziliyordu.

Birden bire tünelin ucunda bir fener ışığı parladı. Kaç gündür göremediğim ışık neredeyse gözlerimi yiyecekti.

“Hevalê Hüseyin!”

“Heval!”

“Orda mısın!”

“Ê...”

“Nasılsın?”

“Kötüyüm.”

“Ne oldu ki?”

“Bu arkadaş...”

“Ne olmuş arkadaş’a?”

“Şehit düştü.”

Gelen arkadaş “Yok ya...hani, nerede?” diyerek elindeki feneri sağa-sola gezdirdi ve fenerin ışığını onu gömdüğüm

yerin üzerinde durdurdu.

“Sakladın mı?”

“E...”

Fenerin ışığı üzgünce öne eğildi.

“Ne zaman şehit düştü?”

“Bilemiyorum ki. Şimdi hangi vakittir?”

“Öğleden sonra.”

“Herhalde dün.”

“Yazık... Daha çok gençti ya...”

“Nasıl yaralandı ki?”

“Yanına havan değdi.”

“Hadi gel” diyerek kolunu uzattı. Koluna tutunarak ayağa kalktım.

“Arkadaşlar dışarıda mı?”

“Doğru.”

Bir gözüm arkada dışarı çıkarken, derin bir nefes aldım. Karşılayan arkadaşlara doğru yürürken;

“Başka kaybımız var mı?” diye sordum.

“Yok çatışma başarılıydı. Serxwebun’dan başka kaybımız yok.”

Yanıma gelen ilk arkadaş, “Yaraların ağır bizimle hareket etmen mümkün değil. Operasyon başka yerlerde devam ediyor. Onun için seni hastahaneye göndereceğiz.

Biliyorsun, burada fazla imkanımız yok. Hastahane gizli bir yerdedir. Orada arkadaşlar sana bakar. Orada bir doktor ve iki yaralı daha olması gerekir. Arkadaşlar köyden katır ayarlayacak. Kısa sürede karargaha yetişebilirsiniz. Bu sicilleri de partiye ulaştırırsınız artık” dedi. Ve elindeki bir tomar kağıtla birlikte kimlikleri verdi. Bunlar yeni katılan savaşçıların kimlikleriydi. İşleyiş gereği saflara katılan

savaşçı adayının kimliğini yönetime teslim etmesi gerekiyordu.

Diğer arkadaşlar silahlarını dizlerine koymuş, ama gözlerini bana dikmişlerdi. Birdenbire sicillere bakma gereğini duydum. Tek tek inceliyordum. Ne aradığımı ben de bilmiyordum aslında. Adı, soyadı, baba adı, doğum tarihi ve bir yerinde durdum...

O halimle tünele nasıl koşup, düştüğümü hatırlayamadım. Hayatımda en büyük acıyı o gün yaşadım.

Düştüğüm yerden kaldırmaya çalışan arkadaş; “Ne oldu heval?” diye soruyordu ama ben tek kelime edemiyordum. Kendimi onun elinden kurtarıp, tekrar yere kapaklandım. O tekrar yerden kaldırırken sordu;

“Ne oldu heval sana böyle?” Zor konuşabildim;

“D n kendi ellerimle gömdüğüm genç, oğlumdu. Benim oğlumdu!”

ÖLÜMÜ ÇAĞIRMAYIN

Bin dokuz yüz otuz sekiz asilerden olduğu gerekçesiyle istiklal mahkemelerince idam edilen bir gencin anısına...

Buz gibi soğuk zeminden ayağı kaldırdılar. Sarı ışıqla aydınlana salonda kendisinden başka üç kişi daha gördü. Ellerini parlak, iki metalle kelep elediler. Uzamış sakalı göğsüne deyiordu. Vücudu üşüyordu, yürüdüğü zamanlar dışında hafif titremekteydi. Yaşamının her saniyesini değerlendirerek geçirecekti. Bu onun ölümle yaşam arasındaki son adımlarıydı.

Ölecekti!

İdam hükmünü almış bir insanın durgunluğuyla düşünüyordu. İkinci kata çıkarıldığında, dışarıda güneş ışınlarının aydınlattığı sokağı gördü. Demek ki, gece değil, gündüzdü. Nedense bu daracık hücrede, her şey anlamını ikiye katlıyordu. Berrak bir aydınlığın içindeki insanları düşünmek güzeldi; bir insanın öleceğinden habersiz, sokakta yürüyorlardı. Bir kadın, çocuğu kucağında yolun karşı tarafına geçiyordu. Minik kolu kadının omzundan aşağı sarmaktaydı. İlgiyle çevresindekilere bakıyordu. Yüreğinin dağılıp, beynine aktığını sandı. Büyük bir iştahla gördüklerini yutuyordu. Bir daha bunları göremeyeceğini düşündükçe, çaresiz bir kısırlık vücuduna saldırıyordu.

Arkadan bir adam hızlı yürümesi için onu itekledi.

Mümkün mü? Ona bir saniye olsun geç gitmek bile yaşamda bir nefes çalmaktı. İki ağır kum torbası ayaklarına dolanmış, yürümesini engelliyordu sanki. Ölüm haberi anasına hemen ulaşacaktı. Onu gözyaşları içinde yakacağı ağıtları düşündü;

“Oğul, kanımı eline ayağına süren,

Ciğerimsin

Daha dün kucağımdaydın;

Şirin, narin

Bugün büyüdün, ölüme gidiyorsun

Gözümün nurusun,

Allah, Düzgün Baba

Oğlumu bana bağışla

Kurbanın olam

Yiğidimi bana yetiştir!”

Babası ağlamıyordu. Anasının yan tarafında durmuş, onun asılmış cesedine bakıyordu. Yüzünde boş bir anlam vardı.

Oğlunun neden katledildiğine cevap bulamıyordu. Sonra şapkasını çıkarıp o da ağladı. Yaşlı, saçlı sakalı kırlaşmış bir adamın ağladığını görmek tuhafına gitmişti. Babasının sesi, annesinin ağıtlarına böğürerek karışıyordu.

Unutmuş olduğu ölüm anını, o iğrenç insanları tüketme makinesini görünce hatırladı. Yüzlerce, binlerce insanın katili işte oradaydı. Suskun çığlıklarını kimse duyamayacaktı. Kurtulma umudunun eridiğini hissetti.

Dışarıda olmak istedi; özgürlüğü ciğerlerine çekmek, sindirmek. Dışarıdayken varlığını-yokluğunu düşünemediği özgürlük... Sık ormanlar, bulutların üzerine yığıldığı koca dağlar, kahverengi tarlalar. En önemlisi de insanlar... Onları görmek, onları sevmek. Bir daha bunları göremeyecekti.

“İnsan yaşamını bir ağaç gibi kökünden kesmek en korkunç iştir” diye söylendi. Uğursuz merdiveni çıkmayana kadar da anlamamıştı. Ölmesi için, hayatını kolayca ortadan kaldırabilmek için, bir tabureye çıkmasını istediler. Cellat yanı başında, kutsal bir görevi yerine getirmeye hazırdı; İnsan asmak!

Onun soğuk, duygusuz yüzüyle karşılaştı; onu iğrenç, ahtapotsu kollarının arasına, kanını emecek ve cansız atacaktı kuru, pis tahtaların üzerine. Daha önce burada kaç kişinin ayakları yerden kesilmemişti ki? Kendini tutamadı. Kendinden öncekilerin ölü izini düşünmesi ve geleceğini böyle daracık, bir arada görmesi, ağlamasına yetmişti. Geleceği bu ilmikten öteye geçmiyordu; kısacık bir yaşam.

“Daha dün kucağımdaydın,

Şirin, narin

Büyüdün, ölüme gidiyorsun

Ciğerim

Oğlum...

Kendini öldüreceklerdi, ama ellerine bir şey geçmeyeceğini biliyordu.

Kalın ipi boynuna taktılar. Kalbinin ölgün atışlarını dinledi, kurmalı bir saatin attığı son saniyelerdi. Küçük kızın yerinde olmak isterdi; bir kolu annesinin boynuna dolanmış. Ya da annesinin kucağında masumca uyumak. Dünyanın, saklı-açık bütün çirkinliğinden habersiz. Hiçbir şey tanımadan, olduğu yaşta çocuk kalmak. İnsanın kendi soyuna bu ihanetini görmeden. Kendi kendini bitirmesini görmeden, öylece kalmak...

Önünde uzanan belirsiz, korkunç ölüm girdabına baktı. Yüreği büzüldü.

“Son isteğini söyle!”

Bu emir üzerine, dikenli bir su dalgasının yüreğinden geçtiğini sandı. Ve giderek bütün vücuduna santim santim aktı. Ölümün esrarlı perdesi aralanmış, soğuk yüzünü görmüştü. Neredeyse titreme nöbetleriyle sarsılacaktı. Tek bir yoldan başka seçme olanağı olmayan birine alay eder gibi bu soruyu sormak ona anlamsız geldi. Çaresizliğini hatırlatmaktan başka işe yaramadı. Olağanüstü bir gücün kendisini bir zerreciğe dönüştürmesini istedi. Böylece kimse onu görmeyecek, kaybolup ölümden kurtulacak, yeniden yaşama dönmenin verdiği o büyük duygu seli içinde yuvarlanıp, yüzüne vuracak, sevgilerini sulayıp, yeşeren körpe dallarına sarılacaktı.

Ah... İnsanın içine çekmekte tereddüt etmediği hava.

“Son isteğini söyle” dedi cellat.

Kupkuru boğazında, kelimeler kayamazdı. Boğazını ıslatmaya çalıştı, yutkundu. Çenesiyle ilmiği aşağıya itti.

“Ölümü, ölümü çağırmayın” diyebildi.

Cellat ayağıyla, tabureye vurup devirdi. Ayağı yerden kesilen kurban çırpındı, çırpındı. Göğsünden korkunç hırıltılar yükseldi. Yüzü önce kırmızı, sonra mora yakın bir renk aldı. Boşta kalan ayakları önce konacak bir yer bulur umuduyla bir yerleri aradı durdu. Sonra havayı tekmeledi. Ardındaki her şeyi unutmuş ve rahatlamış gibi vücudu gevşedi.

“ NEHRİN KIZI ”

Şimdiye kadar öyle bir insanı gördüğümü hatırlayamıyorum. Hala yaldızlı saç telleri parmaklarıma yapışıp kalmışçasına, her an elimi yokluyorum. Onu düşündükçe, sanki yaşamın önemli bir parçası eksikmiş gibi, ağır-aksak yürüyormuşçasına, yüreğim ölgün bir ritimle çarpıyor, hüzne bulanmış sözcükleri yan-yana dizerek anlamlar vermeye çalışıyorum. İnsanın acı şeyleri anması kadar kötü bir şey var mıdır acaba? Acı çektikçe önüme merdivenler dökülüp çıkmam için beni müthiş zorluyor. Nereye çıktığını ben de bilmiyorum. Ama o, içimde sözcüklerin bir türlü doyuramadığı yeri nasıl olur da ifade edebilirdim. O olaydan sonra bir yere gittiğimde, onun geleceğe olan özlemleri gözümde canlanıyor. Ondan önce yürüyor, dehşet içinde duvarlara çarparak yalpalaya, yalpalaya bir ağacın gölgesine düşüveriyordu. Özlemleri artık yorulmuş, soluk-soluğa hep arkada yürüyordu. Sanki görünmeyen ellerini, sıcak bir çatışma sırasında, mevziden bana uzatmış, onları ileri taşımamı istiyordu. Eşitsizliğin gizli tortusunu taşıyan

topluma karşı yine Kürtler için herkesin söylemeye cesaret edemediği, görüp görmemezlikten geldiği, ya da duyumsayamadığı bunca sahtekarlıklara, eşitsizliklere karşı savaşımı ta Avrupa illerinde başlamış ve yaşına rağmen bu çabası şaşılacak düzeydeydi. Avrupa'nın suni ve karton yaşamını değil de, kır yaşamının görkemli doğasını seçmesi bu nedenleydi. Rahat bir maddi yaşam içinde olmasına rağmen, ilk insan maneviyatının bu topraklarda sessiz bekleyişini hissedebilmişti.

Kampın okul panosunu beraber hazırladığımızdan, bazen konuşabiliyorduk. Şu konuşmasını gözlerime asılmış gibi hiç unutamıyorum; “Avaşın’i ve onun yeşil-maviliğini o kadar çok seviyorum ki...bütün sularını öpesim geliyor. Ama sevdiğim kadar da ondan korkuyorum. Bazen şöyle düşünüyorum; ona sevgim, ondan korktuğumdan mı kaynaklanıyor acaba?” Bu şaşılacak soru karşısında hepimiz susuyor, yanıt bulamadığımızdan silahlarımızla oynuyorduk. Tek tek yüzümüze bakıp yanıt alamayınca o da konuşmasını bitiriyor ama mavi gözlerini Avaşın’ın sütbeyaz köpüğüne çeviriyordu. İşte o zaman dikkatimi çekmişti; insan bir şeyi çok sevsindi hem de çok sevdiği kadar korksundu. Ama günlüklerinde sadece sevgisini yazsındı. Biraz şuna benziyor -en azından ben böyle düşünüyorum, yanılıyor da olabilirim- güzellikleri görebilme ve onları çoğaltma, korkuları, çirkinlikleri yok etme....

“Onu tasvir etmemi mi istiyorsun? Yoksa sonra mı? Anlatıcı tarif edilen kişiyi iyi canlandırmazsa insanın üzerinde etki yaratmayabilir. O zaman yazma isteminiz uyanmayabilir.”

Yaşamım boyunca unutamayacağım ve benliğime kalın

izgilerle dŒen, çıkmayan, beni mateme büründüren o gündü. İçinde bulunduğum dört kiŒilik grup herkesten önce yola çıkacaktı. Böylece biz önceden yetiŒip hazırlık yapacağız, onlar yetiŒtikleri gibi hazırladığımız yükleri sırtlayıp, zaman kaybetmeden geri dönecektik. Evimizi sırtımızda taŒıdığımızdan fazla almayacaktık. Sadece evlerimize sığdırabileceğimiz kadar alacaktık. Bu yoldan her geçtiğimizde -patika AvaŒın'ın dar kıyılarından geçiyordu- önümüzü kesen tatlı su pınarından içmeden geemezdik. Çok ilginç bir pınardı. Onun arınmış suyunda yaşam bulan açık yeŒil yosunlar, AvaŒın'ın iki-üç adım yukarısından bakan bir kayalıkta birbirine kıvrılmış, asılı kalmıştı. Sanki AvaŒın'ın yeŒil-maviliğinden tüten buharları solumak için uzanıp kalmıştı. Ve dağın kalbinden süzülen su, bu küçük orman kırıntılarını ıslatarak aralarından geçip tatlı bir tebessüm uyandıran minik bir Œelale görünümünde, kristal taneciklerini AvaŒın'e serpiyordu. Bütün bunları birileri özenerek bir düzene koymuş gibi her Œey yolunu ŒaŒırmadan, görevlerini aksatmadan yapıyordu.

O, birkaç bayan arkadaŒıyla -erkekler biraz ötedeydi- oturmuş, kalkmak üzere dinleniyordu. Yine her zaman ki inceliğİ ile doğadan konuŒuyordu. Söz konusu olan pınardı. Her konuŒması bittiğİnde sırtına dayadığı çantası ile hafif doğrulup pınarın ağızına iliŒmiş, korkunç soğuga rağmen donmadan dayanabilen çiçeğİ baktığını fark ettim. iek kendinden emin sırtını toprağa dayamıştı. Topraktan az yükselse; acımasız bir fırtına, onu kökünden koparıp gtrecekmİŒ gibi. Açık sarı rengi ile, yeŒil yaprakları üzerinde daha hoŒ görünüyordu. Koparmaya kıyamadı, eğilip kokladı. İnsanı uzaklara sürükleyen ilginç bir koku almıştı.

(Yanındakilere öyle söyledi). Her ne kadar da bir avuç toprağa zincirlenmiş ve esirse, ona can veren topraktı. Ondan ayrılamazdı. Böyle ilginç sözleri nasıl buluyor hala anlayamadım. Ben de yazmaya merak sardığımdan, ilgimi uyandıracak ne buluyorsam, tutanak tutar gibi, yanımdaki deftere tüm ayrıntıları olmasa da üzerime çöken etkisini yazıyordum. Derin duyguları uyandıracak, bir şey bulamıyordum nedense. Bu dünyanın tek renkliliğinden de kaynaklanıyor olabilirdi. Oysa onun renkli ve zengin bir dünyasının olduğunu görebiliyorduk. Gittiği her yerde insanları etrafına toplayacak merakta bir şeyler buluyordu. Ondan ayrılırken bile onun bulacağı veya söyleyeceği şeyleri bir daha duyamama imkanımın olamayacağından üzüldüm. Ama ne de olsa aynı kamptaydık. Daha çok konuşup tartışacaktık.

Otuza yakın bayan-erkek arkadaşlarımın patikadaki oturushlarına son kez dönüp baktım; birbirleriyle olan konuşmaları, dar vadide sıkışıp boğuluyordu. Herkes bu soğuk dağ ikliminde sıcak bir yere sahipti şüphesiz.

Nehir, kış aylarında yoluna topladığı yağmur ve kar sularıyla kabarıyordu. Bu mevsimde suyu geçmek, tehlikeleri göze almaktı, çünkü daha önce suya kapılıp yaşamını yitiren arkadaşlar da varmış.

Karşı kıyıya geçmenin iki yolu vardı. ilki nehir yatağının genişlediği yerde suyu kesip bir çeşit merdiven halatla yukarıdaki patikaya ulaşmak, ikincisi sal; iç lastikler üzerine konulmuş sacdan yapılmadır. Her ne kadar derme-çatma da olsa önceden birinci yolla karşıya geçmiş arkadaşlar bağladıkları halatla elli metrelik tehlikeli ve dar yataktan salı geçirirdi. Burayı geçtin mi tehlike biter. Acelemiz olduğundan

birinci yoldan suyu kestik.

Mağaradaki erzaklardan yükleri hazırlayıp bekledik. Aradan yarım saat geçtiği halde, kimse gelmedi. Oysa çeyrek saatlik bir uzaklıktaydık. Merakımızdan tek tek gidip bakmaya başladık. Ama giden sanki vardığı yerde bir şeye yapışıp kalıyor, geri dönmek istediğinde ise bu tuzaktan kurtulamıyordu. Yalnız kaldığımdan gidip bakmanın iyi olacağını düşündüm. Önemli bir şey olmasa, üç kişiden hiç olmasa biri dönerdi. En az yürüdüğüm patika kadar eğri-büğürlü düşünceler kafamda karışıp durmaktaydı. Bu tür vakalara yeni olduğumdan, içime bir kurt düşmüştü; her durup soluklandığımda içimde bir parça yutuyormuş gibi. Zaten sabırsız olduğumdan çabuk heyecanlanan birisiyim de. Yılan düğümüne dönen gidişlerin akıbeti beni daha da heyecanlandırdı. Hemen patikanın kenarına atılmış bir çanta, merakımı büsbütün çoğalttı. Eğer olağanüstü bir şey olmasaydı çantasını bir kenara atıp gitmezdi. Önemli bir şeylerin olduğunun ipuçları ortada apaçıktı. Ne olduysa Avaşın'ın kenarında bekleyen büyük kayalıklara çıktığımda oldu. Bu saate güneş, dar yatağa vuruyor bütün sıcaklığı ile buz gibi suyu ısıtmaya çalışıyordu. Tam bu sırada, yeşil-mavilik içinde bir nesne belirdi. Ağardığını gördüm ve oturdum. Ayrıntıları netleştikçe üzerime inanılmaz bir etki salıyordu. Beyaz bir çehrenin simetrisi dalgalanmaktaydı. Bir düşteymiş gibi her şey durgun, unutulmaya açık ve ağırdı ki gördüklerimi tekrarlamam imkansızdı. Görmekte olduğum resim -çünkü ilkin öyle sanıyordum- titrek dalgalar yıldızların kesik ışıması gibi vurdukça yansı parça-parça onlara katılıyor, son bir çırpınıyla nehir kıyısını, ıslak kayalıkları yalıyordu. Ama çehrenin aslı değişmiyordu. Kusursuz güneş ışınları bir

perde gibi yeşil-maviliğin dibinde yosunsu kayalıklara varmadan bakireliğine son veriyordu. Çünkü bu muhteşem insanın karbeyazı yüzüne can veriyor, saçlarına altın suyuna batırılmış bir renk katıyordu. Dipteki akıntılar vurdukça saydamlık içinde hafif kalkıyor; su saçlarını tarazlayıp tekrar aynı hafiflikte eski yerine iniyor ama saçları su yüzeyinde kalıyordu. Terlemiş gibi bir hali vardı. Bütün cansız çırpınmalarına rağmen yeri değişmiyor, su altında nefessiz duruyordu. Genç bir kızın yüzüydü ama kimdi çıkaramadım. Bu görüntüyü defalarca izledim. Kendi bedenimden çıkmış bir halde buruk bir şahit utancıyla onunla gitmeyi istedim. Ve yüreğim kederle kabardı. Ve şöyle düşündüm, Ruken'in dediği gibi; 'Güzellikler içinde korkular' da mı vardı? Ruken haklıydı. Güzel şeylerden korkmamız gerekiyordu.

Herkes çevreye ürküntü verecek kadar suskundu. Haksız kayıplara kimsenin tahammüllü yoktu. Çünkü insanlarımız binbir acıyla büyütülüyor ve öyle gönderiliyor. Onları bir çırpıda doğaya teslim edemezdik, bu duyarsızlığımızaydı öfkemiz.

Birkaç arkadaş ağaçlardan sedye yaparken soğuk suyun etkisiyle kaskatı kesilmiş, üzerine kefiye örtülmüş arkadaşın olduğu tarafa baktım. Kim olduğunu bilemediğim halde örtüyü açıp yüzüne bakamadım. Cesaret edemedim doğrusu. Bizden kim eksik diye etrafımı yoklamaya çalıştım. Ama üzüntüden her şeyi karıştırır olmuştum. Birini hafızamda tutayım derken diğerini unutuyordum. Bir arkadaşına yaklaşıp olayın nasıl olduğunu öğrenmek istedim. O da anlattı; "İki bayan, iki erkek dört arkadaş sala binmişler ve dördü de ayaktaymış, normalde oturmaları gerekiyor ama onlar ayakta. Salı önüne çıkan kayadan kurtarmak için elindeki değnekle

iteklemiş ve denge bozulmuş. Dördü de suya düşmüş. Üçü düştükleri gibi sala tutunmayı başarmışlar ama öbür bayan arkadaş sırt üstü düştüğünden başı saca değmiş, onun için dengesini yitirmiş. Bir defa su yüzeyine çıkmış, bu da ilk ve son çıkışı olmuş“ dedi ve gözlerini boğulan arkadaşına doğru çevirdi.

Yine kimin olduğu konusunda soru sormayı akıl edemedim. Ama gözlerim kendiliğinden birileri eksikmiş gibi arkadaşları tarıyordu. Tuhaf bir düşünceye kapıldım; pınarın başında otururken herkes vardı, oysa şimdi birisi eksik bizden. Pınarın eski canlılığı yoktu; Avaşın'ın iki üç adım yukarısından gözyaşı döküyor gibi. Yosunlar ölmüş kadar kıpırtısızdı. Daha önce Ruken'in koparmaya kıyamadığı açık sarı çiçeği; Berfin'i kopardım. Berfin artık korkunç soğuğa direnmeyecekti. Boğulan arkadaşım için kopardım ama yine de Ruken çiçeği koparmış olduğumu görürse bana kızar. Ne yapayım? Kışın ortasında başka bir yerde çiçek bulamazdım.

Sedye önümüzde, yalnızlık kadar sessiz bir yürüyüşle adımlarımız yere değmiyormuşçasına bütün sesler bu olaya sebep olmuş gibi hepimiz inatçı bir suskunlukla yürüyorduk. Arada bir yorulanları değiştiriyorduk o kadar. Bunun dışında her şey bir hayalden çıkmışçasına büyülü görünüyordu. Ağaçlar şaşkın, gökyüzü üzerimize abanmış gibi yakındı. Sedyeyi taşıyanlardan biri ile değiştik. Sedyenin ağırlığı yüreğime çöken ağırlıktan hafifti. Hala kim olduğu konusunda herhangi bir fikrim yoktu.

Çoğu kez böyle karışık zamanlarda insan düzenli düşünme gücünü kaybeder. Ve parça parça düşünür. Olayın öznesinden çok asıl şaşırtan olayın oluş ihtimalinin verilmeyişi. İyi niyetten de olabilir ya da tek düze düşünmekten.

‘Ruken mi? Yoksa yanlış mı duydum’ diye düşündüm. Ama ikinci defa ardından yürüyen bayan arkadaşların konuşmasından bunu duymuştum. Ayaklarım zincire vurulmuş gibi artık yürüyemedim. Gerçek gözlerimin önünde olduğu halde böyle bir insanın yokluğunu düşünemedim. Elimin tersi ile gerçekleri tersine çeviriyordum. İnsanın yüreğine dikenler açan “Gerçek” henüz on yedisinde güleç yüzlü bir kızın ölümü. Böyle gerçeği istemiyordum, belki aramıza döner diye. Yanılmıştım, birden bire başak sarısı saçları gözlerimde dalgalandı. Avaşın’ın tarazladığı saç onundu demek, suya gömülü gördüğüm bütün kanı çekilmiş gibi karbeyazına dönen beyaz teniydi. Ruken’di, çok sevdiği Avaşın’e düşmüş ve bir daha su yüzüne çıkamamıştı. Avaşın’de yankılanan körpe güzellik onundu.

Yere indirdiğimizde kefiyeyi yüzünden hafifçe çektim. Gökmavisi gözleri açıktı. Kirpikleri bu doğal güzelliği koruyormuşçasına onları çevrelemişti. Moraran dudaklarının kenarında bir damla kan pıhtılaşp kalmıştı. Mendilimle yüzünü sildim. Gözlerini ne kadar da kapatmaya çalıştıysam da kapanmadı. Yaşama gözleri kapanmıyordu. Dos-doğru bana bakmaktaydı; buğulanmış gözlerime.

Kopardığım Berfin çiçeğini göğsünün üstüne koydum. Şimdi dudaklarını kıpırdatıp bana kızacak sandım. “Neden çiçeği kopardın.” Ama Ruken kendi yerine bize kocaman ıstıraplı bir boşluğu bırakarak göçmüştü. En son saçlarını düzelttim. Arkadaşlar tören için battaniyeye sardılar. İşte o günden bu yana yaldızlı saç telleri parmaklarıma yapışıp kalmışçasına her an elimi yokluyorum.

“Bu kadar anlatabilirim, yazacak mısın?”

“Bilmiyorum.”

“Eğer bir gün yazarsan soyadının da Malatya olduğunu unutma. Olay tarihi de doksan sekiz.”

SESSİZ BİR HİKAYE

Götürülmesine henüz yarım saat vardı. Lakin bu süre, bir dakikaya sığdırılmış gibi acele tükeniyordu. Nasıl yapsa da zamanı uzatsa? Bir yolu olmalıydı. Bütün umutları ona uzanmıştı. Pencerenin pervazına yaslanıp, gözlerini kasabadan gelen yola çevirdi. Sıcağın toprağa vurmasıyla havada zor seçilen titremeler oluyordu. ‘Şimdi Zınar gelecekti.’ Bir süre yolu böyle izledi. Gözleri dışarıdaki gözalıcı aydınlıktan yoruldu; uzaktaki taşlar, birer küçük karartıya dönüşüverdi. İçeriye bakınca gözleri büsbütün karanlığa boğuldu. Sonra ışığa alışınca, gözleri eski halini aldı. ‘Zınar nerede kaldı?’ diye sabırsızca düşündü. On beş günde bir kasabadaki yatılı okulundan izin alır, köye gelirdi. Zozan bugünleri sayar, en son günde ise pencereden yolu gözleyerek beklerdi. Şimdiki bekleyişi ise; öncekilerden farklı bir bekleyiştir. Aceleci bir devinimle Zınar’ın yolunu gözlüyordu. Biri beklemeye görsün; dakikalar saatlere sarkar, saatler günlere, günler de yıllara. Her birisi geçmekte zorlanıyormuş ya da zaman ona dar geliyormuş gibi üzerindeki yükü kendinden sonra gelen geniş zamana bırakır. Geçen az zaman, çok zaman olur. ‘Zınar nerede kalmıştı’ korkusu Zınar yetişmeden götürülmesiydi. O yetişse; babasına, anasına engel olabilir onu göndermeyebilirdi. Hayır, hayır göndermeyecekti. Küçük bir

çocukken bile ondan büyük bir çocuk Zozan'ı dövdiğünde, Zozan ağlayarak Zınar'ın yanına sığınır, kendisini döven çocuğu Zınar'a şikayet ederdi. Zınar'da kızkardeşinin intikamını alırdı. Haksızlığa uğradığı halde yine de dayak yiyen çocuğa acırdı. Gitgide buna alıştı. Öyle ki Zozan kendinden küçük, pekala dövebileceği çocuklara bile el kaldırmadı ve onları da abisine şikayet etti. Oysa onlara gücü yetiyordu. Dışarıdan sürekli bir yardım alınca, artık yapabileceğini de yapmadı. O güçlü ya, kızkardeşini koruyabilirdi. Onun sözünü dinlemediği zaman da uzun, kıvrırcık saçlarından tutar -kısa saçını avantaj sayarak- birkaç tokat yapıştırırdı ya, o da önemli değildi. Sevdüğinden dövüyordur, insan sevdiğini dövemez mi? İşte abisi böyle biriydi. Hem sever, hem de döverdi. Zozan yine de abisine sarılırdı. Babası da öyleydi. Ama pençeleri biraz daha büyümüş olduğundan, karısını döverken ya kaşını patlatır ya da bir tarafını kanatırdı. Anası da ne görmüşse aynısını, hatta çoğu kez daha katı bir şekilde kızına öğretmeye çalışıyordu. Anasının öğütleri dışına çıktı mı, baba kadar olmasa bile yine kızardı. On dört yaşında evlendirildiğinden yaşamdan bir şey anlamadan, kendini çocuklarının arasında bulmuştu. Halinden memnun olmasa bile, kocasından dayak yediğinde Zozan'a şöyle diyordu; "Erkektir dövebilir, biz kadınız. Bizim görevimiz eve, çocuklara, tarlaya, hayvanlara bakmaktır." Anasına acıyordu Zozan. Her ne kadar bu gidişatın yanlış olduğunu biliyorsa da, bunun yerine nasıl bir yaşamın olması gerektiğini bilmiyor; biraz düşündüğünden başı ağrıyıp düşünmekten vazgeçiyordu. Büyüyüp geliştikçe çevresine tehlike saçacakmış ve insanlara zarar verecekmiş gibi arkadaşları arasından koparılmıştı. Bu durum gitgide bir

üzüntüye ve içine kapanmaya götürdü. Artık çocukluk arkadaşlarıyla konuşamaz, onlarla içten gülemez olmuştu. Bütün duyguları kocaman kayalarla çevrilmiş ve dışa çıkmasına engel oluyorlardı. Erkek çocuklar büyüdükçe daha fazla özgürleşirken, o ise, büyüdükçe kendini kalabalık elbiselerin içine saklıyor sözgelimi daha önce saçını tülbentle bağlamazken, şimdi bağlıyor ve büyüdükçe incecik zincirleri kalınlaşıyordu. Her bir yaş ilerlediğinde bir gölge daha üzerine düşmekteydi. Uzakıkça utanç örtüleri üzerine örtülüyordu. O zaman beraberinde sınırlar taşıyorsa; büyümek kötüydü. Çocukluk daha güzeldi. Çünkü içinde katıksız bir özgürlük taşıyordu. Büyüdükçe birilerinin gözüne çarpıyordu. Sanki onun uzun saçlarını, güzelliğini kıskanıyorlardı.

“Zınar nerede kaldı? Yoksa bugün gelmeyecek miydi?”

Köy evlerine baktı; evlerin hepsi yorgunluktan bitmiş, birbirine dayanmışlardı. Pencereleleri acı çekmekte olan bir gözün ifadesini taşıyorlardı. Üç aydır yorgun evlerde oturan köylülerin ağzına sakız olmuştu; o ve evleneceği adam. Kimileri “Yaşlı moruk” diyorlardı. “Parası olduğu için kızı alabiliyor. Bir-iki ay, bilemedin, bir yıl sonra bu kart zampara, eşek cennetini boylayacak. Kimileriye; “Zozan sahipsiz bir bahçe gibi ortada kalacak. Ve sararıp solacak, meyve vermeyecek.” Kimse almayacak, dul kalacaktı. Bazı yaşı geçmiş köylüler de, “Şeyh Abdulkadir Geylani’nin torunudur” diye adama bir şey söyleme cesaretinde bulunmuyorlardı. Şeyhin yakınları bir kızı istedi mi, kızın ailesi onlarla akraba olmak için de olsa kızını verirdi. Kızın kaç yaşında olduğu önemli değildi.

Zozan’ı alacakları gün geldikçe söylentilerin şiddeti de

arttı. Bugün herkes daha fazla birikecek ve gelenleri daha fazla merak edeceklerdi. Ya Zozan? O korkuyordu, sadece korkuyordu. Daha çocuk yaşta ölüme mendil açan, yaşlı, utanmaz bir ihtiyarın koynuna sokulacaktı! Tüm vücudu acıyla titredi. Ne yapacaklardı ona? İlk kan gördüğü zaman kadar korkuyordu.

Etiyle birlikte, benliği satılmıştı. Hem de dişleri paslı, kel bir ihtiyara. Onu istemeye gelen şeytan sakallı bir ihtiyara -büyük ihtimalle yakın akrabası olmalıydı- babasına bir deste parayı sayıp verirken görmüştü. Daha önce babasını üzüm satarken de böyle görmüştü; elinde kağıt paraları sayarken. Üzüm kasaları ya da Zozan fark etmiyordu demek. İçinde can taşıyan biri, bağlardan toplanan üzümlerle aynı değerdeydi. Anası da böyleydi. Anası gözlerinin önüne geldi; dört afacanın her bir tanesi, anasını fistanından tutmuş biri su, biri yemek, ötekiler de ağlayarak başka şeyler istiyorlardı. Bu sırada kapı bir inlemeyle gıcırdadı. İçeriye giren anasıydı. Önce kızının sus-pus olmuş haline baktı. Zozan anasının gelmiş olduğunu anladı. Başını çevirip bakmadı. Pencerede dışarıyı izlemeye devam etti.

“Niye hazırlanmıyorsun kızım? Geç kalacaksın” dedi sesine yumuşak bir ton vermeye çalışarak. Kızı cevap vermeyince, sesini iyice acındırarak; “Bu perişan halimle sana yardım mı edeyim kızım? Görüyorsun çapa yapmaktan sırtım, deve sırtına dönmüş, sen Allah’tan korkmaz mısın?” Anası kapının eşiğinde durdu. Kızı ne söyleyecek, onu merak ediyordu. Konuşacağını umarak sustu. Zozan gözlerini dışarıdan aldı, yavaş yavaş anasına doğru döndü. Gözleri odanın yarı karanlık ışığına alışıncaya kadar anasını göremedi. Sonra gözgöze geldiler. Zozan’ın ağzını bıçak

açmıyordu. Konuşmaya küsmüştü sanki; kendi dünyasında hiçbir şeye karışmadan susmuştu. Anasını görünce nedense içinden ağlamak geldi. Kendine mi, ona mı ağlamak istiyordu, bilemedi. Boğazına bir şey batıyormuşçasına bir yanma hissetti. Çok sevdiği bir insanın, anasının, babasıyla elbirliği yapıp onu kocaya satmasını bir türlü anlayamıyordu. Sanki bu kadar çocuk doğurmaktan, uzun kış gecelerinde uykuyu kendine haram etmekten ömrünü tüketen, acı çeken anası değil de başkasıydı. İnsanın sevdiğinden ihanet görmesi kadar zor bir şey yoktur. Olgunlaşan bir kızın evde erkeksiz durması köyün geleneklerine aykırıydı. Herkesin yaptığı sessiz bir boyun eğiştı bu. Aksi halde köy ortamında kız hakkında kötü bir dedikodunun yapılması, talihinin tıkanması anlamındaydı. Babasının köylüler arasında itibarı kalmaz, kimsenin yüzüne bakamaz olurdu. Geleneklere göre büyüyen bir kızın başında mutlu bir sahibinin olması ve onu dizginlemesi gerekirdi. Şimdi toprağından sürülüyordu. Toprağıydı; çünkü sabahtan gün batımına kadar evin önündeki bahçede o çalışıyordu. Sulamasını, toprağın elenmesini hep Zozan yapıyor, böylece sıkıntılarından az sürede de olsa uzaklaşma imkanını buluyordu. Elleriyle her yerini bereketlendirmişti bu toprağın. Hayır kendi kendisinin bile değildi. Alınıp satılan bir eşya parçasıydı. Kendisi bir parça eşya sayılan biri hele toprağa nasıl sahip olabilirdi? Evlendirilirken fikri bile alınmamıştı.

Anasının sorduğu soruyu yanıtlamadan dönüp yola baktı; kimsecikler görünmedi. Sanki yüzyıllardır kimse bu yoldan yürümemiş gibi yabanıl bir dağ parçasından koparılmış buraya konulmuştu. Yalnız bir dağ parçasıydı

görünen yol.

Sesini biraz yükselterek;

“Kız niye konuşmuyorsun?” Hiç cevap beklemeden,
“Hazırlanman lazım. Gelmek üzereler.”

Zozan yine sustu. Bir kelime söylese kendini tutamayacak, hüngür hüngür ağlayacaktı. Kırmızıya çalan gelinliği giymeye başladı. Ama elleri, kolları isteksiz işliyor, zamandan bir parça da olsa çalışıyordu. Aklı yoldaydı. Zınar gelecekti. Nedense Zınar’ın gelmeyeceğini hiç düşünmüyordu. Bütün bu düşünmeler onun gelmesi içindi ve gelecekti.

Ya köyü nasıl bırakacaktı? Sabah erkenden yaz mevsimine rağmen tatlı bir serinlik köyü içine alırdı. Bitkiler de, hayvanlar da bu saatlerde uyanırdı. Her şeyin yaşadığını sabahın erken saatlerinde fark ederdi. Güneşin sabırlı ışınları, bulanık aydınlığa dalarak her şeyi görünür kılardı. Gece gözyaşı dökmüş gibi her otun üzerinde birkaç su damlası bırakırdı. Buraların her şeyini seviyordu. Köyünden, toprağından ayrılmak istemiyordu. Beraber büyüdüğü erkek çocukların hepsi evlerinde oturmaktaydılar. Kimse onları istemeye gelmiyordu. Köyde Zozan gibi onlarca kız aynı durumdaydı.

Babasının sesini duydu. O da hazır olup olmadığını soruyordu. Ana Zozan’ın hazırlandığını söyledi. Son anda bir kurtulma umudu görür düşüncesiyle yola baktı; gece gözleri parladı. Deminki üzüntüden, tasadan eser kalmamıştı. Ölüm anındaki bir insanı yaşama döndürme işareti gibiydi; yolda gördüğü iki çizgi. Birinin yürüyüşü Zınar’ın yürüyüşüne benziyordu. Zınar son anda yetişmişti. Anası, Zozan’nın birdenbire değişen bu haline kaygıyla

baktı. Bu ani sevinçler nereden kopup gelmişti? İçi rahatlamış bir şekilde duvarın dibine oturdu.

Evlenmeyecekti! Kararı kesindi. Zınar geldiğinde bunu ona söyleyecekti. Zınar da engel olacaktı. Yüreğinden parmak uçlarına kadar akan bir sevinç hissetti. Yanına gelen küçük kardeşini bağrına bastı ve öptü. Gözlerinin önünde dolanan, paslanmış dişleriyle, kel şeyhin korkuları bir bir öldü. İstemediği bu zoraki birleşme olmayacaktı.

Dışarıda bir kalabalık vardı. Tanıdık köylülerin sesi geliyordu. Ama ne dedikleri anlaşılmıyordu. Bazen bu seslere çocuk sesleri karışmaktaydı. Yatılı öğrenciler geldiğinde bazen böyle kalabalıkla karşılanırlardı. Sonra bir at kişnemesi... Tam pencereden bakacaktı ki anası bir şey demeden usulca onun koluna girdi, ve odadan çıkardı. Zozan anasının bu davranışına anlam veremedi. Ne olacağının kararsızlığı içinde sessizce anasıyla beraber yürüyordu. Kimsecikler odalarda kalmamıştı. Herkes dışarıda, sesleri birbirine karışan kalabalığın arasındaydılar anlaşılan. Yine at kişnemesini duydular.

İçinden bir ürperti geçti Zozan'ın.

Dış kapıya vardıklarında daha önce görmediği, tanımadığı bir kadın acıyarak öteki koluna girdi. Ve yüz tülünü indirdi, Zozan tülünden baktığında dışarıdakilerin hepsini demir parmaklıkların ardındaymış gibi tutsak gördü. Kendisi ise dışında ve özgür.

Üzerine dikilen gözler arasında, seslerden ürken, suratına kadar süslenmiş, kahverengiye çalan bir atı gördü. Kafasında ezik şapka taşıyan bir adam, atın yularından tutmuş sırtıyordu. İçinde kuru üzüm, nohut ve birkaç madeni para bulunan bir çömlek gürültüyle Zozan'ın yanbaşıda kırıldı.

Damdan atılmıştı. Köyün bütün çocukları çömleğin kırıldığı yere üşüştiler. Zozan, Zınar'ı kalabalıkta boşuna aradı durdu. Anasıyla vedalaştı. Ağlamamak için kendini zor tutuyordu. Babası öpmesi için elini uzattı. Eğilip öptü ama zoraki bir öpüş.

Ata bindirildiğinde korkuları daha da çoğaldı. İşte o zaman kendini tutamadı.

Ve ağladı.

Başını son bir kez kaldırıp yola baktı; ihtiyar kel bir adam yolun başında beklemekteydi. Yolun öte tarafında görünen tepenin zirvesine kadar tek-tük ağaçlar hırsla çoğalmıştı.

“BİR KARARTI ”

Ağustos ayının sıcak bir gecesiydi. Hükümet Konağının solgun ışıkları yaşlı kadının yüzüne vuruyordu. Durmadan terleyen alnını, elindeki buruşuk mendiliyle kuruluyor, üzerine konan sivrisinekleri kovuyordu. Kocasını yanı başında uzanmış, ıslığa benzer bir sesle nefes alıp vermekteydi. Yaşlı kadın kendi kendine mırıldandı:

“Sana demedim mi herif, bugün içerde uyuyalım diye. Baksana bulutlar nasıl ekşidi?”

Adam dördüncü kezdir karısının bu uyarısını dinliyordu.

“Seni zorla getirmedim ya, git uyu” dedi kızarak.

“Ben bir başıma nasıl uyurum, içerde sıçanlar cirit atıyor”

“O zaman yat-uyu, sesini çıkarma. Sivrisineklerin vızırtısı yetiyor, bir de sen eklenme” deyip, ince bir bez parçasını suratına örttü.

Havada ufak bir kıpırtı yoktu. Öyle ki, dondurulmuş kadar hareketsiz ve durgundu; insanın sabrını tüketen bir hantallığa bürünmüştü. Bir süre sonra kadın uzandığı yerden sağa-sola dönmeye başladı. ‘Damda ilk gece olduğundan uyuyamıyorum’ diye düşündü yaşlı kadın. En sonunda kocası çileden çıktı.

“Kıvranıp durma da yat-uyu” dedi emir vererek. Yaşlı kadın bir süre sırtüstü kımıldamadan gökyüzünü izledi. Gökyüzü, yıldızlar silinmişçesine simsiyahtı. Bazen bulutların ardından kurtulan bir yıldız göz kırpmıyor, sonra karanlığın içinde boğulup gidiyordu. Yaşlı kadın alnına bir damlanın düştüğünü duyumsadı. Bunu bahane ederek yine kendi kendine mırıldandı.

“Bu yazın ortasında yağmur da neyin nesi? İnşallah hayra alamettir” Kocasını dayanamayarak:

“Ne dedin, ne yağmuru?”

“Yağmur işte, sana ‘içeri gidelim’ demedim mi? Dama çıkmak da nerden aklına geldi?”

Adam inatla sırtını döndü. İçeri girmeye niyeti yoktu.

Kadın olduğu yerde oturmuştu şimdi. Uyuyamayacağına ya da yağmurun yağacağına ikna olmuştu. Evleri Yayladağı’nın yukarı kısmında olduğundan Yayladağı’nın bütün ışıkları görölüyordu. Kadın bir süre bunları izledi. Gecenin bu vaktinde sokaklar bomboş, şehir terkedilmiş gibi kimsesizdi. Ev de bu şehirden ayrıksı duruyordu. Etrafında birkaç asma ağacından başka bir şey yoktu. Birden bir kaç karartının yürüdüğünü gördü! Gecenin bu durguluğunda hareket eden karartıları görünce kalp atışları hızlandı. Karartılar yürüdükçe, yüreği buna ayarlanmış gibi atmaya başladı. Bu ayakların bastığı çakıl taşlarının çıkardığı sesi

duyabiliyordu. Karanlığı yarıp gelen bu insanlara dikkatle baktı. Ama gün geçtikçe yaşlı gözleri duyarlılığını yitirdiğinden ötede herhangi bir şeyi iyice seçemiyordu. ‘Bunlar kim olabilirdi? Hem de gecenin bu saatinde!’

Kocasına haber vermesiyle birlikte bu karartıların kaybolacağı hissine kapıldı. Artık kaldırsa mıydı? Çünkü karartılar evin on metre ötesine kadar gelmişlerdi. İçinde öyle tuhaf bir merak uyanmıştı ki; bu kadar yaklaşmasalardı kocasını uyandırmayacak ve gelenleri izleyecekti. Fısıltılı bir sesle kocasına:

“Kalk hele kalk” dedi. Yaşlı adam daha da kızdı.”

“Beni rahat bırakmayacak mısın kadın? Aşağıya inmek istiyorsan in. Ben gelmiyorum. Beni yağmurla korkutacağını sanma”

“Herif yağmur ney değil. Hırsız mıdır nedir bilmiyorum. Kalk hele kalk” diye ısrar etti. Kocası tam doğrulmuştu ki, bir öksürük nöbetine tutuldu. Karartılar bu sesle birlikte oldukları yerde kaldılar. Hemen hemen hiç hareket etmiyorlardı. Uzaktan bakan biri onları bir çalılık sanabilirdi. Kadın kocasına bu karartıları gösterdi. Bereket versin Hükümet Konağının ışığı azda olsa vuruyordu. Yoksa ihtiyar adam tümünden göremeyecekti. Adam yattığı yerden kalkarak damın öte ucuna kadar yürüdü. Dikkatle karartılara baktı. Ama bir şey anlayamadı. Sonra sesine sert bir ton vermeye çalışarak:

“Kim var orada?” diye sorabildi.

Bir karartı diğerlerinden ayrılarak öne çıktı.

Kendinden emin bir sesle;

“Biziz dayı, asker. İn aşağıya da konuşalım” dedi. Yaşlı adam bir şeyler söyledi ama anlaşılmadı.

Asker yaşı adamdan önce içeri girdi. Ağır bir yağ kokusu içeriye sinmişti. Ev tek odadan ibaretti. Her iki pencereden sızan şehir ışıkları odayı hafif aydınlatmıştı. Tahta bir sandıktan ve demir bir somyadan başka ev eşyası yoktu. Bir tencereyle birkaç kirli tabak sandığın önünde dağınıktı. Hem yatıp, hem de yemeklerini burada pişirdikleri anlaşılıyordu. Her şeyiyle yoksulluk kokuyordu bu ev. İhtiyar içeri girince asker ayağa kalktı, tokalaştılar. Hal hatırdan sonra ihtiyar:

“Oğlum bu saatlerde ne arıyorsunuz buralarda?” diye merakla sordu. Bir yandan da askeri inceliyordu. Başında asker şapkası olduğu halde yüzünde bir-iki aylık sakal vardı. Cebindeki telsizden ara sıra anlaşılmaz, hışırtılı konuşma sesleri geliyordu. Telsizden dolayı bu askerin bir komutan olduğunu anladı. Komutan:

“Gizli bir görev için geldik dayı. Özel TİM’iz. Kimsenin anlayamayacağı tiplere giriyoruz. Şu anda bizimkilerin yanına gideceğiz” dedi.

“Bu gece vakti mi gideceksiniz?”

“Görev bu dayı, gece gündüz dinlemez. Sizin güvenliğiniz için görüyorsunuz ki gece bile uyumuyoruz “

“Allah sizi başımızdan eksik etmesin” dedi adam mahcupça. “Bilmez miyim ne çektiğinizi. Her gün gözümün önünde; asker karakoldan çıkıyor, sınırı tutuyor sabahta bırakıyor. Her zaman görüyoruz”

“Nereleri tutuyorlar?”

Yaşlı adam askerlerin tuttuğu bütün tepeleri tek tek tarif etti. Sadece bir tanesini tutmamışlardı. Komutan şaşırmış gibi sordu. Ama adamda bunun nedenini bilmiyordu. İhtiyar, ‘Gece vakti askerlerin çok korktuğunu, eğer bulundukları tepelere giderlerse kaza olabileceğini’ anlattı uzun uzun.

Lambayı yakmak istediğinde komutan engelledi. Bu davranışı ihtiyarı büsbütün şüphelendirmişti. Sınır bölgesinde bulunduklarından, bazen askerler operasyondan dönerken evine uğramaktaydılar. Ama bu gece gelen askerlerle, onlar arasında farklılık vardı. Onlar oturur oturmaz yaşlı kadından çay isterler, ihtiyar adamla dalga geçerek konuşurlardı: ‘Eee... İhtiyar moruk, daha ne var ne yok?’ O zaman yaşlı adam, karısının yanında sarf edilen bu sözlerden dolayı gururunun kırıldığını hissedirdi. Giderken ev sahibine ‘Allahaısmarladık’ demezler, ellerini ihtiyara uzatmaya bile tenezzül etmezlerdi. Şimdiki komutanın ölçülü davranışları, yaşlı adamı şaşırtıyordu. Ama her şeye rağmen şüphelerini gizlemeye çalışıyordu. Yaşlı kadın içeriye girince komutan ayağa kalkarak yer verdi. Hal hatırını sordu. Kadın silah ve şapkasından asker olduğunu anlamıştı. Ama o da böyle sakallı asker görmemişti. Onun içindir ki, gizli bir merakla askeri süzüyordu.

“Türkmen misiniz dayı?”

“He oğlum Türkmeniz”

“Durumunuz nasıl?”

“Allaha şükür, bir gün aç, bir gün tok geçinip gidiyoruz. Hastalıklarda olmazsa karnımızı doyurabiliyoruz. Ama karımın hastalığı için aldığımız üç aylık ihtiyar maaşı yetmiyor. Geçen hastaneye götürdüm. Verdikleri reçete hala cebimde. İlaçları çok pahalı alamıyoruz” dedi ve sanki komutan inanmayacakmış gibi cebinden çıkardığı buruşmuş reçeteyi yarı karanlıkta ona gösterdi;

“Bizim kimsemiz yok. Çoluk çocuk Allah nasip etmedi. Yine de siz iyi olun, biz fazla mühim değiliz” dedi. Komutan elini dostça yaşlı adamın omzuna koyarak:

“Olur mu dayı, siz iyi olmadan biz iyi olamayız”

Yaşlı adam bir şey demedi. Utana sıkıla cebinden tütün kesesini çıkardı. Komutana uzatırken;

“Kusura kalmayın hazır sigara alacak param yok”

“Önemli değil” dedi komutan. Bir tane sarıp, odada olduğu halde ateşini gizleyerek sigarasını yaktı. Bir nefes aldıktan sonra:

“İyi bir tütününüz varmış. Hazır sigaradan daha güzel” dedi. Adam birazda tütününü övmek için:

“Doğru, geçen Hatay’da bir tanıdığım göndermişti. Şimdi karanlık da insan göremiyor. Altın gibi bir rengi vardır, sapsarı”

Yağmur damlaları inmeye başlamıştı. Önce hafiften başlayan yağmur, boğucu yaz sıcağını dindirmek istercesine hızlanmaya başladı. Yağmurun yağmasını bekliyormuş gibi dışarıdaki nöbetçi kapıda göründü.

“Komutanım yukarıdan çağırıyorlar” dedi acemi bir sesle. Komutan ayağa kalkarak silahını omzuna attı.

Yaşlı adama elini uzatarak;

“Hadî bize müsaade” dedi. Komutan yaşlı adamın avcuna gizliden birkaç kağıt bıraktı. Yaşlı adam önceden bu davranışından haberdarmış gibi sesini çıkarmadı. Sonra yaşlı kadına elini uzattı. Kadıncağız daha önce böyle bir şeyi önceki askerlerden görmediğinden ne yapacağını bilemedi. Sonra tuhaf bir hareketle titreyen elini dostça uzattı ve dua etmeye başladı;

“Allah sizi başımızdan eksik etmesin, Allah sizi korusun...”

Hükümet Konağının yarı yarıya aydınlattığı mısır tarlalarından mesafeli bir biçimde, sınıra doğru gözden kayboluncaya dek, ihtiyarlar arkalarından bakakaldılar. Hepsinde sırt çantaları vardı.

“İslanacaklar yavrularım” dedi kadın elinde olmadan ve gidenlere acıyarak.

“Bunların kılık kıyafetleri hiç askere benzemiyor” dedi yaşlı kadın. Yaşlı adam avucundaki kağıtları ışığa tutarak:

“Komutan bana para vermiş” dedi bir çocuk sevinciyle. İki yaşlı o gece rahatça uyudular. Ama ertesi gün kapıya dayanacak felaketten habersizdiler.

Sabah erkenden kapılarını Yayladağı karakol komutanı çalıyordu. Sağında solunda birkaç asker durmuştu. İhtiyar kapıyı açınca; karakol komutanı selamsız sohbetsiz:

“Dün gece kimseyi gördünüz mü?”

İhtiyar vereceği cevapla karakol komutanının beğeneceğini düşünerek:

“Hee gördük. Dün gece arkadaşlarınız bize geldi. Biraz oturdular. Ama size söyleyeyim mi böyle disiplinli, iyi asker daha önce hiç görmedim. Uzun sakalları vardı. Ama buda mühim değil. Böyle askerlerimiz olduğu müddetçe sırtımız hiç yere gelmez. Varsın, Suriye ordusu gelsin”

“Ne arkadaşları?” diye sözünü kesti karakol komutanı. - “Onlar PKK’lı. Hem onlara yardım ediyorsun hem de utanmadan bize övüyorsun” İhtiyarı hırsla kolundan tutup önüne itekledi. “Yürü! Bizimle karakola geliyorsun”.

İhtiyar kadın ağlayarak:

“Hanî bizim askerimiz iyiydi. Bırakında adamcağız üstüne bir şey giysin. Zaten hasta, üşütecek” dedi. Kimsenin aldırmadığını görünce: “Dün akşam gelenler kadar bile

olamıyorsunuz” diye söylendi.

Bir süre kapıda ağlayarak bekledi. Sonra içeri girdi. Şuna ikna olmuştu: Dün gelenler kötü insanlar değildi.

O gece gördüğü karartılar inanılmaz bir tempoyla, sınırı tutan bunca askerin arasından sıyrılıp, sınırı kesmişti.